

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

“Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University”

วัตถุประสงค์	1. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย ได้ใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและผลงานวิจัย โดยมุ่งเน้นในสาขามนุษยศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี ศิลปกรรม นาฏศิลป์และการแสดง และสาขาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการชุมชน 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านวิชาการและงานวิจัยของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย
กำหนดเผยแพร่	3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ห้องสมุดของสื่อมวลชน และโรงเรียนเครือข่าย
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานกองบรรณาธิการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถนนอิสรภาพ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600 โทรศัพท์ 0 2890 1801 ต่อ 2142 โทรสาร 0 2890 2294 e-mail : journal.human@dru.ac.th http://research.dru.ac.th/h-journal/
จัดพิมพ์โดย	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์ทันใจ 1053/20 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150 โทร. 0 2415 4944-5

- บทความในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เป็นความคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดของกองบรรณาธิการ และไม่ใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและ/หรือของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา
- บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีฉบับนี้ได้ดำเนินการจัดทำมาเป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 3 สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ในนามคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ทุกท่านมีแต่ความสุข และความเจริญ ตลอดไป

บทความภายในวารสารเล่มนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการที่หลากหลาย น่าสนใจ ได้แก่ บทความวิจัยด้านภาษา เรื่อง การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำราอาหารไทย ของ เต๋อ หย่ง หลี และชลมาณ ดาราฉาย เรื่อง การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English ของ วิลดา ศรีทองกุล เรื่อง การศึกษาคำอุปโลกน์ในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ของ จิระ หุตะมาน เรื่อง ศึกษาโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทย (พ.ศ. 2559 – พ.ศ.2560) ของ พิมพ์ชนก นิลวิเวก สุภิสรา ผลอุตสา และจาระไน สิทธิบุรณะ

นอกจากนี้ ยังมีบทความวิชาการด้านศิลปกรรม เรื่อง ศึกษาประติมากรรมทุรคาหมิชาสุรมรรทิมี่ สมัยอิทธิพลศิลปะเขมรที่พบในประเทศไทย ของ เนื่ออ่อน ขริ้วทองเขียว บทความวิชาการด้าน สังคมศาสตร์ เรื่อง การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมไทย ของ ทิพวรรณ พงศาภรณ์ และ บทความ วิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เรื่อง แนวโน้มในอนาคตของรายวิชาการบริหารรัฐกิจ ของ ฤทัยทิพย์ จันทรสระแก้ว และ ส่งท้ายฉบับนี้ด้วยบทความวิชาการด้านภาษา ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เรื่อง ระบบ อักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน ของ วีรชัย อำพรไพบุลย์ ซึ่ง บทความเหล่านี้ล้วนเป็นบทความที่น่าสนใจและ ทรงคุณค่าในเชิงวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันต่อไป

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ร่วมสร้างสรรค์องค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านวารสารทุกท่านจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากวารสารฉบับนี้ และขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษานักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนผู้ที่สนใจร่วมเสนอบทความเข้ารับการเผยแพร่สู่สาธารณะกับกองบรรณาธิการวารสารในฉบับต่อไป หากท่านมีข้อเสนอแนะประการใดอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นไปของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดีและขอขอบคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทนิม

บรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล

เวชวิทยาลัง

ตั้งจิตสมคิด

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัญวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสริน

อาจารย์ ดร. มลิวัดย์

อาจารย์พิมพ์งา

อาจารย์ศรัณย์

กาคำ

ดิฐบรรจง

สุขประเสริฐ

เพ็ญนาเรนทร์

สรรพศิริ

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา

อินทนิม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. อัจฉรา

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม

ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ

รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. จิรศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นริศ

วงศ์โสธร

วิโรจน์สถิตติ์

รักธรรม

ชนิษฐนันท์

รอตจันทร์

วศินานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

เฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองเจือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วงศกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมิตรา

เวชกามา

เขียดทอง

อันสกุล

เพิ่มผล

ศรีสุรักษ์

ด้านพาณิชย์

คณะดำเนินงาน

อาจารย์ชมพูท

อาจารย์จิรดา

อาจารย์พุกษา

อาจารย์กมลชนก

อาจารย์ศราวิณ

อาจารย์จักรพันธ์

ถาวรวงศ์

เอื้อศิริพัฒนชัย

ดอกกุหลาบ

ธรรมมิกะ

ชินวงศ์

พรมฉลวย

ปกและรูปเล่ม

อาจารย์วิเชียร

เทียนพรนิมิตร

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวอลิสา

อรุณธนศิริ

ฝ่ายประสานงาน

นางจิตติมา

นายมานิตย์

นางสาวกรรณิการ์

นางสาวสมสมร

อารยะมั่นคง

กุศลคุ้ม

แก้วงาม

ทรัพย์แสงสง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

Academic Journal for the Humanities and Social Sciences

Dhonburi Rajabhat University

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Editorial Office

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Honorary advisors

Asst. Prof. Dr. Yuwalak

Vejwitayaklung

Assoc. Prof. Dr. Wilai

Tangchitsomkit

Editorial Advisors

Asst. Prof. Dr. Tayawan

Kakham

Asst. Prof. Dr. Rodsarin

Dittabanjong

Dr. Maliwan

Sukprasert

Miss Pimpanga

Phangnaren

Mr. Sarun

Sanpasiri

Editorial Editor

Asst. Prof. Dr. Chanthana

Inthachim

Editorial Board

Emeritus Prof. Dr. Achara

Wongsothorn

Prof. Dr. Udom

Warotsikkadit

Prof. Dr. Arun

Raktham

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan

Khanittanan

Assoc. Prof. Dr. Jirasak

Rodchan

Asst. Prof. Dr. Naris

Wasinanon

Asst. Prof. Dr. Chollada

Pongpattanyothin

Asst. Prof. Dr. Phadung

Prommoon

Asst. Prof. Dr. Akhawit

Ruengrong

Asst. Prof. Dr. Sombat

Watchkama

Asst. Prof. Dr. Thongchue

Khiatthong

Asst. Prof. Dr. Nutchaya

Unskul

Asst. Prof. Dr. Wongsakorn

Poempol

Asst. Prof. Dr. Patana

Srisuruk

Asst. Prof. Dr. Sumitra

Danpanich

Chulalongkorn University

Office of the Royal Society

Thammasat University

Thammasat University

Dhurakij Pundit University

Huachiew Chalemparakiet University

Bansomdejchaopraya

Rajabhat University

Suan Dusit University

Bansomdejchaopraya

Rajabhat University

Uttaradit Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Managing Committee

Miss Chompoonut

Thawornwong

Miss Jirada

Ueasiriwatthanachai

Miss Prueksa

Dokkularb

Miss Kamonchanok

Thammika

Mr. Sarawin

Chinnawong

Mr. Jakkapan

Promchaluay

Designer

Mr. Wichian

Tienpraenimit

Electronic Distribution

Miss Alisa

Aloontanahirun

Coordinator

Ms. Jittima

Arayamankhong

Mr. Manit

Gusonkhum

Miss Kannika

Kaewngam

Miss Somsamorn

Subsangsong

สารบัญ

บทความวิจัย

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย

Conjunctive Cohesion in Authentic Thai Cuisine Book

เต๋อหย่ง หลี่ และซัลมาน ดาราฉาย

(Deyong Li and Salman Darachai)7

การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English

Developing Listening-Speaking Skills in English for Communication Subject of
Students at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn through
Echo English Application

วิลดา ศรีทองกุล

(Wilada Srithongkul)23

การศึกษาคำอุปมาอุปไมยในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

A Study of Metaphors Employed in the Bangkok Post Newspaper

จิระ หุตะมาน

(Jira Hutaman)43

ศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทย (พ.ศ.2559 – พ.ศ.2560)

Attitudes Towards Characters from Thai Literary Works Mentioned in Thai
Songs' Lyrics from 2016 – 2017

พิมพ์ชนก นิลวิเวก ศุภิสรา ผลอุตสา และจาระไน สิทธิบุรณะ

(Pimchanok Nilviwak, Supisara Phonutsa and Jaranai Sitthiburana)59

บทความวิชาการ

การศึกษาประติมากรรมทูลกระหม่อมศิลาธรรมรัตน์ สมัยอิทธิพลศิลปะเขมรที่พบในประเทศไทย The Study of Durga Mahishasura Mardini Sculptures, Khmer Art Influences Found in Thailand เนื่ออ่อน ขวัญทองเขียว (Nuaon Khrouthongkhieo)	71
การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมไทย Harmony Enhancement in Thai Society ทิพวรรณ พุฒากรณ์ (Tippawan Phutakorn)	92
แนวโน้มในอนาคตของรายวิชาการบริหารรัฐกิจ Future Trends for Public Administration Discipline ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว (Ruetaitip Chansrakaeo)	108
ระบบอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน The Basic English Braille System วีรชัย อัมพรไพบูลย์ (Weerachai Umpornpaiboon)	120

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย

Conjunctive Cohesion in Authentic Thai Cuisine Book

วันที่รับบทความ : 20 พฤษภาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 11 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 15 กรกฎาคม 2562

เต๋อหย่ง หลี่¹

ซัลมาน ดาราฉาย²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อจำแนกประเภทของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย และ 2) เพื่อศึกษาความถี่ของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาษาที่เก็บรวบรวมมาจากวิธีปรุงอาหารในหนังสือตำรับอาหารไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วนร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาปรากฏว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมจำแนกเป็น 16 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ร้อยละ 28.89) การเชื่อมโยงแสดงความคล้อยตาม (ร้อยละ 16.00) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ร้อยละ 14.96) การเชื่อมโยงแสดงการอ้างอิง (ร้อยละ 8.59) การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ (ร้อยละ 6.96) การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ (ร้อยละ 6.67) การเชื่อมโยงแสดงเหตุ (ร้อยละ 5.78) การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม (ร้อยละ 4.59) การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา (ร้อยละ 2.81) การเชื่อมโยงแสดงการเลือก (ร้อยละ 2.07) การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ (ร้อยละ 0.89) การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 0.89) การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ (ร้อยละ 0.30) การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ (ร้อยละ 0.30) การเชื่อมโยงแสดงผล (ร้อยละ 0.15) และการเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น (ร้อยละ 0.15) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมมักเป็นการเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงความคล้อยตาม และการเชื่อมโยงแสดงสถานที่ ตามลำดับ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและปฏิบัติตามวิธีปรุงอาหารได้ตามขั้นตอนทีละขั้น

คำสำคัญ : การเชื่อมโยงความ คำเชื่อม หนังสือตำรับอาหารไทย

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

e-mail: salman.dar@kbu.ac.th

Conjunctive Cohesion in Authentic Thai Cuisine Book

Received: May 20, 2019

Revised: July 11, 2019

Accepted: July 15, 2019

Deyong Li ¹

Salman Darachai ²

Abstract

This research has 2 purposes: 1) to classify the types of conjunctive cohesion in authentic Thai cuisine book, and 2) to analyze the frequency of conjunctive cohesion in Authentic Thai Cuisine Book. The language data collected for the study derived from authentic Thai cuisine book. The statistical analysis was done by using percentage and mean. The results of the study show that conjunctive cohesion can be classified into 16 types which were ranked from high to low as follows: time (28.89%), addition (16.00%), places (14.96%), reference (8.59%), procedure (6.96%), instrument (6.67), cause (5.78%), coordination (4.59%), origin (2.81%), choice (2.07%), possession (0.89%), example (0.89%), comparison (0.30%), introduction (0.30%), result (0.15%), and exception (0.15%). Regarding the results, conjunctive cohesion found in Authentic Thai Cuisine Book tended to be time, addition, and places respectively in order to assist readers to understand and follow cooking step by step.

Keywords: Cohesion, Conjunction, Thai Cuisine Book

¹ Graduate student in Master of Arts, Program in Thai Language to Modern Communication, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University

² Lecturer, Department of Thai Language to Modern Communication, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University
e-mail: salman.dar@kbu.ac.th

บทนำ

ในชีวิตประจำวัน คนไทยนิยมทักทายกันว่า “กินข้าวหรือยัง” คำทักทายนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของอาหารการกิน คนไทยตั้งแต่อดีตกินทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า โดยข้าวเหนียวเป็นอาหารของชาวบ้านเพราะไม่บุง่ายและกินอึดท้อง ส่วนข้าวเจ้าเป็นอาหารของชนชั้นสูง ก่อนจะแพร่กระจายไปยังชาวบ้านจนเป็นที่นิยมอย่างในปัจจุบัน (ฝ่ายวิชาการ สถาพรบุ๊คส์, 2558, หน้า 84) คนไทยโดยทั่วไปมักพูดถึงอาหารและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารเสมอ เนื่องจากการกินอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์มีส่วนช่วยให้สุขภาพดีและมีภูมิคุ้มกันโรคภัยไข้เจ็บ กล่าวได้ว่า อาหารมีความสำคัญเพราะเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่สำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้น อาหารยังเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงไปถึงสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ รวมทั้งเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองทั้งหลายด้วย (โตมร ศุขปรีชา, 2559, หน้า 7-8)

ประเทศไทยมีอาหารหลากหลายประเภทและได้ชื่อว่าเป็นอู่อาหารอันน่ามาตั้งแต่สมัยโบราณ อาหารไทยแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ อาหารคาว ขนมหวาน อาหารว่าง และเครื่องดื่ม นอกจากนี้ก็มีอาหารในท้องถิ่น และอาหารไทยตามฤดูกาล (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2559, หน้า 11) คนไทยส่วนใหญ่เริ่มเรียนรู้เรื่องอาหารการกินและฝึกหัดปรุงอาหารกับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ต่อมาก็อาจเรียนรู้วิธีปรุงอาหารจากสื่อต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุและโทรทัศน์ เว็บไซต์ แผ่นพับ นิตยสาร และหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีปรุงอาหารซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่และวางจำหน่ายอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ภาษาที่ใช้แสดงวิธีปรุงอาหารโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นข้อความที่ต่อเนื่องกัน นักภาษาศาสตร์เรียกข้อความที่ต่อเนื่องกันนี้ว่า สัมพันธสาร หรือระบบข้อความ (discourse) ซึ่งหมายถึง “หน่วยภาษาที่ปรากฏต่อเนื่องกันในระดับที่สูงกว่าประโยคเดี่ยว ๆ” (ชลธิชา บำรุงรักษ์, 2558, หน้า 134) ทั้งนี้ สัมพันธสารต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ การเชื่อมโยงความ (cohesion) ซึ่งมีความหมายตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2552, หน้า 117) อธิบายไว้ดังนี้

“ความเกี่ยวพันระหว่างประโยคหนึ่งกับอีกประโยคหนึ่ง ซึ่งทำให้ข้อความที่ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ใช่เป็นเพียงการนำประโยคมาเรียงต่อกันให้ข้อความยาวขึ้นเท่านั้น แต่เนื้อความของประโยคเหล่านั้นต้องมีความต่อเนื่องและเกี่ยวพันกัน อันจะทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการสื่อสารได้ ความเกี่ยวพันและต่อเนื่องของประโยคต่าง ๆ ในสัมพันธสารเรียกว่า การเชื่อมโยงความ”

คำอธิบายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงความคือความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหนึ่งกับประโยคอื่น ๆ ที่อยู่แวดล้อม และทำให้ประโยคต่าง ๆ ที่เรียงต่อกันรวมเป็นข้อความเดียวกัน ประโยคแต่ละประโยคในข้อความใดข้อความหนึ่งจึงไม่ได้ปรากฏอย่างอิสระ แต่มีความสัมพันธ์กับประโยคอื่นด้วยความสัมพันธ์นี้อาจเป็นความสัมพันธ์ด้านโครงสร้างหรือด้านความหมายก็ได้ และเป็นความสัมพันธ์ที่ปรากฏได้ทั้งระหว่างคำ วลี หรือข้อความที่ต่อเนื่องกันด้วย (ชลธิชา บำรุงรักษ์, 2558, หน้า 141) ตัวอย่างการเชื่อมโยงความในข้อความภาษาไทยที่มีเนื้อหาแสดงวิธีปรุงอาหารมีดังนี้

(ก) “ล้างข้าวผ่านน้ำหลาย ๆ ครั้ง อย่างเบามือจนกว่าน้ำจะใส” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 76)

(ข) “เตรียมเครื่องหมักกุ้งโดยโซลกรากผักชี กระเทียม และพริกไทยรวมกันให้ละเอียด” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 15)

(ค) “ควรพาดเนื้อปลาทรายบนอ่างที่หล่อด้วยน้ำแข็ง เพื่อให้เนื้อปลาทรายเหนียว” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 29)

ตัวอย่าง (ก) แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงความประเภหนึ่งที่เราเรียกว่า การเชื่อมโยงแสดงเวลา รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ของการเชื่อมโยงความประเภนี้ ได้แก่ คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา คำว่า “จนกว่า” ส่วนตัวอย่าง (ข) แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงแสดงลักษณะ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำเชื่อมบอกลักษณะ คำว่า “โดย” และการเชื่อมโยงแสดงความคล้อยตามที่มีตัวบ่งชี้ คือ คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม คำว่า “และ” สำหรับตัวอย่าง (ค) มีการเชื่อมโยงแสดงสถานที่ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ คำว่า “บน” และการเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำเชื่อมบอกการอ้างถึง คำว่า “ที่” รวมทั้งมีการเชื่อมโยงแสดงเหตุ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำเชื่อมบอกเหตุ คำว่า “เพื่อ” สังเกตได้ว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในตัวอย่าง (ก) - (ค) ดังกล่าวข้างต้นอาจแบ่งเป็นประเภทย่อยได้หลายประเภ ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ การเชื่อมโยงแสดงความคล้อยตาม การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง และการเชื่อมโยงแสดงเหตุ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารในภาษาไทยมาก่อน การศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงความที่ผ่านมาในอดีตมักเป็นการศึกษาข้อความประเภอื่น ๆ เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการเชื่อมโยงความในรายการสารคดีไทยและสารคดีแปลทางโทรทัศน์” (นันทิกานต์ ศิลปสร, 2542) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการเชื่อมโยงความในนวนิยายที่แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย” (จิรายุ งามเหมาะ, 2549) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยอายุ 4-7 ปี ที่มีพื้นฐานสิ่งแวดล้อมต่างกัน” (สุวัฒน์ คชเขต, 2553) และวิทยานิพนธ์เรื่อง “การเชื่อมโยงความและความเกี่ยวข้องของเรื่องที่สนทนาในการสนทนาแบบเป็นกันเองระหว่างเพศชายและเพศหญิง” (ชินจิตต์ อธิวรกุล, 2553)

จากรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความที่มีเนื้อหาแสดงวิธีปรุงอาหารและการเชื่อมโยงความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีคำถามในการวิจัยครั้งนี้ว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารในภาษาไทยมีลักษณะอย่างไร แบ่งเป็นกี่ประเภ และแต่ละประเภมีความถี่ในการปรากฏมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจำแนกประเภทของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย
2. เพื่อศึกษาความถี่ของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำรับอาหารไทย

ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือตำรับอาหารไทยด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random sampling) (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2557, หน้า 156) เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 3 ข้อ ดังนี้

- 1) เป็นหนังสือที่จัดทำโดยสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาการจัดการครัวและศิลปะการประกอบอาหาร หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน
- 2) เป็นหนังสือที่ได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ รัฐบาลไทย
- 3) เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่ภายในระยะเวลาย้อนหลังไม่เกิน 3 ปี นับจากปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

จากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกหนังสือ “ตำรับอาหารไทย” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558) ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ กล่าวคือ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่จัดทำโดยวิทยาลัยดุสิตธานี ซึ่งจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการครัวและศิลปะการประกอบอาหาร รวมทั้งหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและภัตตาคาร หนังสือเล่มนี้ยังได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ และจัดพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ หนังสือ “ตำรับอาหารไทย” เป็นผลที่ได้จาก “โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาตำรับอาหารไทยตามมาตรฐานวิทยาลัยดุสิตธานี” โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดตำรับมาตรฐานอาหารไทยซึ่งเป็นที่นิยมบริโภค ผลการวิจัยจากโครงการนี้ได้ตำรับอาหารไทย 3 ประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารว่าง และขนมหวาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือตำรับอาหารไทย

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่แสดงวิธีปรุงอาหารซึ่งรวบรวมได้จากข้อ 1 ในเรื่องการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อม โดยมีแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเรื่องการเชื่อมของชลธิชา บำรุงรักษ์ (2558, หน้า 151-153) ที่จำแนกการเชื่อมได้ 5 แบบ ประกอบด้วย การเชื่อมแบบคล้อยตาม การเชื่อมแบบขัดแย้ง การเชื่อมแบบแสดงทางเลือก การเชื่อมแบบแสดงเหตุแสดงผล และการเชื่อมแบบแสดงเวลา แนวคิดเรื่องประโยคสัมพันธ์ของ นววรรณ พันธุเมธา (2558, หน้า 334-343) ที่อธิบายความสัมพันธ์ของประโยคที่ต่อเนื่องกัน 6 แบบ คือ ประโยคสัมพันธ์กันทางเวลา ประโยคสัมพันธ์กันทางเหตุและผล ประโยคสัมพันธ์กันทางมีความหมายทำนองเดียวกัน ประโยคสัมพันธ์กันทางมีความหมายขัดแย้งกัน ประโยคสัมพันธ์กันทางการขยายความ และประโยคสัมพันธ์กันโดยต่างเป็น

ตัวเลือก และแนวคิดเรื่องคำเชื่อมของ นววรรณ พันธุมธธา (2558, หน้า 92-105) ที่จำแนกคำเชื่อมตามความหมายได้ 21 ประเภท เช่น คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา คำเชื่อมบอกความคล้ายตามคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ คำเชื่อมบอกการอ้างถึง คำเชื่อมบอกลักษณะ คำเชื่อมบอกเครื่องมือ คำเชื่อมบอกเหตุ คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม คำเชื่อมบอกแหล่งเดิม และคำเชื่อมบอกความให้เลือกเอา

2.2 ผู้วิจัยนับความถี่ของคำเชื่อมที่ปรากฏใช้ในข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหาร จากนั้นนำไปคำนวณค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการบรรยายและตาราง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือตำรับอาหารไทยปรากฏว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมสามารถจำแนกเป็น 16 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ การเชื่อมโยงแสดงเหตุ การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา การเชื่อมโยงแสดงการเลือก การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ การเชื่อมโยงแสดงผล และการเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น ดังข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย

การเชื่อมโยงความ	คำเชื่อม	ความถี่	
		จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การเชื่อมโยงแสดงเวลา	1) จน (75) 2) พอ (54) 3) แล้ว (32) 4) จึง (13) 5) เมื่อ (9) 6) ก่อน (5) 7) จนกว่า (3) 8) ระหว่าง (3) 9) หลังจาก (1)	195	28.89
2. การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม	และ (108)	108	16.00
3. การเชื่อมโยงแสดงสถานที่	1) ใน (52) 2) บน (44) 3) ที่ (2) 4)ริม (1) 5) รอบ (1) 6) ตรง (1)	101	14.96
4. การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง	ที่ (58)	58	8.59
5. การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ	โดย (47)	47	6.96

ตารางที่ 1 ร้อยละของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย (ต่อ)

การเชื่อมโยงความ	คำเชื่อม	ความถี่	
		จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
6. การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ	ด้วย (45)	45	6.67
7. การเชื่อมโยงแสดงเหตุ	1) เพื่อ (21) 2) หาก (8) 3) เพราะ (7) 4) ถ้า (3)	39	5.78
8. การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มี ส่วนร่วม	กับ (31)	31	4.59
9. การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา	จาก (19)	19	2.81
10. การเชื่อมโยงแสดงการเลือก	หรือ (14)	14	2.07
11. การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ	ของ (6)	6	0.89
12. การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง	เช่น (6)	6	0.89
13. การเชื่อมโยงแสดงการ เปรียบเทียบ	มากกว่า (2)	2	0.30
14. การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ	ได้แก่ (2)	2	0.30
15. การเชื่อมโยงแสดงผล	ฉะนั้น...จึง (1)	1	0.15
16. การเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น	ยกเว้น (1)	1	0.15
รวม		675	100.00

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ร้อยละ 28.89) โดยมีคำเชื่อมที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น คำว่า “จน” “พอ” “แล้ว” “จึง” และ “เมื่อ” รองลงมาคือการเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ร้อยละ 16.00) ซึ่งมีคำเชื่อมคือคำว่า “และ” เป็นตัวบ่งชี้เพียงคำเดียว และการเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ร้อยละ 14.96) ซึ่งมีคำเชื่อมเช่น คำว่า “ใน” “บน” “ที่” “ริม” และ “รอบ” เป็นตัวบ่งชี้ กล่าวได้ว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่มีความถี่ในการปรากฏใช้มากที่สุดตั้งแต่อันดับที่ 1-3 มักมีคำเชื่อมที่เป็นตัวบ่งชี้หลายคำ แต่การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่มีความถี่ในการปรากฏน้อยตั้งแต่อันดับที่ 4-16 มักมีคำเชื่อมที่เป็นตัวบ่งชี้เพียงคำเดียว

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมแต่ละประเภทมีค่าเฉลี่ยของการปรากฏที่จำแนกออกเป็นจำนวนครั้งต่อหน้า และจำนวนครั้งต่อรายการอาหาร ดังข้อมูลในตารางต่อไป

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทย

การเชื่อมโยงความ	ค่าเฉลี่ย	
	จำนวนครั้งต่อหน้า	จำนวนครั้งต่อรายการอาหาร
1. การเชื่อมโยงแสดงเวลา	7.80	8.86
2. การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม	4.32	4.91
3. การเชื่อมโยงแสดงสถานที่	4.04	4.59
4. การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง	2.32	2.64
5. การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ	1.88	2.14
6. การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ	1.80	2.05
7. การเชื่อมโยงแสดงเหตุ	1.56	1.77
8. การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม	1.24	1.41
9. การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา	0.76	0.86
10. การเชื่อมโยงแสดงการเลือก	0.56	0.64
11. การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ	0.24	0.27
12. การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง	0.24	0.27
13. การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ	0.08	0.09
14. การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ	0.08	0.09
15. การเชื่อมโยงแสดงผล	0.04	0.05
16. การเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น	0.04	0.05
รวม	27.00	30.69

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยของการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่ปรากฏใช้ในหนังสือตำรับอาหารไทย การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่มีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งต่อหน้ามากที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ค่าเฉลี่ย 7.8) รองลงมาคือการเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ค่าเฉลี่ย 4.32) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 4.04) และการเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง (ค่าเฉลี่ย 2.32) ตามลำดับ ส่วนการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่มีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งต่อรายการอาหารมากที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ค่าเฉลี่ย 8.86) รองลงมาคือการเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ค่าเฉลี่ย 4.91) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 4.59) และการเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง (ค่าเฉลี่ย 2.64) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมมีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งต่อหน้าเท่ากับ 27.00 และมีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งต่อรายการอาหารเท่ากับ 30.69 การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมทั้ง 16 ประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเชื่อมโยงแสดงเวลา หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา ข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อมชนิดนี้แสดงเหตุการณ์เกี่ยวกับขั้นตอนการปรุงอาหารที่อาจจะเกิดก่อน เกิดหลัง หรือเกิดพร้อมกับเหตุการณ์ในข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา จำนวน 9 คำ เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คำว่า “จน” “พอ” “แล้ว” “จึง” “ก่อน” “เมื่อ” “จนกว่า” “ระหว่าง” และ “หลังจาก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) “ฟาดเนื้ปลาทรายกับข้างอ่างผสมแล้วใส่ถั่วพู ใบมะกรูด นวดให้เข้ากัน ปั่นเป็นก้อนกลมก้อนละ 30 กรัม แล้วกดให้แบนประมาณ 0.5 ซม.” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 29)

ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นว่า คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางเวลา “แล้ว” เป็นคำที่ใช้เชื่อมข้อความในโครงสร้าง “...แล้ว₁...แล้ว₂...” ข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม “แล้ว₁” คือ “ฟาดเนื้ปลาทรายกับข้างอ่างผสม” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ในข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อม “แล้ว₁” ได้แก่ “ใส่ถั่วพู ใบมะกรูด นวดให้เข้ากัน ปั่นเป็นก้อนกลมก้อนละ 30 กรัม” โดยข้อความเดียวกันนี้เป็นข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม “แล้ว₂” ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ในข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อม “แล้ว₂” คือ “กดให้แบนประมาณ 0.5 ซม.”

2. การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกความคล้ายตาม ข้อความที่อยู่ก่อนและหลังคำเชื่อมชนิดนี้เป็นข้อความที่มีความหมายสอดคล้องกัน ไม่ขัดกัน จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกความคล้ายตามเพียงคำเดียวคือ คำว่า “และ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (2) “ใส่ถั่วลิสงคั่วบด และเติมกะทิที่เหลือ” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 21)

ตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกความคล้ายตาม คำว่า “และ” ที่เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อมคือ “ใส่ถั่วลิสงคั่วบด” กับข้อความหลังคำเชื่อม คือ “เติมกะทิที่เหลือ” ทั้งข้อความที่อยู่หน้าและหลังคำเชื่อมเป็นข้อความที่มีความหมายไม่ขัดกัน

3. การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้ช่วยเพิ่มข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ ตำแหน่งหรือบริเวณให้วิธีปรุงอาหารที่กล่าวไว้ในข้อความหน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ จำนวน 6 คำ เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คำว่า “ใน” “บน” “รอบ” “ริม” “ตรง” และ “ที่” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (3) “ควรฟาดเนื้ปลาทรายบนอ่างที่หล่อด้วยน้ำแข็ง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 29)

ตัวอย่างที่ (3) แสดงให้เห็นคำเชื่อม คำว่า “บน” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม ได้แก่ “ควรฟาดเนื้ปลาทราย” กับข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อม ได้แก่ “อ่างที่หล่อด้วยน้ำแข็ง” ซึ่งแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ของเหตุการณ์ที่กล่าวไว้ในข้อความหน้าคำเชื่อม

4. การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกการอ้างถึงข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้กล่าวอ้างถึงขั้นตอนการปรุงอาหารที่กล่าวไว้ในข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อมจากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกการอ้างถึงเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “ที่” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(4) “ปูผ้าวางที่ซุบน้ำหมาด ๆ ลงในลังถึง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 76)

ตัวอย่างที่ (4) แสดงให้เห็นคำว่า “ที่” เป็นคำที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม ได้แก่ “ปูผ้าวาง” กับข้อความหลังคำเชื่อม ได้แก่ “ซุบน้ำหมาด ๆ ลงในลังถึง” ซึ่งเป็นข้อความที่กล่าวอ้างถึงขั้นตอนการปรุงอาหารในข้อความหน้าคำเชื่อม

5. การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกลักษณะข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้ช่วยเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการหรือแนวปฏิบัติสำหรับขั้นตอนการปรุงอาหารที่กล่าวไว้ในข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกลักษณะเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “โดย” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) “เตรียมเครื่องหมักกุ้งโดยโซลกรากผักชี กระเทียม และพริกไทยรวมกันให้ละเอียด” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 15)

ตัวอย่างที่ (5) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกลักษณะ คำว่า “โดย” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม ได้แก่ “เตรียมเครื่องหมักกุ้ง” กับข้อความหลังคำเชื่อม ได้แก่ “โซลกรากผักชี กระเทียม และพริกไทยรวมกันให้ละเอียด” ข้อความหลังคำเชื่อมดังกล่าวข้างต้นเป็นข้อความที่แนวปฏิบัติสำหรับการปรุงอาหารตามที่กล่าวไว้ในข้อความหน้าคำเชื่อม

6. การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกเครื่องมือข้อความหลังคำเชื่อมชนิดนี้ช่วยเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้หรือเครื่องปรุงสำหรับประกอบอาหารตามที่กล่าวไว้ในข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกเครื่องมือเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “ด้วย” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(6) “ปรุงรสด้วยน้ำมันงา น้ำปลา และน้ำตาลมะพร้าว” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 37)

ตัวอย่างที่ (6) แสดงให้เห็นว่า คำเชื่อม “ด้วย” ใช้เชื่อมระหว่างข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม คือ “ปรุงรส” กับข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมคือ “น้ำมันงา น้ำปลา และน้ำตาลมะพร้าว” ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบของอาหาร

7. การเชื่อมโยงแสดงเหตุ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกเหตุ ข้อความที่ปรากฏร่วมกับคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงเงื่อนไขหรือเรื่องที่มุ่งใจให้ปฏิบัติตาม จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า มีคำเชื่อมบอกเหตุ จำนวน 4 คำ เรียงตามลำดับการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เพื่อ” “ถ้า” “หาก” และ “เพราะ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) “ควรหันเครื่องเมียงเป็นขึ้นพอคำ เพื่อ ให้รับประทานง่าย” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 25)

ตัวอย่างที่ (7) แสดงให้เห็นคำเชื่อม คำว่า “เพื่อ” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อมคือ “ควรหันเครื่องเมียงเป็นขึ้นพอคำ” กับข้อความหลังคำเชื่อมคือ “ให้รับประทานง่าย” ข้อความนี้แสดงเรื่องที่จูงใจให้ปฏิบัติตาม

8. การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วมกับการวิธีปรุงอาหารหรือเรื่องที่กล่าวไว้ในข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า มีคำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วมเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “กับ” ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

(8) “ผสมเนื้อกุ้งสับและเนื้อหมูบดกับกะทิ 100 มิลลิลิตร” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 21)

ตัวอย่างที่ (8) แสดงให้เห็นคำว่า “กับ” ที่เชื่อมระหว่างข้อความ “ผสมเนื้อกุ้งสับและเนื้อหมูบด” ซึ่งอยู่หน้าคำเชื่อม และข้อความ “กะทิ 100 มิลลิลิตร” ซึ่งอยู่หลังคำเชื่อม โดยข้อความหลังคำเชื่อมเป็นสิ่งที่มีส่วนร่วมกับการวิธีปรุงอาหารตามข้อความหน้าคำเชื่อม

9. การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกแหล่งเดิม ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้ช่วยบอกบริเวณหรือบ่อเกิดของเรื่องที่กล่าวไว้ในข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกแหล่งเดิมเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “จาก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(9) “...จะมีสีคล้ำเล็กน้อยจากน้ำพริกเผา” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 39)

ตัวอย่างที่ (9) แสดงให้เห็นคำว่า “จาก” ที่ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อมคือ “...จะมีสีคล้ำเล็กน้อย” กับคำนาม คำว่า “น้ำพริกเผา” ซึ่งแสดงบ่อเกิดของเรื่องที่กล่าวไว้ในข้อความหน้าคำเชื่อม

10. การเชื่อมโยงแสดงการเลือก หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกความให้เลือกเอา ข้อความที่ปรากฏร่วมกับคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเลือกได้อย่างใดอย่างหนึ่ง จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมชนิดนี้เพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “หรือ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(10) “ชิมให้ได้รสเปรี้ยว เค็ม เผ็ด หวานเล็กน้อย กลมกล่อม หรือ ชิมรสตามชอบ” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 43)

ตัวอย่างที่ (10) แสดงว่า คำเชื่อม “หรือ” เป็นคำที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อมคือ “ชิมให้ได้รสเปรี้ยว เค็ม เผ็ด หวานเล็กน้อย กลมกล่อม” กับข้อความหลังคำเชื่อม ได้แก่ “ชิมรสตามชอบ” ข้อความทั้งสองข้อความดังกล่าวข้างต้นแสดงสิ่งที่สามารถเลือกได้อย่างใดอย่างหนึ่ง

11. การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกเจ้าของ ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายที่แสดงความเป็นเจ้าของข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการ

วิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกเจ้าของเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “ของ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11) “...มุ่มใดมุ่มหนึ่งของแผ่นแป้ง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 15)

ตัวอย่างที่ (11) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกเจ้าของ คำว่า “ของ” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม คือ “...มุ่มใดมุ่มหนึ่ง” กับข้อความหลังคำเชื่อม ซึ่งมีความหมายแสดงความเป็นเจ้าของ คือ “แผ่นแป้ง”

12. การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกตัวอย่าง ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงส่วนประกอบอาหารหรือเครื่องปรุงที่นำมากล่าวไว้เพียงส่วนหนึ่งเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า มีคำเชื่อมชนิดนี้เพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “เช่น” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(12) “อาจใส่ผักชนิดต่าง ๆ ลงไปได้ เช่น ยอดมะพร้าว หน่อไม้ มะเขือยาว” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 51)

ตัวอย่างที่ (12) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกตัวอย่าง คำว่า “เช่น” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม คือ “อาจใส่ผักชนิดต่าง ๆ ลงไปได้” กับข้อความหลังคำเชื่อม คือ “ยอดมะพร้าว หน่อไม้ มะเขือยาว” ซึ่งเป็นเพียงส่วนประกอบอาหารส่วนหนึ่งของส่วนรวมที่กล่าวถึงในข้อความหน้าคำเชื่อม

13. การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ ข้อความหน้าคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงสิ่งที่มีปริมาณหรือจำนวนมากกว่าสิ่งที่กล่าวถึงในข้อความหลังคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “มากกว่า” และปรากฏเพียง 2 ครั้ง ดังข้อความต่อไปนี้

(13) “ปริมาณของน้ำแกงมากกว่าเนื้อเป็ดย่าง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 55)

ตัวอย่างที่ (13) แสดงให้เห็นคำเชื่อม คำว่า “มากกว่า” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม คือ “ปริมาณของน้ำแกง” กับข้อความหลังคำเชื่อม คือ “เนื้อเป็ดย่าง” ข้อความหน้าคำเชื่อมดังกล่าวข้างต้นแสดงสิ่งที่มีปริมาณมากกว่าสิ่งที่กล่าวไว้ในข้อความหลังคำเชื่อม

14. การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกการแนะนำ ข้อความที่อยู่หลังคำเชื่อมชนิดนี้แสดงรายละเอียดหรือข้อมูลเพิ่มเติมให้ข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกการแนะนำเพียงคำเดียว คือ คำว่า “ได้แก่” และปรากฏเพียง 2 ครั้ง ดังข้อความต่อไปนี้

(14) “จัดเครื่องเคียงใส่จาน ได้แก่ ปลาทุทอด ชিংอ่อน หอมแดง ถั่วลิสงคั่ว มะนาว กุ้งแห้งทอด และพริกชี้หูซอย” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 25)

ตัวอย่างที่ (14) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกการแนะนำ คำว่า “ได้แก่” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม คือ “จัดเครื่องเคียงใส่จาน” กับข้อความหลังคำเชื่อม คือ “ปลาทุทอด ชিংอ่อน หอมแดง ถั่วลิสงคั่ว มะนาว กุ้งแห้งทอด และพริกชี้หูซอย” ซึ่งเป็นข้อความที่แสดงรายละเอียดให้ข้อความที่อยู่หน้าคำเชื่อม

15. การเชื่อมโยงแสดงผล หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกผล ข้อความที่ปรากฏร่วมกับคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงสิ่งที่สืบเนื่องกันตามลำดับ จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกผลที่ปรากฏในโครงสร้าง “...ฉะนั้นหน้า..จึง...” ซึ่งเกิดเพียงครั้งเดียว ดังข้อความต่อไปนี้

(15) “แกงเผ็ดเปิดอย่างเป็นแกงน้ำเอยะ ฉะนั้นปริมาณของน้ำแกงจึงมากกว่าเนื้อเป็ดย่าง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 55)

ตัวอย่างที่ (15) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกผล “ฉะนั้นหน้า..จึง” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความ “แกงเผ็ดเปิดอย่างเป็นแกงน้ำเอยะ” กับข้อความที่มีความหมายแสดงสิ่งที่สืบเนื่องกัน คือ “ปริมาณของน้ำแกงมากกว่าเนื้อเป็ดย่าง”

16. การเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมบอกการยกเว้น ข้อความที่ปรากฏหลังคำเชื่อมชนิดนี้มีความหมายแสดงสิ่งที่ยอมให้เป็นกรณีพิเศษ จากการวิเคราะห์วิธีปรุงอาหารพบว่า มีคำเชื่อมบอกการยกเว้นเพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “ยกเว้น” และปรากฏเพียงครั้งเดียว ดังข้อความต่อไปนี้

(16) “ไม่ใช่ผักอื่น ๆ ยกเว้นใบมะกรูดและพริกชี้ฟ้าสีแดง” (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2558, หน้า 59)

ตัวอย่างที่ (16) แสดงให้เห็นคำเชื่อมบอกการยกเว้นคำว่า “ยกเว้น” ที่ใช้เชื่อมระหว่างข้อความหน้าคำเชื่อม ได้แก่ “ไม่ใช่ผักอื่น ๆ” กับข้อความหลังคำเชื่อม ได้แก่ “ใบมะกรูดและพริกชี้ฟ้าสีแดง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมให้เป็นกรณีพิเศษ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทยจำแนกได้ 16 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ร้อยละ 28.89) การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ร้อยละ 16.00) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ร้อยละ 14.96) การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง (ร้อยละ 8.59) การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ (ร้อยละ 6.96) การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ (ร้อยละ 6.67) การเชื่อมโยงแสดงเหตุ (ร้อยละ 5.78) การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม (ร้อยละ 4.59) การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา (ร้อยละ 2.81) การเชื่อมโยงแสดงการเลือก (ร้อยละ 2.07) การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ (ร้อยละ 0.89) การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 0.89) การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ (ร้อยละ 0.30) การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ (ร้อยละ 0.30) การเชื่อมโยงแสดงผล (ร้อยละ 0.15) และการเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น (ร้อยละ 0.15)

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่ปรากฏใช้ในหนังสือแต่ละหน้ามีค่าเฉลี่ยในการปรากฏต่อหน้า เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ค่าเฉลี่ย 7.80) การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ค่าเฉลี่ย 4.32) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 4.04) การเชื่อมโยงแสดงการอ้างถึง (ค่าเฉลี่ย 2.32) การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 1.88) การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ (ค่าเฉลี่ย 1.80)

การเชื่อมโยงแสดงเหตุ (ค่าเฉลี่ย 1.56) การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 1.24) การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา (ค่าเฉลี่ย 0.76) การเชื่อมโยงแสดงการเลือก (ค่าเฉลี่ย 0.56) การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ (ค่าเฉลี่ย 0.24) การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 0.24) การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ย 0.08) การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ (ค่าเฉลี่ย 0.08) การเชื่อมโยงแสดงผล (ค่าเฉลี่ย 0.04) และการเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น (ค่าเฉลี่ย 0.04) นอกจากนี้ การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่ปรากฏใช้ในรายการอาหารแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยในการปรากฏใช้ต่อรายการอาหาร เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา (ค่าเฉลี่ย 8.86) การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม (ค่าเฉลี่ย 4.91) การเชื่อมโยงแสดงสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 4.59) การเชื่อมโยงแสดงการอ้างอิง (ค่าเฉลี่ย 2.64) การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 2.14) การเชื่อมโยงแสดงเครื่องมือ (ค่าเฉลี่ย 2.05) การเชื่อมโยงแสดงเหตุ (ค่าเฉลี่ย 1.77) การเชื่อมโยงแสดงสิ่งที่มีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 1.41) การเชื่อมโยงแสดงแหล่งที่มา (ค่าเฉลี่ย 0.86) การเชื่อมโยงแสดงการเลือก (ค่าเฉลี่ย 0.64) การเชื่อมโยงแสดงเจ้าของ (ค่าเฉลี่ย 0.27) การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 0.27) การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ย 0.09) การเชื่อมโยงแสดงการแนะนำ (ค่าเฉลี่ย 0.09) การเชื่อมโยงแสดงผล (ค่าเฉลี่ย 0.05) และการเชื่อมโยงแสดงการยกเว้น (ค่าเฉลี่ย 0.05)

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมีการเชื่อมโยงความ 5 ประเภท ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ นันทิกานต์ ศิลปะศร (2542) ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงลักษณะ การเชื่อมโยงแสดงเหตุ การเชื่อมโยงแสดงการเลือก และการเชื่อมโยงแสดงผล รวมทั้งมีการเชื่อมโยงความ 5 ประเภท ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวัฒน์ คชเพต (2553) ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงเหตุ การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง การเชื่อมโยงแสดงการเปรียบเทียบ และการเชื่อมโยงแสดงผล ตลอดจนมีการเชื่อมโยงความ 7 ประเภท ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ ชื่นจิตต์ อธิวรกุล (2555) ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม การเชื่อมโยงแสดงเหตุ การเชื่อมโยงแสดงการเลือก การเชื่อมโยงแสดงตัวอย่าง การเชื่อมโยงแสดงเปรียบเทียบ และการเชื่อมโยงแสดงผล ทั้งนี้ การศึกษาของ นันทิกานต์ ศิลปะศร (2542) เป็นการศึกษาข้อความประเภทสารคดี ส่วนการศึกษาของ สุวัฒน์ คชเพต (2553) เป็นการศึกษาข้อความประเภทเรื่องเล่า สำหรับการศึกษาของ ชื่นจิตต์ อธิวรกุล (2555) เป็นการศึกษาข้อความประเภทบทสนทนา อาจกล่าวได้ว่าข้อความประเภทต่าง ๆ เหล่านี้และข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารมีการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมที่สอดคล้องกัน 3 ประเภท ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา การเชื่อมโยงแสดงเหตุ และการเชื่อมโยงแสดงผล

การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในหนังสือตำรับอาหารไทยที่มีความถี่ในการปรากฏใช้มากที่สุดและปรากฏในรายการอาหารทุกรายการ ได้แก่ การเชื่อมโยงแสดงเวลา รองลงมาคือการเชื่อมโยงแสดงความคล้ายตาม และการเชื่อมโยงแสดงสถานที่ ตามลำดับ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารส่วนใหญ่มีการเชื่อมโยงหรือมีความสัมพันธ์กันตามลำดับเวลา เพื่อแสดงขั้นตอนในการปรุงอาหารตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารมักมีความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกันด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ขั้นตอนการปรุงอาหารมักเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือสอดคล้อง

กัน นอกจากนี้ ข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารก็มักมีความสัมพันธ์แบบแสดงสถานที่ ซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับบริเวณหรือตำแหน่งของกรรมวิธีในการปรุงอาหาร กล่าวได้ว่า ข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหารมักเป็นข้อความที่เรียงกันตามลำดับเวลา มีความหมายคล้ายตามกัน และแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบริเวณหรือสถานที่ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและปฏิบัติตามวิธีปรุงอาหารได้โดยสะดวกและสามารถปรุงอาหารได้สำเร็จตามที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรศึกษาข้อความที่แสดงวิธีปรุงอาหาร โดยศึกษาการเชื่อมโยงความประเภทอื่น ได้แก่ การอ้างอิง การแทนที่ การซ้ำ การละ และการเชื่อมโยงคำศัพท์
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมในภาษาที่มีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ภาษาเรื่องเล่า ภาษากระบวนการ ภาษาโน้มน้าว และภาษาอธิบายความ

บรรณานุกรม

- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนหน้า (2559). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราช
ประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 2. กรุงเทพฯ:
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- จิรายุ งามเหมาะ. (2549). การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการเชื่อมโยงความในนวนิยายที่แปลจาก
ต้นฉบับภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2558). ระบบข้อความ. ใน ดิฐ ศรีนราวัฒน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์ (บ.ก.), ภาษาและ
ภาษาศาสตร์ (หน้า 133-168). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชื่นจิตต์ อธิวรกุล. (2553). การเชื่อมโยงความและความเกี่ยวข้องของเรื่องที่สนทนาในการสนทนา
แบบเป็นกันเองระหว่างเพศชายและเพศหญิง. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โตมร ศุขปรีชา. (2559). ประวัติศาสตร์กินได้. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.
- นันทิกานต์ ศิลปศร. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบการเชื่อมโยงความในรายการสารคดีไทยและสาร
คดีไทยแปลทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นววรรณ พันธุมธา. (2558). ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์,
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2557). ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายวิชาการ สถาพรบุ๊คส์. (2558). อาหารและวัฒนธรรมการกินคนเอเชียหน้า. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
สถาพรบุ๊คส์.
- วิทยาลัยดุสิตธานี. (2558). ตำรับอาหารไทย. กรุงเทพฯ: แสงแดด มีเดีย กรุ๊ป.
- สุวัฒน์ คชเขต. (2553). การเชื่อมโยงความในเรื่องเล่าของเด็กไทยอายุ 4-7 ปีที่มีพื้นฐานสิ่งแวดล้อม
ต่างกัน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2552). สัมพันธสาร. ใน วิจิตรน ภาณุพงศ์ และคณะ (บ.ก.). บรรทัดฐาน
ภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธสาร (หน้า 117-144). กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ, สถาบันภาษาไทย.

การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ
โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English
Developing Listening-Speaking Skills
in English for Communication Subject of Students
at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn
through Echo English Application

วันที่รับบทความ : 10 พฤษภาคม 2562

วิลดา ศรีทองกุล¹

วันที่แก้ไขบทความ : 23 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 26 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รวมถึงเปรียบเทียบทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาก่อนและหลังการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือจำนวน 60 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 11 คน คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชาการจัดการโลจิสติกส์ จำนวน 49 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนแอปพลิเคชัน Echo English 2) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 3) แบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (percentage) สูตร t-test dependent ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (validity) สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และใช้สูตรการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ E_1/E_2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 87.02/85.14 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.88 และส่วนเบี่ยงเบน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: fon908@gmail.com

มาตรฐาน เท่ากับ 6.64 คะแนนหลังเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 51.08 และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เท่ากับ 3.01 3) ผลความพึงพอใจของนักศึกษาพบว่า มีภาพรวมอยู่ในมีความพึงพอใจใน
ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.12)

คำสำคัญ : แอปพลิเคชัน Echo English ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Developing Listening-Speaking Skills in English for Communication Subject of Students at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn through Echo English Application

Received: May 10, 2019

Wilada srithongkul¹

Revised: July 23, 2019

Accepted: July 26, 2019

Abstract

The purposes of this research were to: (1) study the efficiency of Echo English application in developing listening and speaking skills in English for Communication subject of students at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn (2) compare listening and speaking skills of students in English for communication subject before and after studying (3) study students' satisfaction on studying in English for Communication subject through Echo English application. The sample of used in this study consisted of 60 undergraduates who studied English for Communication, 11 students were from Faculty of Science and Technology in the Computer Science program and 49 students were from Faculty of Management Science in the Logistic program by using a simple random sampling. Data were collected by speaking assessment, listening assessment and questionnaire surveying student's satisfaction toward studying through Echo English application and analyzed by using E_1/E_2 efficiency index, t-test, mean, percentage, standard deviation, t-test dependent, reliability, discrimination, difficulty, validity and Pearson product-moment correlation coefficient. The research findings revealed that: (1) The efficiency of listening and speaking skills in English for Communication subject of students at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn through Echo English application were higher than a defined criteria (E_1/E_2) 87.02/85.14 (2) The posttest for listening and speaking skills in English for Communication subject was higher than pretest. The average score in listening and speaking skills pretest was 26.88 and the standard deviation (S.D.) was 6.64 ; on the contrary, the average score in listening and speaking

¹ Lecturer in Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: fon908@gmail.com

skills posttest was 51.08 and the standard deviation (S.D.) was 3.01 (3) The satisfaction of the students who studied English for Communication subject through Echo English application was at a high level ($\bar{X}$ = 4.27 , SD = 0.12)

Keywords: Echo English Application, English for Communication

บทนำ

เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลในด้านการส่งเสริมบทบาทและให้โอกาสในประชาคมอาเซียนในเรื่องการยกระดับคุณภาพภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายที่จะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และประชาชนทั่วไป โดยในส่วนของผู้เรียนได้พัฒนาให้มีสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ช่วยยกระดับภาษาอังกฤษผู้เรียนในทุกระดับชั้นอย่างเร่งด่วน อาทิ โครงการยกระดับภาษาอังกฤษด้วยหลักสูตร Echo Hybrid ผ่านแอปพลิเคชันเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่าน device ทั้งสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต ที่มีการอ้างอิงกรอบมาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษาจากประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป หรือ CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) โครงการภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย และ กศน. การจัดค่ายฝึกทักษะภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนหลักสูตร เข้มข้น เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) นอกจากนี้รัฐบาลมีนโยบายยกระดับภาษาอังกฤษของคนไทย โดยให้กระทรวงศึกษาธิการพัฒนาแอปพลิเคชัน Echo English ซึ่งเป็นครั้งแรกที่คนไทยทุกคนสามารถเรียนภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาได้ฟรี ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านทางมือถือและแท็บเล็ต ทั้งนี้แอปพลิเคชัน Echo English รวบรวมความรู้ทางภาษากว่า 200 เหตุการณ์ 30 หมวดสังคม ตามนโยบายของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เพื่อหวังให้คนไทยทุกคนมีความรู้ทางภาษาทัดเทียมนานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังว่าจะทำให้คนไทยตื่นตัวในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น สำหรับคนที่สนใจ สามารถดาวน์โหลดได้แล้วผ่านระบบแอนดรอยด์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ปัจจุบันประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้า ก้าวทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่เสรีประชาคมอาเซียน ที่กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นหมายถึงผู้ที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษย่อมได้เปรียบในทุกทาง ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การใช้ภาษาใหม่มากที่สุด เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวัน และแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชีวิตประจำวันได้จริงนั้นคือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT)

นอกจากนี้ จากผลการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รหัสวิชา 0591002 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ หมู่เรียน 421 จำนวน

29 คน และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม และสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ หมู่เรียน 43 จำนวน 32 คน มีผลคะแนนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1/2559 คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

เกรด	ช่วงคะแนน	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
A	90 – 100	0	0
B+	85 - 89	0	0
B	75 - 84	2	6.9
C+	70 - 74	5	17.24
C	60 - 69	14	48.28
D+	55 - 59	0	0
D	50 - 54	4	13.79
F	0 - 49	3	10.34
I	-	1	3.45

ตารางที่ 2 ผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2/2559 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม และสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

เกรด	ช่วงคะแนน	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
A	80 – 100	1	3.13
B+	75 - 79	0	0
B	70 - 74	0	0
C+	65 - 69	1	3.13
C	60 - 64	8	25
D+	55 - 59	3	9.38
D	50 - 54	15	46.82
F	0 - 49	4	12.50
I	-	0	0

จากผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาที่เน้นในเรื่องของทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการฟังและพูด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่าเอา

แอปพลิเคชัน Echo English มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟัง - พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการช่วยสอนทักษะการฟัง - พูดภาษาอังกฤษ

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English เป็นบทเรียนภาษาอังกฤษที่ใช้สำหรับการเรียนด้วยตนเองและการเรียนโดยมีอาจารย์สอนโดยใช้บทเรียนภาษาอังกฤษตามกรอบ CEFR (CEFR Course Level A1 ถึง A2) เป็นหลักสูตรและบทเรียนตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษตามแบบประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (CEFR) เพื่อเรียนรู้และฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมถึงไวยากรณ์และคำศัพท์ พร้อมบททดสอบหลังเรียน โดยเลือกบทเรียน CEFR A2 จำนวนทั้งสิ้น 10 บทเรียนที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

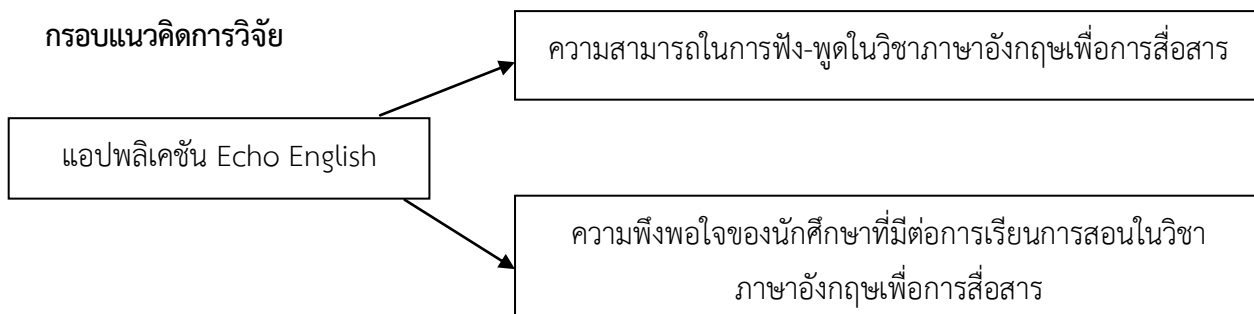
ขอบเขตประชากร

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (รหัสวิชา 0591002) จำนวน 60 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 11 คน คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ จำนวน 49 คน

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ความสามารถในการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ มีระดับสูงขึ้น หลังจากการใช้แอปพลิเคชัน Echo English

3. นักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ มีความพึงพอใจในระดับดีต่อการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. **นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระดับปริญญาตรีภาค ปกติ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 คน ประกอบด้วย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 11 คน คณะ วิทยาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ จำนวน 49 คน

2. **แอปพลิเคชัน Echo English** หมายถึง วิดีโอบทเรียนที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้พัฒนาการ ฟัง การฟัง การออกเสียง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และอื่นๆ อีกมากมาย โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น โดยรัฐบาลมอบแอปพลิเคชัน Echo English" ให้ประชาชน ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการ ยกระดับภาษาอังกฤษของประชาชน จึงเกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและประชารัฐ หัวข้อวิดีโอมีความหลากหลาย อาทิเช่น ส่วนภาษาอังกฤษพื้นฐาน สถานการณ์ทั่วไป การท่องเที่ยว ธุรกิจวิชาชีพและอื่น ๆ วิดีโอบทเรียนของเราเน้นการพัฒนาทักษะการออกเสียง การสื่อสาร ความเข้าใจ ทางวัฒนธรรม พื้นฐานไวยากรณ์ และคำศัพท์เป็นหลัก ซึ่งวิดีโอได้รับการออกแบบโดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนตั้งแต่ระดับเริ่มต้นถึงระดับกลาง แอปพลิเคชัน Echo English มีคุณสมบัติเฉพาะดังต่อไปนี้

- 1) วิดีโอการบรรยายเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) สามารถฟังซ้ำเฉพาะบางประโยค หรือฟังซ้ำประโยคทั้งหมดได้เท่าที่ต้องการ
- 3) สามารถฟังเสียงเจ้าของภาษาแล้วฝึกพูดประโยคหลักของแต่ละบทเรียน Echo English มีระบบวิเคราะห์เสียงพูด ที่สามารถแจ้งผลลัพธ์การพูดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้
- 4) สามารถช่วยให้ทบทวนความหมาย การสะกดคำ การใช้คำภาษาอังกฤษ วลี และประโยค ที่เรียนรู้จากวิดีโอบทเรียน
- 5) แต่ละบทเรียนจะมีข้อสอบแบบปรนัยเพื่อวัดความเข้าใจ โดยเลือกบทเรียน CEFR A2 จำนวนทั้งสิ้น 10 บทเรียนที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาของข้อสอบตรงกับวัตถุประสงค์ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูด หมายถึง แบบทดสอบแบบปฏิบัติ (Oral Test) ตามสถานการณ์ที่กำหนดจากบัตรคำสั่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน มีทั้งหมด 10 หัวข้อ ใช้วิธีการสุ่มเลือก 1 หัวข้อ โดยใช้แบบประเมินความสามารถการพูด 40 คะแนน

5. ประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English หมายถึง คุณภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนคะแนนที่ผู้เรียนทั้งหมดตอบถูกจากทำแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจระหว่างเรียนทุกตอนรวมกัน

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนคะแนนที่ผู้เรียนทั้งหมดตอบถูกจากแบบทดสอบฟังและพูดหลังบทเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะการฟัง - พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างดี
2. ได้ข้อมูลด้านประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ในการช่วยสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ
3. ได้แนวทางในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่อไป

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องการพัฒนาทักษะการฟัง - พูดของนักศึกษาชั้นในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English มีดังนี้

1. แอปพลิเคชัน Echo English เป็นวิดีโอบทเรียนของเราเน้นการพัฒนาทักษะเป็นหลักการออกเสียงการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พื้นฐานไวยากรณ์ และคำศัพท์วิดีโอได้รับการออกแบบโดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนในระดับ CEFR A2 แอปพลิเคชัน Echo English

2. แบบประเมินทักษะการพูด เป็นแบบทดสอบแบบปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนดจากบัตรคำสั่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน มีทั้งหมด 10 หัวข้อ โดยใช้วิธีการสุ่มจับหัวข้อ 1 หัวข้อ และใช้แบบประเมินความสามารถทักษะการพูด

3. แบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ โดยมีเนื้อหาของข้อสอบตรงกับวัตถุประสงค์ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

4. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแอปพลิเคชัน Echo English ในการช่วยสอนทักษะการฟัง - พูดภาษาอังกฤษ จำนวน 19 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1. ขั้นตอนการนำไปใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1.1 ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รหัสวิชา (0591002) เพื่อนำมากำหนดกรอบเนื้อหาสาระเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงนำมาเทียบเคียงกับกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) A2 จากนั้นผู้วิจัยทำการคัดเลือกบทเรียนในแอปพลิเคชัน Echo English จำนวน 10 บทเรียนที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

1.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกรอบเนื้อหา โดยนำข้อมูลการจากสอบถามความเหมาะสมของกรอบเนื้อหาที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของเนื้อหาแต่ละบท ใช้เกณฑ์การตัดสิน ดังนี้ บทเรียนที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 หมายถึง ใช้ได้หรือมีคุณภาพ บทเรียนที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 หมายถึง ควรปรับปรุง ตัดทิ้ง หรือไม่มีคุณภาพ

ผลวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแอปพลิเคชัน Echo English เพื่อใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จึงสรุปได้ว่าสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะฟังและพูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้

1.4 นำแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามขั้นตอนดังนี้ 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนคะแนนที่ผู้เรียนทั้งหมดตอบถูกจากการทำแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจระหว่างบทเรียนทุกตอนรวมกัน 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนคะแนนที่ผู้เรียนทั้งหมดตอบถูกจากการทำแบบทดสอบฟังและพูดหลังเรียน

1.4.1 การหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (E_1/E_2) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.4.1.1 ขั้นตอนทดลองเดี่ยว (one-to-one-tryout) ได้ทดลองเพื่อตรวจสอบคุณภาพแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 คน จากการ

สุ่มจากค่าจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักศึกษา โดยสุ่มมาจากกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ เก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน อ่อน 1 คน โดยการทดลองในขั้นนี้เพื่อดูความชัดเจนของภาษาที่ใช้ และความยากง่ายของบทเรียน ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จากนั้นคำนวณหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 77.66/69.44

1.4.1.2 ขั้นทดลองแบบกลุ่มย่อย (small group tryout) โดยนำแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ไปทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน จากการสุ่มจากค่าจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักศึกษา โดยสุ่มมาจากกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน อ่อน 3 คน จำนวน 9 คน จากนั้นคำนวณหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33/80.37

1.4.1.3 ขั้นทดลองภาคสนาม (field testing or try out testing) โดยนำแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ไปทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน จากการสุ่มจากค่าจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักศึกษา โดยสุ่มมาจากกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ เก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน อ่อน 10 คน จำนวน 30 คน จากนั้นคำนวณหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.76/84.50

2. ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะการพูด เป็นแบบทดสอบแบบปฏิบัติ (oral test) ตามสถานการณ์ที่กำหนดจากบัตรคำสั่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน มีทั้งหมด 10 หัวข้อ รวมคะแนนทั้งสิ้น 40 คะแนน

2.1 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อทำแบบประเมินทักษะการพูด

2.2 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบประเมินระดับความสามารถทักษะการพูดโดยใช้แบบประเมินความสามารถเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษ และกำหนดเป็นรายข้อดังนี้ ความคล่องแคล่ว (fluency) ความราบรื่นและความต่อเนื่องในการพูด การใช้โครงสร้างไวยากรณ์ (grammar) ความถูกต้องของการออกเสียง (pronunciation) เน้นหนักคำ ประโยคและการออกเสียงชัดเจน และความเหมาะสมของเนื้อหา (content)

2.3 เก็บผลงานโดยการตอบคำถามตามสถานการณ์ให้นักศึกษาดูบัตรคำสั่งปฏิบัติโดยการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นรายบุคคลตามสถานการณ์ ก่อนและหลังการใช้แอปพลิเคชัน Echo English โดยให้คะแนน 40 คะแนน ทำการบันทึกวิธีโดยเพื่อความสะดวกในการตรวจให้คะแนนเกณฑ์ระดับความสามารถในการพูด โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.4 กำหนดตารางการประเมินระดับความสามารถทักษะการพูดเพื่อเป็นทางในการประเมินระดับความสามารถทางพูด มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับตามเกณฑ์ จาก 1 คะแนน (น้อยที่สุด) 2 คะแนน (น้อย) 3 คะแนน (ปานกลาง) 4 คะแนน (มาก) และ 5 คะแนน (มากที่สุด)

2.5 นำผลการประเมินระดับความสามารถทักษะการพูดโดยกรรมการได้ทำความเข้าใจในเรื่องเกณฑ์การตรวจให้คะแนน นำคะแนนที่มาจากค่าตามระดับความสามารถและเกณฑ์การประเมิน

2.6 กำหนดระดับคะแนนประเมินความสามารถทักษะความสามารถทักษะการพูดโดยกำหนดระดับคะแนน 5 ช่วง ดังนี้ 33-40 คะแนน แปลความหมายว่า มีระดับความสามารถทักษะการพูดมากที่สุด 25-32 คะแนน แปลความหมายว่า มีระดับความสามารถทักษะการพูดมาก 17-24 คะแนน แปลความหมายว่า มีระดับความสามารถทักษะการพูดปานกลาง 9-16 คะแนน แปลความหมายว่า มีระดับความสามารถทักษะการพูดน้อย และ 1-8 คะแนน แปลความหมายว่า มีระดับความสามารถทักษะการพูดน้อยที่สุด

2.7 นำแบบทดสอบการพูดไปทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน โดยการบันทึกวิดีโอจากนั้นให้คณะกรรมการจำนวน 2 ท่านให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถของแบบทดสอบทักษะการพูดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) (พิสนุ พองศรี, 2549, หน้า 160) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

2.8 นำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความสามารถทางพูดก่อนและหลังจากการใช้แอปพลิเคชัน Echo English

3. การสร้างแบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

3.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และจุดประสงค์ของบทเรียนในแอปพลิเคชัน Echo English ใน CEFR A2 เพื่อออกแบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ

3.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี

3.4 สร้างแบบทดสอบการฟัง โดยมีเนื้อหาของข้อสอบตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน CEFR A2 จำนวน 10 บทเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

3.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ความต้องการวัดผลของบทเรียนและเหมาะสมของการใช้คำถามตัวเลือก ตัวลง โดยใช้วิธีการตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและจุดประสงค์การเรียนรู้ ถ้าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความตรงสิ่งที่ต้องการวัด แต่ถ้าค่า (IOC) ต่ำกว่า 0.5 ต้องปรับปรุงข้อคำถามใหม่

3.6 นำแบบทดสอบการฟัง มาปรับปรุงแก้ไข และคัดเลือกข้อสอบ

3.7 นำแบบทดสอบการฟังที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.8 นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนหาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ เลือกแบบทดสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ที่ใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 19 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านเนื้อหา และด้านความพึงพอใจในการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลต่างในกาสร้างแบบสอบถาม เพื่อแนวทางในสร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนดแนวทางสร้างแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

4.2 ทำการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของผู้เรียน โดยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านเนื้อหา และด้านความพึงพอใจในการเรียน

4.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาดังนี้ เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1 ไม่แน่ใจ ให้คะแนน และ 0 ไม่เห็นว่าสอดคล้องให้คะแนน -1 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นจึงได้แบบสอบถามฉบับเพื่อเตรียมเก็บข้อมูลต่อไป

4.5 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยกำหนดระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ในการให้น้ำหนักคะแนนในระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 5 พึงพอใจในระดับมาก มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 4 พึงพอใจในระดับปานกลาง มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 3 พึงพอใจในระดับน้อย มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 2 และพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด มีค่าระดับคะแนนเท่ากับ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อหาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน Echo English เพื่อใช้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทราการ ใช้สูตร E_1/E_2

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean or mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบระหว่างค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตร t-test dependent

3. แบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ ใช้สูตรร้อยละ (percentage) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (validity) ค่าความยากง่ายของข้อคำถาม ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบ ใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม และส่วนแบบประเมินทักษะการพูด ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549, หน้า 160)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ที่ใช้แอปพลิเคชัน Echo English ใช้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean or mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 87.02/85.14 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.64 คะแนนหลังเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 51.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.01

3. ผลความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีสมุทรปราการที่ใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ที่ใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีภาพรวมอยู่ในมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.12)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง - พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 87.02/85.14 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุผลดังนี้ คือแอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากบทเรียนมีการพัฒนาและออกแบบอย่างเป็นระบบกล่าวคือ ผู้วิจัยมีศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละบทเรียนให้เหมาะสมกับคำอธิบายรายวิชาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและใช้ในการเรียนและใช้เรียนรู้โดยตนเองเพื่อทบทวนบทเรียนนอกห้องเรียนทำให้นักศึกษามีอิสระในการเรียนด้วยตนเองและสามารถรู้ผลการคะแนนประเมินได้ทันทีรวมถึงมีโปรแกรมที่ใช้ในการฝึกฟังและพูดที่สามารถรายงานความก้าวหน้าในการเรียนให้กับผู้สอนได้โดยทันทีโดยเฉพาะอย่างยิ่งโปรแกรมฝึกทักษะการพูดทำให้นักศึกษาสามารถฝึกการออกเสียงที่ถูกต้องและสามารถรายงานผลการวิเคราะห์การออกเสียงให้นักศึกษาทราบผลการออกเสียงให้ถูกต้องในทันทีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แกมกาญจน์ แสงหล่อ (2560) ได้พัฒนาบทเรียน E-Learning วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตผ่านทางเครือข่ายสังคมสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า บทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.33/81.89 วริสสร วิรัชนิกรพันธ์ (2557) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.82/85.47 กฤษณา สิกขมาน (2555) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยใช้การสอนแบบ E-Learning พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ออนไลน์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.02/82.62 ผู้วิจัยจึงได้พบว่าแอปพลิเคชัน Echo English นี้มีประสิทธิภาพสูงกว่า 80/80 เนื่องจาก ช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการฟังและพูดได้อย่างอิสระและตามความสนใจสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนได้อีกด้วย การฟังซ้ำ ๆ และฝึกพูดซ้ำ ๆ และวิเคราะห์การออกเสียงของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจและได้พัฒนาความสามารถด้านทักษะการฟังและพูดได้ดีขึ้น

2. จากผลการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้แอปพลิเคชัน Echo English หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา กสิวิวัฒน์, พิทักษ์ นิลนพคุณ และชาติรี เกิดธรรม (2557) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายไว้ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาภรณ์ หงษ์สุวรรณ (2556) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแนะนำตนเอง (Introduction) วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 พบว่า ผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแนะนำตนเอง (Introduction) โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สุราพร ฉายะระถิ (2552) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฝึกทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ความสามารถทางการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังจากการทำบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนการทำบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงได้พบว่าแอปพลิเคชัน Echo English ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟังและพูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนเรียนเนื่องจาก นักศึกษาได้มีโอกาสในบทเรียนนอกห้องเรียน รวมถึงมีแบบทดสอบด้านการฟังและพูดเพื่อฝึกฝนทักษะการฟังและพูดของนักศึกษาได้ดีขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. จากผลการวิจัยข้อที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ที่ใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีภาพรวมอยู่ในมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.12) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักธร แก่นสูงเนิน (2556) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Buying and Selling สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลองวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Buying and Selling อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.65) สายใจ ฉิมมณี (2556) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางช้างใต้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการอ่านภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.80) วริสสร วิรัชนิกรพันธ์ (2557) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.50) ผู้วิจัยจึงค้นพบว่า แอปพลิเคชัน Echo English ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากเนื่องจากการออกแบบบทเรียนของแอปพลิเคชัน Echo English มีความทันสมัย น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ และทราบผลคะแนนในแบบทดสอบได้ทันที ด้านเนื้อหามีการอธิบายเนื้อหาบทเรียนจากอาจารย์ชาวไทยและชาวต่างชาติทำให้เข้าใจง่าย สนุกกับการเรียนรู้บทเรียน สามารถเรียนบทเรียนนอกบทเรียน เมื่อนักศึกษายังไม่เข้าใจบทเรียน และเมื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับบทเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารสื่อสารทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ดีขึ้นและสามารถรู้ผลการประเมินได้ในทันที และช่วยฝึกทักษะการฟังและพูดของนักศึกษาให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน Echo English เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษอื่น ๆ เนื่องจากผู้เรียนที่เรียนด้วยแอปพลิเคชัน Echo English มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.2 การนำแอปพลิเคชัน Echo English มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรมีความเตรียมพร้อมโดยให้นักเรียนดาวน์โหลดบทเรียนที่ใช้เรียนล่วงหน้า และควรบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (WIFI) เพื่อสามารถให้นักเรียนดาวน์โหลดบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยแอปพลิเคชัน Echo English กับการเรียนวิธีการสอนแบบปกติหรือกับวิธีการสอนอื่น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำไปทำการวิจัยและพัฒนาแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในรายวิชาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กฤษณา ลิกขมาน. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจโดย
การใช้การสอนแบบ E-Learning. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กรมวิชาการ. (2542). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล ปีที่ ๒ (วันที่ ๑๒ กันยายน
๒๕๕๘ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙). สืบค้นจาก [http://www.moe.go.th/moe/upload/news_
policyPRAYUT/FileUpload/44902-4020.pdf](http://www.moe.go.th/moe/upload/news_policyPRAYUT/FileUpload/44902-4020.pdf)
- กุศยา แสงเดช. (2548). ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค
- เกมกาญจน์ แสงหล่อ. (2560). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตาม
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตผ่านทางเครือข่ายสังคม สำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรี. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
12(1), หน้า 286-299.
- ดวงเดือน แสงชัย. (2533). การสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- พิตรวัลย์ โกวิทวาทิ และคณะ. (2525). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบครูเป็น
ศูนย์กลางกับแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ:
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม.
- พิสนุ พองศรี. (2549). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
เทียมฟ้า.
- ภัคกร แก่นสูงเนิน. (2556). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลองวิชา
ภาษาอังกฤษ เรื่อง Buying and Selling สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (2554). ระบบและกลไกพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
สืบค้นจาก <http://reg.dru.ac.th/registrar/reg2550/approved/Guide%20mechanism.pdf>
- ละเอียด จุฑานันท์. (2539). แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ:
พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- วิภาดา ประสารทรัพย์. (2542). พฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- วิรสสร วิรัชนิกรพันธุ์. (2557). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะที่ส่งผลต่อ
ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ
คอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(1), หน้า 479-494.
- วิไลพร ธนสุวรรณ. (2530). เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร ลิจินทร์พร. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานโดยใช้แอปพลิเคชันเพื่อ
การศึกษานอกระบบสื่อสารเคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอน
ปลาย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธารพ ภาะระถิ. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทักษะ
การฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุนันทา กสิวิวัฒน์ (2557). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุมิตรา อังวัฒนากุล. (2537). วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2530). การสอนทักษะภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ หงษ์สุวรรณ. (2556). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารในงานอาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษา
ดุสิตพัฒนชกการ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยอาชีวศึกษาดุสิตพัฒนชกการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). คู่มือการอบรมการสร้างแอปพลิเคชัน 2556.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนว
ใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล. สืบค้นจาก
<http://www.secondary42.obec.go.th/doc/CEFR7-2-58.pdf>
- สายใจ นิยมณี. (2556). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางช้างใต้. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรณัน เพื่อนพิง. (2555). การพัฒนาหลักสูตรอบรมการใช้คอมพิวเตอร์แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง การ
ทำภาพสติกเกอร์ด้วย iPad2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Byrne, D. (1976). *Teaching Oral English*. London: Longman Group UK.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second
language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), pp. 1-47.
- Fries C.C. (1970). *Teaching and Learning English as a Foreign Language*. (22nd ed.).
Michigan: The University of Michigan Press.
- Harmer, J. (1986). *How to teach English*. (5th ed.) London: Pearson Education.

Hedge, T. (2000). **Teaching and Learning in the Language Classroom**. Oxford: Oxford University Press.

Johnson K. (1979). **The Communicative Approach to Language Teaching**. Oxford: Oxford University Press.

Richards, J.C., & Rodgers T. (2001). **Approaches and Methods in Language Teaching**. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Rivers W.M. (1980). **Teaching Foreign Language Skills**. Chicago: The University of Chicago Press.

Savignon, S.J. (1990). **Communicative Competence**. Massachusettes: Addison Wesley.

การศึกษาคำอุปลักษณ์ในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

A Study of Metaphors Employed in the Bangkok Post Newspaper

วันที่รับบทความ : 22 พฤษภาคม 2562

จ๊ะ ทุตะมาน¹

วันที่แก้ไขบทความ : 8 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 15 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

คำอุปลักษณ์ถือว่าเป็นถ้อยคำวาทศิลป์ที่มักใช้เพื่อจุดประสงค์ในการเร้าเรง จึงมีนักวิจัยจำนวนมากให้ความสนใจและอุทิศตนในศาสตร์ด้านนี้ (Klinnamhom, 2008; Intawong, 2016) สำหรับวัฒนธรรมการศึกษาในประเทศไทยนั้น “คำอุปลักษณ์” เปรียบเสมือนสิ่งที่สามารถยกระดับชีวิตการเป็นอยู่และการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดยปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผู้วิจัยพยายามที่จะสืบหาถึงการมีอยู่และค้นคว้าวิธีการใช้คำอุปลักษณ์เพื่อที่จะนำถ้อยคำเหล่านี้ไปพัฒนาสื่อการสอนต่อไป ข้อมูลดิบทั้งหมดจะรวบรวมจากเนื้อหาข่าวในสัปดาห์ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์หมวดละสิบบทความโดยมีทฤษฎีของเลคอฟกับจอห์นสันเป็นแหล่งอ้างอิงเบื้องต้น (Lakoff & Johnson, 1980) และ ข้อมูลดิบทั้งหมดจะถูกวิเคราะห์ภายใต้ทฤษฎีหน้าที่ของคำอุปลักษณ์โดยโกทลีในลำดับต่อไป (Goatly, 1998) ซึ่งแบ่งหน้าที่ของภาษาเป็น 3 แบบได้แก่ หน้าที่สื่อความคิด หน้าที่ปฏิสัมพันธ์ และ หน้าที่ในตัวบริบท ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาข่าวในหมวดข่าวความคิดเห็นมีความหนาแน่นของคำอุปลักษณ์มากที่สุดร้อยละ 53.66 ในขณะที่หมวดข่าวทั่วไปและหมวดข่าวธุรกิจมีคำอุปลักษณ์เท่า ๆ กันที่อัตราส่วนร้อยละ 17.07 และคำอุปลักษณ์ถูกพบน้อยที่สุดในหมวดข่าวท่องเที่ยวที่ร้อยละ 12.20 เมื่อทำการวิเคราะห์ในลำดับต่อไปแล้วชี้ให้เห็นว่าคำอุปลักษณ์มีหน้าที่ในการสร้างวาทกรรมใหม่ ๆ และเพิ่มอรรถรสในวาทกรรมร้อยละ 80.49 และส่วนที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 19.51 จะมีหน้าที่ในการเปลี่ยนมุมมอง

คำสำคัญ : คำอุปลักษณ์ในหนังสือพิมพ์ มโนอุปลักษณ์ ภาษาศาสตร์ปริชาน

¹ นักศึกษาศาสนาภาษา (ภาคภาษาอังกฤษ) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: jiratoy1993@hotmail.com

A Study of Metaphors Employed in the Bangkok Post Newspaper

Received: May 22, 2019

Jira Hutaman¹

Revised: July 8, 2019

Accepted: July 15, 2019

Abstract

A metaphor is considered as a rhetorical language that we normally use it as entertaining purposes. So, many researchers dedicate their time studying this figurative language (Klinnamhom, 2008; Intawong, 2016) In Thai educational culture, the metaphor is perceived as the subject that can promote the way people live and learn, so this inspires the researcher to look at its proportion and how it is used. Ultimately, the retrieved metaphor is used for developing the subject materials in the school lecture. In order to achieve these purposes, the theory of Lakoff and Johnson (1980) was employed as the basic consideration of the language and implemented to the 4 sections in the *Bangkok Post* newspaper. Each section consists of 10 articles. Consequently, the dry version was analysed based on the Goatly (1998) theory which categorized the language into 3 functions: ideational function, interpersonal function, and textual function. The results showed that the metaphor was mostly found in the Opinion section of the newspaper (53.66%) while it could be relatively seen in the straightforward statements of both General and Business sections (17.07%). The Travel section was the smallest location of the metaphor (12.20%). In the newspaper, majorities of the metaphor were used as the textual function aiming to create a new ideology and exaggerate the discourses (80.49%), and the rest was responsible as the substitutions of the new identities (19.51%).

Keywords: metaphor in the newspaper, conceptual metaphor, cognitive linguistics

¹ Graduate student, Language Institute (English Program), Department of English Teaching Thammasat University
e-mail: jiratoy1993@hotmail.com

1. Introduction

Until the late 20th century, a metaphor has been solely regarded as a subject of decoration. The language technique has been long perceived by most people as a beautiful way to communicate, but we unconsciously use it as the central element for exchanging pieces of knowledge and thoughts in our daily lives (Lakoff & Johnson, 1980). However, lectures in Thailand tend to put the emphasis on surface-level learning. Most students encounter the traditional way of learning, which is through activity called “Phasa Thai Wan La Kum”, referring to surface-level learning. In this activity, the students will be given a word or a statement, and they need to figure out its definition; e.g. the students in a room are asked to find the definition of the term ‘fish’. It is quite obvious that their answers will be written in predictable ways such as “the fish is an animal living in the water”, so the question here is what this contributes to their learning. Though the rote learning is an important feature in the school lecture, we have to admit that teaching just literal content in the books is not enough; asking questions only in the surface level is not enough. The learning thus requires the metaphor for increasing the effectiveness of the modern lecture.

Research proposal

In this study, the subject of interest is a study of the metaphor frequency and its usages in the context. The *Bangkok Post* newspaper was selected as the material for the investigation because the paper has been globally credited as an influential English language newspaper for a long time (Lent as cited in Chuainu, 2009, p. 1). In processing the research methodology, the current study has replicated the work of Klinnamhom (2008) as the model. This study divides the procedure into two main sections. Firstly, Lakoff and Johnson’s theory of conceptual metaphor will be used as the guideline for understanding and collecting the data and after that the collected dry versions will be later categorized into 3 main roles according to the metaphor role of Goatly (1998). By doing this research, it will promote the better understanding and the beauty of metaphors for the readers. In addition to Klinnamhom’s study, it will pinpoint the main contribution of the findings, which are to improve lecture material, using figure of speech instead of tackling the language matters alone (Klinnamhom, 2008). The teaching from real life materials is quite essential in the current situation of Thailand described as the 4.0 era, where the emphasis is put on the ability to utilise the latest information, so

the current study focuses on discourses or contexts written in the daily newspaper. By applying the concepts of metaphor into the classroom, they can be used for drawing out the ideas from students; i.e. they will be urged to think of the implied definitions instead of literal meaning. Ultimately, the metaphor can be used for improving the subject materials across the Thai curriculum. Imagine how, if the students are taught to extract their perceptions from the contexts, the metaphors in this case, every day, this procedure can really encourage and change the way of learning and living for the students in the future.

2. Review of Literature

2.1 Metaphor: A subject of all-inclusives

The term ‘figurative’ conveys the sense of picturing and shaping of something. In general, when something is considered metaphorical, its comprehension is not directly interpreted. Rather, the utterance is conceptualized by the mind structure (Bangnoghkwag, 2003). The notion ‘metaphor’ originated from Greek word *metaphora*, which can be distinguished as meta and pherin, meaning *over* and *to carry* respectively (Hawkes, as cited in Bangnoghkwag, 2003, p. 7). Hawkes summarizes the metaphor as a new form of word structure or patterns that carry the same meaning as the previous form, i.e. the metaphor features the transferring perspective that carries one’s characteristic to another. As shown in the example of Falk (as cited in Bangnoghkwag, 2003, p. 8), the sentence “Your daughter was a playful little lamp” showed that the daughter possesses a characteristic of playful, submissive, and innocent. Moreover, it is found that a metaphor can be retrieved by two means. First of all, the metaphor is found exhibiting both its source and target domains, e.g. If *I* were the *Genie (Jinni)*, I would conjure up the day (Klinnamhom, 2008, p. 9). The expressions show that *Genie (Jinni)* is experienced to conceptualize the concept of *I*, which leads to the comprehension that *I* wants to be like *Genie (Jinni)*, a fictional character, so that *I* could have done whatever the magical creature can. Secondly, the metaphor can be only perceived through its source domain, e.g. “You said that I was a thief anyway, but I’m sure the government will collapse ‘You yourself are *barking*’ ‘Heard by yourself’ ‘Annoyed by yourself’” (Klinnamhom, 2008, p. 9). By conceptualizing the metaphor, it can be said that the government is used as a substitution for *disturbed dog* without actually seeing the word, because of the word *barking*, the nature of the dog, is conceptualized as the way that the government is insulting the others.

Considering the theory, a metaphor is viewed as the transferring language or wording that conveys the mutual attributes of one identity to another. Therefore, this transferring identity is called as the metaphorical expression. This theory will be later used as the guideline for understanding and collecting a metaphor.

2.2 Conceptual metaphor

Lakoff and Johnson (2003) summarized the concept of metaphors in their views as the language of neural processing, i.e. the languages is analyzed and extracted from the personal perceptions. Moreover, Simpson (2004, p. 92) conceptualized the idea of conceptual metaphor as the way people applied one easier concept to the concept that is harder. This is illustrated in the conceptual metaphor ‘Ideas are foods’. Considering its elements in regular thoughts ‘I can’t *stomach* the idea’ and ‘Your theory’s *half-baked*’, the *italicised words* were considered as the source domains that were drawn to the abstract concept of idea, e.g. ‘Your theory’. Additionally, the concept of *life is journey* is explained how metaphors function in our brain systems, e.g. He is without directions in life; I am at crossroads in my life; I am where I want to be in life. According to fact, the term *journey* refers to a travel from one place to another. So many words are used as the replacements of the concept journey, e.g. *directions, crossroad, go, where, etc.* Moreover, these concepts are extensively engaged with the ways people live. For example, the sentence “I am at the *crossroads* in my life” shows that the person has come to a point where s/he has to choose an alternative way for his/her life. *Journey* is perceived as the source domain in this case, and it is linked to the target domain *life*. The earlier word choices are irrelevant to the topic *life*, but they are used to draw attention to the concept of it.

By examining the conceptual metaphor theory, it can be summarized that human perceptions and thoughts are so dynamic; likewise, they can be captured as a metaphor as well as the expressions of the people. Therefore, the theory of conceptual metaphor will be applied in the data collection procedure looking for the mutual connections of human thoughts,

2.3 Goatly’s functions of Metaphors

Most people only notice the subject of metaphor as an ornament in the communication enhanced by rhetorical skill (Lakoff & Johnson, 1980). In spite of Lakoff and Johnson’s frame being widely recognized in the field of metaphor, their work does

not offer ways to investigate the functions of metaphors. Therefore, Goatly's classification of functions of metaphor is also adopted in this study. It classifies the clearer purposes of metaphor into 3 main roles in discourses (Goatly, 1998).

First of all, a metaphor is used for reconceptualizing the original status of the discourses because the new forms of messages are easier to comprehend. For example, the metaphor 'light year' is used for representing the discourse explaining that the object is very far away, and the metaphor 'waterflow' is used as the directional representative of electricity. According to these examples, the new terms give more comprehensible explanation compared to the previous forms. In addition, Cacciari (as cited in Klinnamhom, 2008) shows compatible ideas to Goatly's (1998) as the researcher supports that the metaphor can be used for clarifying obscurity and creating new concepts.

Secondly, a metaphor can be used for emotional purposes; easily accessed, the issue of feelings is mainly involved in the discourses aiming to create a sensitive feeling. According to this view, the people use metaphors for expressing emotional attitude, or it can be said that they aim to connect and blend into the others' social dynamics. For example, metaphor will be employed to soften an original uncomfortable meaning; e.g. the metaphors 'climbed the golden stair' or 'called to the eternal sleep' are used as the substitution of 'to die' (Goatly as cited in Klinnamhom, 2008, pp. 29-30). This concept is further encouraged by the study of Cacciari (as cited in Klinnamhom, 2008, p. 30) stating that the metaphor values the inner feelings, in which its implications can draw the sense of expressions and soften the negative feelings.

Finally, the discourses are sometimes dynamic and complex in their natures, so their textual contents can be extracted into new ideology. For example, the metaphor 'time is money' is found in the context stating that our lives are limited and valuable so we should spend them wisely, e.g. you are wasting my time or you do not need to budget your time (Lakoff & Johnson as cited in Klinnamhom, 2008, p. 2). Goatly (1998) summarizes this purpose as the textual metaphor. This function can be observed by two means. Firstly, the new ideology of language will be extracted from the textual contents that are mutually perceived as the new concept; e.g. Roman troops are described as the ant's formation. Once the troops are organized as a systematic formation in the battlefield, the ant's habitat is observed reflecting a methodical process in its nature. The new ideology is regularly found in contexts that are rich in textual content. Secondly, the textual metaphor also demonstrates the sense of exaggeration, for the

identity will be easier recognized. According to this view, the examples are given as an apple described as a melon, which is a simple way for depicting the original image of the apple that is very big (Klinnamhom, 2008, p. 30). Additionally, the exaggeration can be observed through fictional concepts; e.g. depicting imaginary movement. For example, when I go on a hiking trip with my family, I hear the sound of thunder, which (metaphorically) causes the mountain to shake. Considering the given examples, the speaker wishes to narrate that the thunder produces terribly loud noise, so that the sense of shaking motive is observed. It could be simply explained that the textual content creates an impossible expression perceived as the sense of shaking of the mountain.

2.4 Previous studies

In conducting the current study, various previous studies were examined for supplementing the current investigation, works which will be used as guidelines.

Intawong (2016) studied the metaphors employed in leads-in and headlines of political articles relating to war in the *Matichon* Thai daily newspaper. The news reports were compiled from September, 2013 to March, 2014 as there were many issues in the period. In digesting the data, the researcher focused on the theory Source and Target domain mapping by Lakoff and Johnson. The result shows that there were 7 themes employed in the newspaper, which were: war is a person, war is a location, war is tactics, war is weaponry, war is verbal activities, war is physical activities, and war is an outcome.

In accordance to Intawong (2016), the procedure of collecting and analyzing the data will be utilised. The researcher followed a previous recommendation stating that there is still a need for studying various sections of the newspaper; moreover, the content will be adapted to the English version in the current study. The study does target the linguistic matters alone, so the current study will escalate the contribution to pedagogical understanding. Also, the metaphor function issue has not been fully investigated yet; thus, it inspires the current investigation in exploring the gap.

According to Klinnamhom (2008), the researcher aims for achieving two main objectives. Firstly, the study is conducted to analyze the metaphors used by Thai politicians; also, the researcher further looks at the purposes of the collected information. In processing the investigation, the researcher employed the well-known theory proposed by Lakoff and Johnson (1980) and Charteris-Black (2005) for retrieving

the metaphors. The data were collected from four sources: political campaign speeches, censure debates, politician interviews, and the radio talks of Mr. Thaksin. The results showed that these sources demonstrated 9 various aspects of conceptual metaphors, which reflected the attitude of politicians toward the political situation. For example, the conceptual metaphors were used to reflect an aggressive pattern: politics is fighting and politics is competition; moreover, some discourses showed a sense of healing, e.g. politics is medical treatment and politics is caring and maintaining. Consequently, an approach of categorizing the purposes of metaphors was done under the theory of Goatly (1998) that filtered the data into 3 characteristics. The metaphors showed three functions including (1) ideational function, (2) interpersonal function and (3) textual function, with the researcher also adding that one conceptual metaphor can be used in the context of more than one purpose.

Firstly, the ideational metaphor is the one that reconceptualizes the previous form, and the concept will be explained as the new identity. For example, the metaphor 'politics is business' is found in the political speech that narrates the concept of politics relating the issue to a product in business talk. Also, the metaphor 'politics is competition' shows that the political issue is reconceptualized as a sports competition where two sides are fighting for the reward (Klinnamhom, 2008, pp. 163- 164). Secondly, the metaphor that is used for emotional purposes is categorized as the interpersonal function. In the study, the researcher summarizes this concept into two main aims; i.e. they are used for expressing a negative 'other-presentation' and positive 'self-presentation'. For example, the metaphor 'politics is a game' is found in the politician's discourses that insult other politicians as the gamers who always win over another by cheating (Klinnamhom, 2008, p. 176). Another example of 'politics is medical treatment' is used by Mr. Thaksin to express a positive presentation of himself during his campaign (Klinnamhom, 2008, p. 175). Finally, the textual metaphor is the one where contents reflect a new ideology, and the contents can themselves show the fictional concept implied. Firstly, the metaphor 'politics is fighting' is found reflecting a new ideology in the quote, "We are now fighting with the poverty, and our methods will consider the district as the decisive point, [in] which the sheriff manages the army as the head commander..." (Klinnamhom, 2008, p. 181). According to the example, the politically related contents are mutually perceived through the concept of fighting, so they create the new ideology; e.g. the terms 'fighting', 'army', 'decisive point' are used in the political discourse. Moreover, the metaphor 'politics is journey' is found creating a new

ideology in the politician's speech: "Respectfully, the president, if we compare the education reform to the train, it will depart from the station on the twentieth of August, 2002, sir. The train and the passenger are now ready to leave..." (Klinnamhom, 2008, p. 182). According to the example, the contents in the political discourse are mutually perceived through the concept of a journey, so it reflects the new ideology; e.g. the terms regarding a journey - 'passenger', 'train', and 'station' - are used in the political discussion. Though the textual contents are found creating the new ideology, none of them shows the fictional concept in the study.

Considering the previous study, the current investigation will use this as the model while some adjustments will be made according to the needs of the current study. Firstly, the metaphor theory of Lakoff and Johnson (1980) will be used for extracting metaphors while the Charteris-Black's work (2005) is rejected as it is found compatible with the used one. Also, the previous investigation only tackles the issue of the conceptual metaphor, so it encourages the current investigation to include both 'the metaphor' and 'the conceptual metaphor' because more results could allow the most efficient analysis in developing the subject materials. Secondly, the material of the study will be adapted to the textual content in the *Bangkok Post* newspaper, for the contents could provide different results. Moreover, the English content written in different sections of the newspaper could reflect varying cultural views compared to the Thai content in the relevant sections: i.e. the General (National and World), Business, Opinion, and Travel sections. Finally, the collected metaphors will be later classified into 3 functions in accordance to Goatly's theory (Goatly, 1998).

3. Methodology

3.1 Data collection

The metaphors were collected from the official website of the *Bangkok Post* newspaper, bangkokpost.com, which covers 4 sections: General, Business, Opinion, and Travel, from 11th June to 21st June, 2018. In the news reports, the content is written in English, and 10 news reports were accumulated from each section. The data collection procedure was examined based upon the theory of Lakoff and Johnson (Lakoff & Johnson, 1980, 2003) underlining the transferring perspective of the contents. On one hand, the metaphor 'Kohmak is paradise' was collected based on the mutual characteristic of the peaceful and beautiful place. On the other hand, the conceptual

metaphor ‘Life is costing’ was collected from the perceptions that to live is to cost, e.g. Sandra needs \$3000 for a rent while Jones wants \$200 a week for food.

3.2 Data analysis

Initially, the collected data will be explained according to its proportion in the Bangkok Post newspaper, so the frequency of the data and its percentage will be represented for illustration. The source and target domains of the retrieved metaphor are based on the theories of conceptual metaphor (Lakoff & Johnson 1980; 2003). Consequently, each metaphor will be put into the analyzing process, but different approaches are used in order to analyse the data. Due to a lack of specific explanation of metaphor purpose in Lakoff and Johnson’s concept, the theory of Goatly (1998) that groups the metaphor into 3 characteristics is applied instead; i.e. the metaphor is interpreted as the ideational function, the interpersonal function, and the textual function.

4. Results

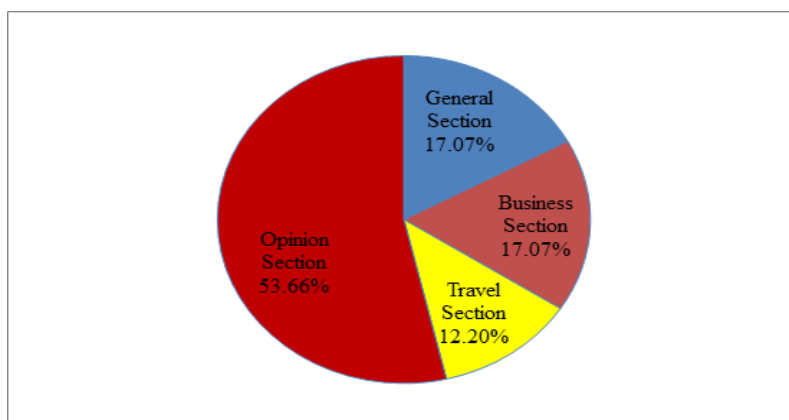

Figure 1: Metaphor frequency

In response to the first research question “To what extent are metaphors used in the Bangkok Post newspaper?”, the metaphors found being used were 41 items. The figure 2 above shows that the Opinion section is the largest location of the metaphors in the newspaper (53.66%). This demonstrates that the people tend to employ metaphors based on their point of view toward their subjects, so it suggests that the process of thought is powerful in our daily life, which is the main source from where the metaphors are produced. For example, people believe that Thailand is an abundant

hub of raw ingredients, so the metaphor ‘Thailand is a global kitchen’ is found in the context showing that the country is full of raw materials for cooking and eating.

Also, metaphors can be found with relative frequency in the General and Business sections (17.07%), in which the news reports are written quite straightforwardly and relate to the facts. To support this idea, most of the metaphors in these sections are collected without explicit target domains, for the wording choices are commonly used without any subjective views. For example, in the metaphor “the country is becoming the favorite destination for dropping electronic waste”, the target domain ‘bin’ is not overtly presented, but its expression shows that its source domain ‘the country’ shares a mutual characteristic with a bin as the garbage container. Therefore, the metaphor is implicit without the people’s opinions.

Finally, it is shown that writers also use metaphor for comparing their chosen objects when it comes to the sense of travelling (12.20%). For example, the metaphor ‘The Eiffel Tower is an iron lady’ is found in the Travel section, where the term ‘iron lady’ depicts the strengthened structure of the Eiffel Tower preparation for terrorists’ attacks, and the metaphor ‘The airport is a hotel’ demonstrates that the facilities in the airport are comparable to the ones in a hotel. No matter what types of circumstances people face, the metaphors can be utilized and found everywhere. To conclude from the overall results, the metaphor is a subject of neural processing, so its identity will be regularly discovered via the process of human thought.

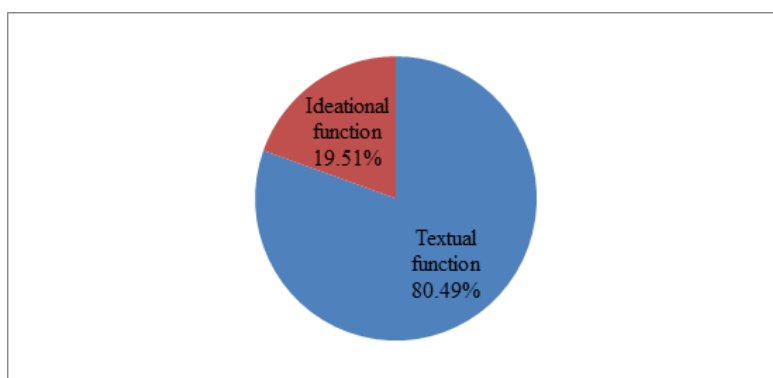

Figure 2: Metaphor functions

In response to the second research question, “What are the purposes of metaphor usages in the *Bangkok Post* newspaper?”, the results demonstrate that most of the metaphors are used to create a new form of language in the newspaper (80.49%).

This implication indicates that the organization of textual material is complex, and its components can be extracted into the new terminology. Referring to the textual function, it is described as the metaphor in which the contents or characteristics are mutually perceived as another concept, so it is extracted as a new form. According to this view, the new terminology is observed from the metaphor ‘school is a defendant’ in the context “State-run primary *schools will be quizzed* on how they spent their budget for school lunch programmes. *Schools will be asked* whether they received a budget for the programme for the first semester. *The schools will also have to explain* how they arranged lunches for students in the event of a delayed budget...” (*Bangkok Post*, issued 12 June, 2018). As shown in the example, this illustrates that the school is mutually perceived with regard to other subjects, so the writer creates the new form of defendant, with the italicized words suggesting their mutual relationship. Moreover, the metaphor ‘The country is a bin’ is analyzed as a textual metaphor because of its mutual relation as well. In the context “She said *the country* is becoming the favorite destination for *dropping electronic waste* after China's government refuses to accept it.” (*Bangkok Post*, issued 11 June. 2018), it is shown that the contents reflect the country as a bin, which we normally perceive as a place for dropping garbage. Therefore, the metaphor is analyzed as the textual function.

On the other hand, some of the metaphors are used as the ideational function showing the reconceptualizing concept (19.51%). For example, the metaphor ‘Centaur is startups’ is used for adding a clearer image of the business identities in the context: “To attract big investment in tech startups, Thailand must have “centaurs”, startups that have a valuation of more than \$100 million, showcasing high competency and their potential here, said Krating Poonpol, managing partner of 500 TukTuks.” (*Bangkok Post*, issued 15 June, 2018). According to the theory, the ideational metaphor is used for reconceptualizing the previous form; consequently, the new form of language can provide a clearer explanation. Another metaphor ‘Free trade is mother of all evils’ is used to reconceptualize the status of the free trade policy, so the mother of all evils could give the clearer explanation; i.e. a terrible situation. Interestingly, it was found that some characteristics in the ideational and the textual metaphors can be seen as resembling each other. Though both types of metaphors convey a new sense of identity, only the ideational ones can be observed with their target domains in the context.

5. Discussions

5.1 The frequency of metaphor is varied across all sections of the newspaper, but its proportion is the greatest in the subjective environment; i.e. the situation that urges the readers to consider and criticize. Accumulating the results, 22 metaphors were used in the Opinion section while both the General and Business sections contained 7 metaphors, and 5 metaphors were found in the Travel section. Among these findings, it is thus concluded that the metaphor in the newspaper is commonly used in a context that involves the sense of determining and describing the situation.

5.2 With reference to the research findings, the metaphor is implemented for two purposes in the newspaper. First, it is used for reconceptualizing the language, so its primary status is escalated to a new form. This view, for example, is reflected from the identity ‘Kohmak which is described as a ‘paradise’ and in another example startups are reconceptualized as ‘centaurs’. Second, metaphors aim to create a new ideology for people. For example, the concept of paying an expense is delivered through the concept of living in daily routines; e.g. the metaphor ‘life is costing’. By reviewing these factors, it can be concluded that the metaphor aims to create and connect to a new perspective of language.

5.3 Though the newspaper is considered as a type of reading material providing factual information, some metaphors are used for exaggerating the discourse; e.g. the metaphor ‘cash is alive’. Therefore, it demonstrates that the subject of a metaphor can be used for the purpose of entertainment, or for persuasion, in the newspaper.

6. Conclusions

The results show that metaphor is a universal process, which can be collected by two aspects from the newspaper. First, the metaphor is the representative wording used as a metaphorical expression. Second, another way is to accumulate the speaker or the writer’s ideas; the thoughts are then examined as his/her perceptions. Moreover, the metaphor is used for two purposes in the newspaper, which implies that the textual contents are not dynamic enough for showing the emotional expressions. Interestingly, not only does the textual material yield the textual metaphors covering the new ideology aspect, but it also shows the exaggeration aspect that is not found in Klinnamhom’s study (2008). For example, the metaphor “the community jumped on the tourism wagon a couple of years ago” is used for exaggerating the discourse, highlighting the “jump on the tourism wagon” to help the community. This excerpt

does not indicate that the residents actually travel and get onto a wagon, but the term is used to emphasize the fact that the community recognizes tourism as a way to gain benefits (*Bangkok Post*, issued 14, June 2018).

7. Pedagogical recommendations

By reviewing in-class studies (Kantawittaya, 2017; Tritip, 2017; Yokrat, 2017), it was found that the instructors place too much emphasis on the academic learning: spelling, grammar, reading skills. However, none of them have sufficiently considered the current situation of this era enough, in which the environment stimulates the students to live more efficiently rather than academically. The emphasis should be put on the process of thought, so the current study was conducted to collect some potential materials that can reinforce and extract the ability of students to criticize and judge the context situations. Base on the retrieved metaphors, it can be seen that the items can be used as a replacement of the sole wording; for example, the metaphor 'budget is workforce' should be implemented instead of questions looking for the definition of the term 'budget' alone. In other words, the new forms of materials would rather ask the question 'Why?' instead of 'What?'. By activating these ideas, this implementation could be used in the real lecture as an extra class exercise, and the students will be taught to think and decide based upon their own perceptions. Thus, the process of thought can be triggered and promoted by experiencing the materials in a more meaningful way.

References

- Bangnogkhwa, W. (2003). **A Study of Political Metaphor on the Front Page of Two Thai English Newspapers**. Unpublished master's project, Srinakharinwirot University.
- Charteris-Black, J. (2005). **Politicians and rhetoric: the persuasive power of metaphor**. Great Britain: Palgrave Macmillan.
- Chuainu, K. (2009). **A Comparative Study of Structures of Domestic Political News Stories in Bangkok Post and The Nation**. Unpublished master's project, Srinakharinwirot University.
- Finegan, E. (1994). **Language, Its Structure and Use**. Florida: Harcourt Brace College Publishers.
- Goatly, A. (1998). **The Language of Metaphors**. New York: Routledge.
- Intawong, P. (2016). **Metaphors of War in Thai Political News in Matichon Daily Newspaper**. Unpublished master's project, Chiangmai University.
- Kantawittaya, S. (2017). **The development of the Present perfect Tense competency by receiving the rehearsing test of the past participle verb form in the course 31101 Fundamental English of grade 10 senior high school student room 14 in academic year 2017**. Retrieved from http://www.kma.ac.th/attachments/view/?attach_id=167505
- Karnjanatawe, K. (2018, June 14). Keeping it crispy, **Bangkok Post**. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/1484881/keeping-it-crispy>
- Klinnamhom, R. (2008). **Metaphors Used by Thai Politicians: A cognitive semantic and pragmatic study**. Unpublished doctoral's dissertation, Chulalongkorn University.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). **Metaphor we live by**. Chicago: University of Chicago Press.
- _____. (2003). **Metaphors we live by**. (5th ed.) London: The University of Chicago press.
- Leesa-nguansuk, S. (2018, June 15). Big firms support 500 TukTuks. **Bangkok Post**. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/business/1485356/big-firms-support-500-tuktuks>

-
- Morrissey, G. (2018, June 12). Primary schools face lunch budget grilling. **Bangkok Post**. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/learning/easy/1483489/primary-schools-face-lunch-budgets-grilling>
- Simpson, P. (2004). **Stylistics: A Resource Book for Students**. (2nd ed.). London & New York: Routledge.
- Tritip, N. (2017). **The development of reading skill from the book *Weaving it Together* in the course 33203 English for Reading and Writing of grade 12 senior high school student room 14 in academic year 2017 Watkhemapirataram School**. Retrieved from http://www.kma.ac.th/attachments/view/?attach_id=167505
- Wipatayotin, A. (2018, June 11). It's easy being green, state and activists say. **Bangkok Post**. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1482645/its-easy-being-green-state-and-activists-say>
- Yokrat, N. (2017). **The writing development of English spelling by receiving dictation activities of grade 12 senior high school student room 14 Watkhemapirataram School**. Retrieved from http://www.kma.ac.th/attachments/view/?attach_id=167505

ศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทย (พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2560)

Attitudes Towards Characters from Thai Literary Works Mentioned in Thai Songs' Lyrics from 2016 – 2017

วันที่รับบทความ : 11 ธันวาคม 2561

พิมพ์ชนก นิลวิเวก¹

วันที่แก้ไขบทความ : 3 มีนาคม 2562

ศุภิสรา ผลอุตสา²

วันที่ตอบรับบทความ : 5 มีนาคม 2562

จาระไน สิทธิบุรณะ³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทยโดยศึกษาจากบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งสิ้น 28 บทเพลง ผู้วิจัยได้จำแนกเกณฑ์การแบ่งมโนทัศน์ไว้ 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ด้านบวก และมโนทัศน์ด้านลบ โดยวิเคราะห์จากอุปนิสัยของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง ผลการวิจัยพบว่าจำนวนมโนทัศน์ที่ปรากฏในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 139 ครั้ง เป็นมโนทัศน์ด้านบวกมากที่สุดจำนวนทั้งสิ้น 81 ครั้ง และมโนทัศน์ด้านลบน้อยที่สุดจำนวนทั้งสิ้น 58 ครั้ง

คำสำคัญ : มโนทัศน์ที่มีต่อตัวละคร บทเพลงจากวรรณคดีไทย

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: pimmy1603@gmail.com

² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: supisara_6579@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
e-mail: j.sitthiburana@gmail.com

Attitudes Towards Characters from Thai Literary Works Mentioned in Thai Songs' Lyrics from 2016 – 2017

Received: December 11, 2018

Revised: March 3, 2019

Accepted: March 5, 2019

Pimchanok Nilviwak¹

Supisara Phonutsa²

Jaranai Sitthiburana³

Abstract

This article aimed at exploring attitudes towards characters from Thai literary works which were mentioned in Thai songs by researching 28 Thai songs from 2016 – 2017 which involve Thai literary works in the lyrics. The attitudes obtained from analyzing personalities of the characters were categorized into 2 groups, namely positive and negative attitudes. The result of the study revealed that there were 139 attitudes towards the character. Of the 139 attitudes, 81 were positive ones and 58 were negative attitudes.

Keywords: Attitudes towards Characters, Songs Involving Thai Literary Works in the Lyrics

¹ The Fourth Year Undergraduate Majoring in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, ChandrakasemRajabhat University
e-mail: pimmy1603@gmail.com

² The Fourth Year Undergraduate Majoring in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, ChandrakasemRajabhat University
e-mail: supisara_6579@hotmail.com

³ Lecturer In Thai Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, ChandrakasemRajabhat University
e-mail: j.sitthiburana@gmail.com

บทนำ

วรรณคดีไทยเป็นงานเขียนที่อยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นผลงานที่แต่งดี ใช้ภาษาได้ไพเราะ เร้าอารมณ์ มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เป็นสมบัติทางปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญและความเป็นอารยะของชนชาติไทย นอกจากนี้วรรณคดียังเปรียบเหมือนกับกระจกที่สะท้อนสังคม และสังคมก็คือกระจกที่สะท้อนวรรณคดี ดังนั้นวรรณคดีจึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นด้านสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมรวมถึงความคิดของคน โดยแสดงผ่านรูปแบบการใช้ภาษาดังที่ ปิ่นอนงค์ อ่ำปะละ (2559, หน้า 8) กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้ศึกษาภาษาและระบบความคิดของมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายความสามารถในการเรียนรู้ การรับรู้ การพิจารณาหาเหตุผล รวมทั้งการประมวลผลความคิด และสะท้อนความคิด ตลอดจนประสบการณ์ แสดงให้เห็นว่ารูปภาษามีผลต่อระบบความคิดของคนในสังคม

รูปภาษาที่สื่อถึงมโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีไทย เป็นการสื่อภาพความคิดที่ คนในสังคมมีต่อตัวละครนั้น ๆ ตัวละครจากวรรณคดีแต่ละเรื่องจะมีรูปลักษณะและอุปนิสัยที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้เนื้อหามีความสนุกสนาน ผู้อ่านจึงจดจำและติดภาพลักษณะตัวละคร ดังตัวอย่างจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน หากพูดถึงตัวละครที่หัวล้าน คนในสังคมก็จะนึกถึง ขุนช้าง ผู้ชายที่เจ้าชู้ก็จะนึกถึงขุนแผน และผู้หญิงหลายใจก็จะนึกถึงนางวันทอง

ใน ปี พ.ศ. 2559 เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์มิวสิกวิดีโอเพลง “เทียวไทยมีเฮ” ขับร้องโดย เก่ง ธชย ปทุมวรรณ ว่าเนื้อหาของเพลงเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำตัวละครจากวรรณคดีไทยมาประยุกต์ให้เกิดความร่วมสมัย ซึ่งมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยจำนวนมาก ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ประชาชนหันมาสนใจเกี่ยวกับประเด็นนี้มากยิ่งขึ้นว่า การนำตัวละครหรือเรื่องราววรรณคดีไทยมาดัดแปลงให้เกิดความร่วมสมัยนั้นทำให้วรรณคดีไทยเสื่อมเสีย หรือช่วยอนุรักษ์ให้วรรณคดีไทยคงอยู่ เพลงจึงถือว่าเป็นสื่อบันเทิงหนึ่งที่มีความนิยม เข้าถึงประชาชนได้ทุกเพศทุกวัย และสามารถนำเนื้อเรื่องของวรรณคดีไทยมาถ่ายทอดให้ประชาชนเข้าถึงง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นเพลงจึงเป็นสื่อที่ดีที่สุดในการช่วยอนุรักษ์วรรณคดีไทย จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา มีเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยเกิดขึ้นและเป็นกระแสมาก เช่น เพลง I’m Sorry (เสียดา) โดย The rube หัวใจทศกัณฐ์ โดย เก่ง ธชย ตัวร้ายที่รักเธอของทศกัณฐ์ อาญาสองใจ โดย มินตราน่านเจ้า

ตัวอย่างที่ 1

“จากนี้นายจะมีฉัน เราจะมีกัน ไม่ว่าแห่งหนใด
จากนี้นายจะปลอดภัย เราจะผ่านทุกอย่างไปได้
ใจที่รักและภักดีตั้งแก้วมณีนีฉันพร้อมยกให้
จากนี้ตลอดไปหัวใจเป็นของนาย”

(เพลง หนุมาน, ธิติวัฒน์ รองทอง, 2560)

จากตัวอย่าง รูปภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง “ใจที่รักและรักดีดั่งแก้วมณีนี้ฉันพร้อมยกให้” “จากนี้ตลอดไปหัวใจเป็นของนาย” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านบวกที่มีต่อตัวละครหนุมาน จากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ หนุมานเป็นทหารเอกของพระราม ร่วมต่อสู้เสี่ยงชีวิตหลายครั้งหลายคราเพื่อพระราม ทั้งยังมีความกล้าหาญอดทน ฉลาดปราดเปรื่อง มีปฏิภาณไหวพริบ มีคุณธรรม ด้วยคุณธรรมทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ด้านบวกที่คนในสังคมมีต่อหนุมาน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายึดถือและปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 2

“เปื่อกับคำถามที่วนเวียนว่าจะเลือกใคร
ยอมให้ประหารดีกว่าตอกย่ำให้มันปวดใจ
ไม่ขอเลือกใครได้ไหมปล่อยให้ฉันตายคงจบบทรัก”

(เพลง อาญาสองใจ, มินตรา ฐะระยศ, 2559)

จากตัวอย่าง รูปภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง “เปื่อกับคำถามที่วนเวียนว่าจะเลือกใคร” “ยอมให้ประหาร” “ไม่ขอเลือกใครได้ไหมปล่อยให้ฉันตาย” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านลบที่มีต่อตัวละครนางวันทอง จากวรรณคดีเรื่องขุนช้าง ขุนแผน นางวันทองเดิมเป็นภรรยาของขุนแผน แต่ด้วย กลอุบายของขุนช้าง จึงทำให้นางวันทองต้องแต่งงานกับขุนช้าง แม้ใจนางวันทองจะรักเพียงขุนแผนคนเดียวแต่ก็ไม่สามารถขัดคำสั่งนางศรีประจันผู้เป็นแม่ได้ ภายหลังเมื่อพระพันวษาให้นางวันทองเลือกระหว่างขุนแผน ขุนช้าง และพระไวย แต่นางวันทองตัดสินใจไม่ได้จึงต้องโทษประหาร ในสายตาคนทั่วไปต่างมองว่านางวันทองเป็นคนโหด ทรนทรใจ หากได้ศึกษาอย่างละเอียดจากเนื้อเรื่องในวรรณคดีขุนช้าง ขุนแผน จะพบว่าแนวคิดเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องจริงแม้แต่น้อย ในสภาพสังคมที่ผู้ชายจะเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงที่จะต้องรักเดียวใจเดียว มีความซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อสามี หากมารักหลายใจ แม้ตนจะไม่ยินยอมแต่สังคมก็ยังคงประณาม จนเป็นที่มาของสำนวนที่ว่า **วันทองสองใจ** เนื้อเพลงแม้จะเป็นไปในทางที่แตกต่างให้นางวันทอง แต่ในความคิดที่ฝังของคนในสังคมจึงทำให้มีมโนทัศน์ด้านลบต่อนางวันทองเสมอมา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านรูปภาษาที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทยที่เป็นศาสตร์หนึ่งของภาษาไทยที่ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านรูปภาษาที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทย

สมมติฐานการวิจัย

มโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านรูปภาษาที่ปรากฏในบทเพลงจากวรรณคดีไทย ที่พบมากที่สุด ได้แก่ มโนทัศน์ด้านบวก

ขอบเขตการวิจัย

บทความนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาบทเพลงจากวรรณคดีที่ปรากฏในเว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2560 รวมทั้งสิ้น 28 บทเพลง

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปภาพเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 ถึงปี พ.ศ. 2560 ในปี พ.ศ. 2559 พบ 19 เพลง และ ปี พ.ศ. 2560 พบ 9 เพลง รวมทั้งสิ้น 28 เพลง โดยทั้งสองปีสามารถแยกประเภทได้ ดังนี้ เพลงจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ พบ 16 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน พบ 3 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี พบ 2 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทอง พบ 2 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องอิเหนา พบ 1 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องพระสุธน มโนราห์ พบ 1 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องไกรทอง พบ 1 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องแก้วหน้าม้า พบ 1 เพลง เพลงจากวรรณคดีเรื่องจันทโครพ และวรรณคดีเรื่องกาเกติชาติตก พบ 1 เพลง

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ที่มีเกี่ยวกับตัวละครจากวรรณคดีไทย โดยได้ทำการสืบค้นข้อมูลจากบทเพลงวรรณคดีที่ปรากฏในเว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com) โดยใช้คำค้นว่า เพลงจากวรรณคดีไทย อาญาสองใจ เพลงประกอบซีรีส์ หนุมาน และซีรีส์ดาราม เพลงจากวรรณคดีไทยร่วมสมัย จากการสืบค้นข้อมูลพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – ปี พ.ศ. 2560 พบบทเพลงจากวรรณคดีไทย รวมทั้งสิ้น 28 เพลง ได้แก่ ตัวร้ายที่รักเธอ พระราม (ขอโทษที่หุบเขา) พระรามอกหัก พิเภก (ทำนายความรัก) กลับมาได้ไหม (พระราม) พระราม คนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์) I'M SORRY (สีดา) ในหนึ่งใจ.. มีหนึ่งเดียว(จากใจสีดา) พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ) สุวรรณมัจฉา Fin วันทอง อาญาสองใจ (วันทอง) อวสานรัก รอ (นางเงือก) รักเกินห้ามใจ (ผีเสื้อสมุทร) จินตะหราวาตี (คนที่ถูกลืม) มโนราห์ (พระสุธนมโนราห์) รักกันที่ตรงไหน (เงาะป่า.. สังข์ทอง) คนหน้าตาไม่ดี ที่เธอยังรัก (เงาะป่า สังข์ทอง) หัวใจทศกัณฐ์ (Devil's Heart) หนุมาน ตราบนิรันดร์หนุมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ) ใจไปถึง ชนหมากลุ่มตะเกาทอง (รับได้ไหมไม่บริสุทธิ์) แก้วหน้าม้า (ต้องสวยแค่ไหน)

ผู้วิจัยได้คัดแยกข้อความโดยใช้รูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลงที่สื่อถึงมโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครมาเป็นเกณฑ์ โดยคัดเลือกก่อนเนื้อเพลงที่มีรูปภาพเด่นชัดในแต่ละบทเพลง จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อความที่คัดเลือกมาวิเคราะห์มโนทัศน์ของตัวละครผ่านตัวเนื้อเพลงที่ปรากฏรูปภาพที่สื่อถึงอุปนิสัยและลักษณะของตัวละครหรือตัวละครที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้ เพื่อสื่อถึงลักษณะของคนในสังคม จากนั้นได้จำแนกข้อมูลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ด้านบวก และมโนทัศน์ด้านลบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มโนทัศน์มีลักษณะเป็นภาพหรือความคิดในสมองที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติร่วมที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะสำคัญของสิ่งนั้น ในสิ่งหรือประเด็นเดียวกันบุคคลอาจมีมโนทัศน์แตกต่างกันก็ได้ (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์อักษร A – L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2551,

หน้า 83) มโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครในวรรณคดีไทยของคนในสังคมนั้น ไม่อาจหากฎเกณฑ์ใดมาเป็นการรอบได้ เพราะคนในสังคมมีประสบการณ์และภูมิหลังที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดที่มีต่อตัวละครในวรรณคดีไทยนั้นย่อมต่างกันออกไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้รูปภาพที่ปรากฏในบทเพลงเป็นเกณฑ์การตัดสิน โดยสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มโนทัศน์ในด้านบวกและมโนทัศน์ในด้านลบ

1. มโนทัศน์ด้านบวก

มโนทัศน์ด้านบวก หมายถึง ลักษณะเด่นชัดของตัวละครจากวรรณคดีไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ว่ามีพฤติกรรมที่น่ายกย่อง ชื่นชม และสรรเสริญ โดยมีมโนทัศน์ด้านบวกส่วนใหญ่ที่พบ ในเนื้อเพลงจากวรรณคดีไทย ลักษณะที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด คือ เรื่องความซื่อสัตย์และ เรื่องความจงรักภักดี จากการวิเคราะห์บทเพลงทั้ง 28 เพลง วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์เป็นวรรณคดี ที่พบมโนทัศน์ด้านบวกมากที่สุด ตัวละครที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ โดยตัวละครที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์ด้านนี้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ หนุมาน ในประเทศไทยมีการเคารพบูชาหนุมานในฐานะตัวแทนแห่ง ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี ความเก่งกาจแคล้วคลาดปลอดภัย

ตัวอย่างที่ 1

“ข้าได้เตือนพี่แล้วว่าไม่แคล้วนางสีดา จะนำพาชีวาจ้ามลาย
ข้าทำสิ่งที่เป็นธรรมยอมหักหลังจากพี่ชายถึงตายขอทำความดี”

(เพลง พิเภก (ทำนายความรัก), บดีศร ศรีสุนทร, 2560)

จากตัวอย่าง รูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลง “ข้าทำสิ่งที่เป็นธรรมยอมหักหลังจากพี่ชายถึงตายขอทำความดี” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านบวกที่มีต่อตัวละครพิเภก จากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์พิเภกเป็นยักษ์แต่กลับช่วยพระรามและนางสีดาเพื่อความถูกต้อง แม้ว่าพิเภกเองจะเป็นน้องชายของทศกัณฐ์แต่กลับยอมทรยศพี่ชายไม่ยอมทำในสิ่งที่ไม่ดีและไม่ถูกต้อง เห็นได้ว่าพิเภกเป็นยักษ์ที่มีคุณธรรมสูงสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ด้านบวกของคนในสังคมที่มีต่อพิเภก

ตัวอย่างที่ 2

“จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ
อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป ไม่มีวันจะหนีไปไหน
อยู่ดูแลไม่ห่างไกล จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ
อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป อยู่คู่พญานาคไทย
ยอยักษ์ผู้ยิ่งใหญ่ กับนางมณโฑ”

(เพลง คนข้างเธอ, วิรดา วงศ์เทเวศย์, 2560)

จากตัวอย่าง รูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลง “จะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ” “อยู่ดูแลไม่ห่างไกล” “อยู่เคียงข้างเธอเรื่อยไป” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านบวกที่มีต่อตัวละครนางมณโฑจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

นางมณโฑเป็นมเหสีเอกของทศกัณฐ์ ทั้งยังเป็นพระมารดาของอินทรชิตและนางสีดาแต่นางมณโฑและทศกัณฐ์ไม่รู้ว่านางสีดาคือลูกของตน ต่อมาทศกัณฐ์อยากได้นางสีดาเป็นชายา เป็นเหตุให้ต้องทะเลาะกับนางมณโฑอยู่บ่อยครั้ง ด้วยพฤติกรรมความเจ้าชู้ของทศกัณฐ์ทำให้นางมณโฑต้องโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก แต่นางมณโฑก็ยังรักทศกัณฐ์และคอยอยู่ดูแลไม่ห่าง สื่อให้เห็นถึงคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีที่ภรรยาพึงมีต่อสามี

2. มโนทัศน์ด้านลบ

มโนทัศน์ด้านลบ หมายถึง ภาพหรือความคิดในสมองที่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในมุมมองด้านลบ ทั้งพฤติกรรมและความคิด โดยลักษณะส่วนใหญ่ที่พบในมโนทัศน์ด้านลบจะเป็นเรื่องของความรัก ทั้งความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเจ้าชู้ อาจเป็นเพราะบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักรักได้รับความนิยมสูงในสังคมไทย โดยส่วนใหญ่บทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักรักที่ไม่สมหวังจะเป็นที่นิยมในหมู่คนของสังคม

ตัวอย่างที่ 1

“ต้องสวยแค่ไหน...ต้องดีเท่าไร...ตอบหน่อยเธอถึงจะรัก
เธออายุไขไหมที่เธอมีฉัน...อยู่เคียงเป็นคู่ชีวิต
ก็เพราะฉันรัก..เธอแต่เธอกลับมองว่าผิด...รังเกียจทุกอย่างที่เป็นฉัน”

(เพลง แก้วหน้าม้า, มินตรา ฐระยศ, 2560)

จากตัวอย่าง ภาษารูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลง “ต้องสวยแค่ไหน...ต้องดีเท่าไร” “เธออายุไขไหมที่เธอมีฉัน...อยู่เคียงเป็นคู่ชีวิต” “รังเกียจทุกอย่างที่เป็นฉัน” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านลบที่มีต่อตัวละครนางแก้วหน้าม้า จากวรรณคดีเรื่องแก้วหน้าม้า นางแก้วถูกผู้คนรังเกียจเพราะมีรูปร่างอัปลักษณ์หน้าเหมือนม้า ฟันเหยิน ดังหัก ผมหยิก ทั้งในวรรณคดีและในสภาพสังคมไทยมีคนจำนวนไม่น้อยที่เห็นความผิดปกติเรื่องรูปร่างลักษณะภายนอกของผู้อื่นเป็นเรื่องตลกขบขัน นำไปสู่ การเหยียดรูปร่างหน้าตา นางแก้วจากที่ไม่มีความผิดกลับมีความผิดเพราะมีหน้าตาอัปลักษณ์ แม้จะทำดีเพียงใดพระปิ่นทองก็ไม่แลเห็นความดีที่นางทำ แต่พอถอดรูปม้าจากที่เกลียดก็กลายเป็นรัก นอกจากนั้นคำว่า แก้วหน้าม้า ยังถูกใช้เป็นคำพูดล้อเลียนผู้หญิงที่มีลักษณะฟันเหยินเหมือนม้ายังนั้นจากเนื้อเพลงนอกจากจะสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ด้านลบที่มีต่อนางแก้วหน้าม้าแล้วยังเป็น การกล่าวถึงความนึกคิดของคนในสังคมอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 2

“โอ้วา โอ้วาอกเอ๋ย โอ้พระรามแพร์รัก
ไม่วันจะรบสยบยักษ์ จะหักเอากรุงลงกา
แต่ว่าความรักกลับโดนอุบายไม่เชื่อใจสีดา
วาดรูปยักษ์ ตั้งแทงใจสั่งให้วายชีวา”

(เพลง I'm sorry สีดา, ศิวพงษ์ เหมวงศ์, 2559)

จากตัวอย่าง รูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลง “โอ้พระรามแพร์รัก” “ความรักกลับโดนอุบายไม่เชื่อใจเสีย” “ดั่งแทงใจสั่งให้วายชีวา” สื่อให้เห็นมโนทัศน์ด้านลบที่มีต่อตัวละครพระรามจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ในความคิดของหลายคนคิดว่าพระรามเป็นตัวละครที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมไม่เคยทำผิดพลาด แต่ในเรื่องความรักนั้นกลับไม่ใช่ เพราะตอนที่นางสีดาถูกทศกัณฐ์จับไปไว้ที่กรุงลงกา เป็นเวลายาวนานถึง 14 ปี หลังเสร็จศึกกรุงลงกานางสีดาจึงกลับมาอยู่กับพระรามแต่สุดท้ายก็ถูกวางอุบายเรื่องรูปวาดทศกัณฐ์ เมื่อพระรามเห็นจึงเกิดความโมโหสั่งให้พระลักษมณ์นำนางสีดาไปประหารชีวิต แต่พระลักษมณ์กลับปล่อยนางสีดาให้เข้าป่าไปแทน สุดท้ายเมื่อพระรามรู้ความจริงจึงออกเดินทางตามหานางสีดาอีกครั้ง เหตุการณ์ในตอนนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสถาบันครอบครัวได้เป็นอย่างดี สามิ – ภรรยาควรมีความไว้วางใจเชื่อใจกัน ให้เกียรติเชื่อมั่นไม่ดูหมิ่นคนรักหรือเชื่อคนอื่นมากกว่า อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์เชิงลบที่คนในสังคมนำมาตีความใหม่ เมื่อมีการศึกษาพิจารณามากยิ่งขึ้นทำให้เห็นว่าตัวละครทุกตัวแม้จะเป็นพระเอกแต่ก็ไม่ได้มีดีเสมอไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครผ่านรูปภาพในบทเพลงจากวรรณคดีไทยผู้วิจัยพบว่าจากเนื้อเพลงทั้งหมด 28 เพลง พบมโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีผ่านรูปภาพที่ปรากฏในเนื้อเพลงจำนวน 139 ครั้ง โดยมีมโนทัศน์ด้านบวกมีจำนวนมากกว่ามโนทัศน์ด้านลบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และเรียงลำดับข้อมูลสถิติจากมากไปน้อยดังนี้

1. มโนทัศน์เชิงบวกที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดี ได้แก่ ตัวละครที่มีความจงรักภักดี ตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ ตัวละครที่มีรูปลักษณ์สวยงาม ตัวละครที่ยึดมั่นในคุณธรรม โดยปรากฏผ่านรูปแบบการใช้ภาษา 81 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 58.27
2. มโนทัศน์เชิงลบที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดี ได้แก่ ตัวละครที่มีความเจ้าชู้ ตัวละครที่ไม่ยึดมั่นในคุณธรรม ตัวละครที่รูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ โดยปรากฏผ่านรูปแบบการใช้ภาษา 58 ครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 41.73

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีผ่านรูปภาพในเนื้อเพลง ผู้วิจัยพบว่า รูปภาพในเนื้อเพลงทั้งหมด 28 เพลง ปรากฏมโนทัศน์ด้านบวกจำนวนมากกว่ามโนทัศน์ด้านลบ โดยมีมโนทัศน์ด้านบวกส่วนใหญ่มุ่งเน้นหาเกี่ยวข้องกับความรักซื่อสัตย์จงรักภักดี และการยกย่องสรรเสริญผู้เป็นที่รัก เพลงที่ปรากฏมโนทัศน์เชิงบวกมากที่สุด ได้แก่ เพลงหนุมาน โดยพบทั้งหมด 10 ครั้ง นอกจากนี้ ตัวละครส่วนใหญ่ที่พบในบทเพลงที่แสดงมโนทัศน์ด้านบวกคือตัวละครที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมชื่นชมการเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดี ซึ่งตัวละครจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์สื่อมโนทัศน์ในด้านนี้ได้ชัดเจนที่สุด ในส่วนของมโนทัศน์ด้านลบเพลงที่ปรากฏมโนทัศน์ด้านลบมากที่สุด ได้แก่ เพลงขันหมากลั่น จากวรรณคดีเรื่องขุนช้าง ขุนแผน โดยพบมโนทัศน์ในด้านลบทั้งหมด 7 ครั้ง กล่าวถึงความโกรธแค้นของขุนช้างที่มีต่อขุนแผนมโนทัศน์ด้านลบที่มีต่อตัวละคร

นั้นเนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความรัก ความผิดหวังในความรัก จนเป็นเหตุให้เกิดความโศกเศร้า โกรธแค้นชิงชังและเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างไม่จบสิ้น ส่งผลคนในสังคมมีทัศนคติต่อตัวละครเหล่านั้นในด้านลบ

นอกจากนี้การวิเคราะห์เรื่องมโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครยังปรากฏให้เห็นถึงการตีความของผู้ประพันธ์เพลงพระราชนิพนธ์ ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงจากวรรณคดีรามเกียรติ์ ในวรรณคดีรามเกียรติ์นางสีดามีความซื่อสัตย์ต่อพระรามมาก ซึ่งข้อเท็จจริงพระรามไม่ได้ถูกหักจากนางสีดา เพียงแค่เข้าใจผิดฟังความจากผู้อื่นมากเกินไปจนกลายเป็นว่าไม่เชื่อใจนางสีดา คิดว่านางสีดานั้นมีใจให้ทศกัณฐ์ แม้ว่านางสีดาจะถูกจับตัวไปแต่สุดท้ายนางสีดาก็ไม่ยินยอม ในเนื้อเพลงผู้ประพันธ์ได้ตีความไปอีกมุมหนึ่งว่าพระรามนั้นเสียใจจากการรอกหัก เพราะนางสีดาได้ยกหัวใจให้กับทศกัณฐ์เมื่อพระรามรู้เรื่องทำให้ต้องร้องไห้แสดงอารมณ์ที่เศร้าโศกและมีอารมณ์ฉุนเฉียว จะเห็นได้จากบางท่อนของเนื้อเพลงเป็นการแต่งเพื่อจินตนาการเหมือนต้องการสื่อออกมาให้เข้ากับสภาพสังคม ในปัจจุบัน ตัวอย่างของท่อนเนื้อเพลงที่ว่า “ฝากสุคริพช่วยไปซื้อเหล้า” “คืนนี้จะเมาแล้วจะไปฝากกรุงลงกา” แสดงให้เห็นว่าเมื่อคนนอกหักก็ต้องพึ่งสุราเพื่อมาเป็นเครื่องยาใจให้กับชีวิตอันแสนเศร้า

นอกจากนี้การถ่ายทอดเรื่องราวผ่านรูปภาพของผู้ประพันธ์ผ่านตัวละครจากวรรณคดีไทยมีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย สะท้อนให้เห็นความคิดของคนในสังคมที่มีต่อทั้งวรรณคดีและตัวละครโดยผ่านบทเพลงจากวรรณคดีไทยในปัจจุบันส่งผลในทางบวกทั้งด้านดนตรีและวรรณคดีไทยเปรียบเสมือนแรงกระตุ้นให้คนไทยหันมาฟังเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยและหันมาสนใจวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาต่อในเรื่องมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์
2. ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษามโนทัศน์ที่มีต่อตัวละครจากวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่พบในสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทกลอน ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กลับมาได้ไหม (พระราม). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12108>
- กอบกุล อิงคนนท์. (2546). ศัพท์วรรณกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รักอักษร.
- กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2524). การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.
- แก้วน้ำม้า (ต้องสวยแค่ไหน). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13677>
- ขันหมากล่อม. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12389>
- คนข้างเธอ (เมียทศกัณฐ์). (2560). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=24375>
- คนหน้าตาไม่ดี ที่เธอยังรัก (เงาะป่า สังข์ทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=11068>
- จันทร์จิรา สอนแก้ว. (2551). วิเคราะห์สบทเพลงจากวรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จารุวรรณ พุทธิบัณฑิต และคณะ. (2543). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- จินตหราวดี (คนที่ถูกลืม). (2559). สืบค้นจาก <http://lyric.in.th/lyric.php?n=20310&s=artist>
- ใจไปถึง. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13501>
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2522). สัมมนาการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ตราบันรินทร์. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/12111>
- ตะเกาทอง (รับได้ไหม ไม่บริสุทธิ์). (2559). สืบค้นจาก <https://www.lyrics.city/2017/04/im-not-a-virgin-girl-can-you-take-it.html>
- ตัวร้ายที่รักเธอ. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11246>
- ธวัช ปุณโณทก. (2545). วิวัฒนาการภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ในหนึ่งใจ.. มีหนึ่งเดียว (จากใจสีดำ). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=19816>
- ปรีชา เสือพิทักษ์. (2554). การศึกษาบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในบทละครนอก สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (2325 - 2394). วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิ่นอนงค์ อ่ำละปะ. (2559). ระบบมโนทัศน์ “เวลา” ของผู้พูดภาษาไทยถิ่นเหนือ. ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะ มณีวงศ์. (2544). การเล่าเรื่องและวัจนลีลาในงานประพันธ์เนื้อร้องเพลงไทยสากลของระวี กังสนารักษ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- เปลื้อง ณ นคร. (2535). **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- พรรณทิภา ชื่นชาติ. (2550). **วรรณกรรมของกวีหญิงสมัยรัตนโกสินทร์: ศึกษาด้านมนต์ศักดิ์วิธีการนำเสนอและอัตลักษณ์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระราม. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11270>
- พระราม (ขอโทษที่หุบเขา). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=35471>
- พระรามอกหัก. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11298>
- พระลักษมณ์ (ผู้เสียสละ). (2559). สืบค้นจาก <http://www.lyric.in.th/lyric.php?n=34286>
- พิภก (ทำนายความรัก). (2560). สืบค้นจาก <https://nuerpleng.blogspot.com/search/label>
- มนิราห์ (พระสุธน มนิราห์). (2560). สืบค้นจาก http://chordzaa.blogspot.com/2017/10/10/blog-post_36.html
- มัยลา ศรีโสภา. (2538). **วิเคราะห์บทเพลงของ สง่า อารัมภีร**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รอ (นางเงือก). (2560). สืบค้นจาก https://nuerpleng.blogspot.com/2016/06/blog-post_3.html
- รักกันที่ตรงไหน (เงาะป่า/สังข์ทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://lyricry.blogspot.com/2018/03/nonrockshow.html>
- รักเกินห้ามใจ (ผีเสื้อสมุทร). (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11321>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษา อักษร A – L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: อรรถการพิมพ์.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. (2542). **ร้อยกรอง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- ศิริไล ชูจิตตร. (2549). **การวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงไทยสากลของบริษัท อาร์.เอส.โปรโมชั่น 1992 จำกัด ช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2546**. สารนิพนธ์สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวรรณมัจฉา. (2559). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/11309>
- หนูมาน. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13039>
- หนูมาน (ลมหายใจพลีให้เธอ). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13153>
- หัวใจศกัณฐ์ (Devil's Heart). (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrical/13025>
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2532). **คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลิสา เลี้ยงรื่นรมย์. (2549). **ลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของครูสุลา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อวสานรัก. (2560). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrice/12955>

อาญาสองใจ (วันทอง). (2559). สืบค้นจาก <http://lyric.in.th/lyric.php?n=20319>

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2544). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

Fin วันทอง. (2559). สืบค้นจาก <http://lyric.in.th/lyric.php?n=6660>

I'M SORRY (สีดา). สืบค้นจาก <https://www.siamzone.com/music/thailyrice/11097>

การศึกษาประติมากรรมทุรคามหิชาสุมรรตินิก สมัยอิทธิพลศิลปะเขมรที่พบในประเทศไทย

The study of Durga Mahishasura Mardini Sculptures, Khmer Art Influences Eound in Thailand

วันที่รับบทความ : 17 มิถุนายน 2562

เนื่ออ่อน ขว้ทองเขียว ¹

วันที่แก้ไขบทความ : 12 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 14 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

ทุรคามหิชาสุมรรตินิกเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระอุมาซึ่งเป็นเทวีที่สำคัญในศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ปัจจุบันนับถือกันว่าพระองค์เป็นชายาของพระศิวะซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดในศาสนาฮินดู ไศวนิกาย ความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่ทุรคาปางมหิชาสุมรรตินิกเริ่มปรากฏในวัฒนธรรมอินเดียสมัยหลังพระเวทในฐานะเทวีท้องถิ่นผู้ประทานชัยชนะ สมัยหลังพระเวทจนถึงสมัยคุปตะ ความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่ทุรคาถูกรวมเข้ากับพระอุมาและถูกยกฐานะขึ้นเป็นชายาหรือศักดิ์ของพระศิวะ ทุรคามหิชาสุมรรตินิกจึงเป็นปางดุร้ายภาคหนึ่งของพระอุมา เมื่ออารยธรรมอินเดียได้แพร่มายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการบูชาพระองค์โดยปรากฏเป็นงานศิลปกรรมในดินแดนต่าง ๆ ที่รับอารยธรรมจากอินเดีย เช่น ขวา เขมร ฯลฯ ในดินแดนไทย โดยเฉพาะสมัยอิทธิพลศิลปะเขมรในประเทศไทยพบประติมากรรมทุรคามหิชาสุมรรตินิกอย่างน้อย 3 ชิ้น ได้แก่ 1) ประติมากรรมจากเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี 2) สมบัติส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล และ 3) ทับหลังจากปราสาทเมืองแขก จังหวัดนครราชสีมา ประติมากรรมทั้ง 3 ชิ้นมีรูปแบบทางศิลปกรรมที่แสดงถึงอิทธิพลศิลปะอินเดีย ศิลปะเขมร และศิลปะขวา

คำสำคัญ : ทุรคามหิชาสุมรรตินิก ศิลปะเขมรในประเทศไทย ประติมานวิทยา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์มนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
e-mail: lekhrourthongkhiao@hotmail.com

The study of Durga Mahishasura Mardini Sculptures, Khmer Art Influences Eound in Thailand

Received: June 17, 2019

Nuaon Khrouthongkhieo¹

Revised: August 12, 2019

Accepted: August 14, 2019

Abstract

Durga Mahishasura Mardini is a belief that is related to the Uma, which is a very important goddess in Brahmin-Hindu. It is now considered that she is consort of the lord Shiva, the highest deity in Hinduism, Shiva cult. The belief about Durga Mahishasura Mardini began to appear in Indian culture in the post vedic period as a local goddess who gave victory. From the post vedic period to the Gupta period, the belief about Durga was combined with Uma and was elevated to become a consort or Shakti of Shiva. Durga or Durga Mahishasura Mardini was, therefore, a fierce part of Uma. When Indian civilization spread to Southeast Asia, there was a worship of her, which appeared as a work of art in various kingdoms that have been civilized from India, such as Java, Khmer, etc., in the Thai land. In this period, at least 3 pieces of durga Mahishasura Mardini culture were found. Those included 1) sculpture from Sri Mahosot, Prachenburi 2) possessions of H.H. Prince Phanuphan Yukol and 3) lintel from prasat mueng kak, Nakhon Ratchasima. The 3 sculptures were artistic styles that represent Indian art, Khmer art and Javanese art.

Keywords: Durga Mahishasura Mardini, Khmer art in Thailand, Iconography

¹ Ph.D., Assoc. Prof, Suan Dusit University, Faculty of Humanities and Social Sciences
e-mail: lekhroutongkhieo@hotmail.com

บทนำ

ประติมากรรมทุรคามหิชาสูรมรรตินี (Durga Mahishasura Mardini) เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระอุม่า (Uma) หรือนางปารวตี (Parvati) ซึ่งเป็นเทวีที่สำคัญยิ่งในศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ปัจจุบันนับถือกันว่าพระองค์เป็นชายาของพระศิวะซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ความเชื่อเกี่ยวกับพระอุมามีวิวัฒนาการมาจากการบูชาเพศหญิงว่ามีฐานะสูงสุดซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาตั้งแต่สมัยยุคหิน (M.C.P. Srivastava, 1979, p. 14–23) จนเมื่อเข้าสู่ยุคอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ (3,000 – 2,000 ปีก่อนพุทธกาล) เกิดลัทธิบูชาเพศหญิงว่าเป็นสัญลักษณ์ของการให้กำเนิดและความอุดมสมบูรณ์ เมื่อชาวอารยันเข้ามาตั้งรกรากในอินเดีย ได้นำความเชื่อในเทพเจ้าของตนเข้ามาด้วย มีการจัดตั้งสังคมและศาสนาบนพื้นฐานเพศชายเป็นใหญ่ ตามความเชื่อของชาวอารยัน เทพและเทวีที่เป็นตัวแทนปรากฏการณ์ธรรมชาติมีหน้าที่สร้างสรรค์และทำลายแตกต่างกันไป

ในสมัยพระเวท (2,000 – 1,100 ปีก่อนพุทธกาล) เทพและเทวีต่าง ๆ ถูกพัฒนาให้มีคุณสมบัติซับซ้อนมากขึ้น สมัยปลายพระเวท พระอุม่าเริ่มมีความสัมพันธ์กับรุทร (Rudra) ซึ่งต่อมาก็คือพระศิวะ (Shiva) สมัยหลังพระเวท (ราว 800 ปีก่อนพุทธกาล – พุทธศตวรรษที่ 9) คติความเชื่อเกี่ยวกับพระอุมามีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งการบูชาพระนางในฐานะพระแม่ผู้ประทานความอุดมสมบูรณ์และเทพีแห่งชัยชนะ ในสมัยคุปตะ (พุทธศตวรรษที่ 9 – 11) พระอุม่าได้รวมคุณสมบัติของเทวีท้องถิ่นไว้ที่พระองค์และถูกยกฐานะขึ้นเป็นชายาหรือศักติของพระศิวะโดยพระนางคือ แหล่งเสริมอำนาจที่สำคัญของพระศิวะ ในสมัยคุปตะนี้เองที่ประติมากรวิทยาของพระอุมามีวิวัฒนาการมากขึ้นโดยพบในปางดุร้ายทั้งที่เรียกว่า พระแม่กาลี พระแม่ทุรคาหรือทุรคามหิชาสูรมรรตินี ฯลฯ ครั้นเมื่ออารยธรรมอินเดียได้แพร่มายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการบูชาพระองค์โดยปรากฏเป็นงานศิลปกรรมในดินแดนต่าง ๆ ที่มีการติดต่อค้าขายและรับอารยธรรมมาจากอินเดีย เช่น ขวา เขมร ฯลฯ ในดินแดนไทย โดยเฉพาะสมัยอิทธิพลศิลปะเขมรในประเทศไทย (พุทธศตวรรษที่ 12 – 18) พบประติมากรรมทุรคามหิชาสูรมรรตินีอย่างน้อยจำนวน 3 ชิ้น ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้

คติความเชื่อและรูปเคารพทุรคามหิชาสูรมรรตินีในอินเดีย

“พระแม่ทุรคา” เป็นพระนามที่ใช้เรียกเทวีในตอนปราบอสูรที่ชื่อว่า “มหิชาสูร” มักแสดงเป็นรูปเทวีทรงอาวุธต่าง ๆ ในพระหัตถ์ มักปรากฏพร้อมสิงห์ซึ่งเป็นพาหนะของพระองค์ ส่วนคำว่า “ทุรคามหิชาสูรมรรตินี” หมายถึง เทวีที่ปรากฏร่วมกับมหิชาสูรโดยมีสัตว์พาหนะของพระองค์อยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ในอินเดียเริ่มมีคติการบูชาพระแม่ทุรคาในฐานะเทวีแห่งชัยชนะมาตั้งแต่สมัยหลังพระเวท โดยปรากฏพระนามในวรรณกรรมสำคัญเรื่อง “มหากาเว” มีบทสวดที่กล่าวถึงพระนางทุรคาในตอนที่อรชุนได้รับคำแนะนำจากพระกฤษณะว่าให้ไปสวดอ้อนวอนพระนางเพื่อให้ได้ชัยชนะในการทำสงคราม (Shiha, 1983, p. 35) แสดงว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นที่ยอมรับกันว่านางทุรคามหิชาสูรมรรตินีด้านการรบและชัยชนะแต่เป็นเพียงความเชื่อในระดับท้องถิ่น

สมัยราชวงศ์สุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ 6 – 9) มีการบูชาพระนางทุศาคาในปางมหิชาสูตรมรรตินีโดยพบเป็นงานศิลปกรรม เช่น ประติมากรรมดินเผาขนาดเล็กจากเมืองมฤรา รัฐอุตรประเทศ (ภาพที่ 1) อายุราวพุทธศตวรรษที่ 6 เป็นภาพพระนางทุศาคามี 4 กร ทรงผ้าโธตีสีนประทับยืนใช้พระหัตถ์ล่างทั้ง 2 จับเข่าและหางของมหิชาสูตร พระหัตถ์ขวาบนทรงตรีศูลที่ชี้ลงเบื้องล่าง หรือประติมากรรมแกะสลักจากเมืองมฤราเช่นกัน (ภาพที่ 2) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 7 พระนางทรงประทับยืน มี 6 กร โนมพระวรกายกดลงที่ตัวอสุรูปควาย พระหัตถ์ขวาล่างกอดหลังอสุรูปควาย พระหัตถ์ขวาบนทั้ง 2 ทรงดาบและวัตรูปกลม พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงจับคออสุรูปเชิดขึ้น พระหัตถ์ซ้ายบนทรงพระจันทร์เสี้ยว

ตัวอย่างชิ้นต่อมาพบที่เมืองซาร์ซาบาซ (Sarsabaz) (ภาพที่ 3) เป็นงานประติมากรรมดินเผา กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 8 – 9 พระนางทุศาคาประทับยืนยกพระบาทซ้ายกดลงบนหลังของอสุรูปควาย ทรงมี 4 กร พระหัตถ์ซ้ายบนทรงกระจก พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงจับศีรษะอสุรูปเชิดขึ้น พระหัตถ์ขวาบนทรงดาบคล้ายกับกำลังเงื้อมตัดศีรษะอสุรูป พระหัตถ์ขวาล่างชำรุด ประติมากรรมดังกล่าวแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวที่ดูรุนแรงและอาจเป็นต้นแบบในการสร้างรูปเคารพทุศาคามหิชาสูตรมรรตินีในยุคต่อมา

ภาพที่ 1 ประติมากรรมดินเผาทุศาคามหิชาสูตรมรรตินีในสมัยราชวงศ์สุโขทัย
ที่มา : Pal, 1986, p. 234

ภาพที่ 2 ประติมากรรมแกะสลักทุศาคามหิชาสูตรมรรตินีในสมัยราชวงศ์สุโขทัย

ที่มา : Pal, 1986, p. 195

ภาพที่ 3 ประติมากรรมดินเผาทุรคามหิชาสุรมรรตินิกในสมัยปลายราชวงศ์กุษาณะ

ที่มา : <https://www.academia.edu>

สังเกตว่าการสร้างรูปเคารพทุรคามหิชาสุรมรรตินิกในสมัยราชวงศ์กุษาณะ ยุคแรก ๆ เทวียจะมี 2 กร ต่อมาทรงมี 4 – 6 กร พระหัตถ์ขวาทรงตรีศูลหรือหอกที่แทงเข้าไปในลำตัวอสุร มักทรงหอกและตรีศูล ในสมัยกุษาณะยังไม่ปรากฏรูปสิงโตซึ่งเป็นพาหนะของพระองค์ ตัวอสุรยังทำเป็นรูปควายที่ไม่ใช่ครึ่งคนครึ่งควาย อีกทั้งพระนางยังไม่ได้แสดงท่าตัดศีรษะอสุรแต่อย่างใด (Srivastava, 1978, p. 69)

ความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่ทุรคาในปางมหิชาสุรมรรตินิกปรากฏหลักฐานเด่นชัดมากขึ้นในภายหลัง คัมภีร์ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูหลายฉบับล้วนมีโครงเรื่องคล้ายกัน เช่น คัมภีร์วามนปุราณะ (Vamana Purana) กล่าวถึงเหล่าเทวดาที่พ่ายแพ้ต่อมหิชาสุร (ผู้ได้รับพรจากพระอิศวรว่าจะไม่มีผู้ใดทำอันตรายได้) จึงไปขอความช่วยเหลือจากพระพรหมและพระนารายณ์ พระนารายณ์จึงทรงสั่งให้พระพรหมและเทวดาทั้งหลายแปลงแสงแห่งความพิโรธออกมา ปรากฏเป็นภูเขาลูกหนึ่งและมีเทวีพระองค์หนึ่งเสด็จออกมา พระนางมีแสงสว่างดุจพระอาทิตย์หนึ่งพันดวง เหล่าเทวดาจึงทรงประทานอาวุธให้พระนาง เช่น พระอิศวรประทานตรีศูล พระนารายณ์ประทานจักร พระอินทร์ประทานวัชร ท้าวหิมวันประทานสิงโต ฯลฯ เมื่อพระนางทรงได้รับอาวุธและพรจากเทพทั้งปวง ทรงเสด็จไปปราบมหิชาสุรโดยทรงสิงห์เป็นพาหนะ ท้ายที่สุดทรงเอาชนะมหิชาสุรได้ (Rao, 1986, p. 350)

ในสมัยคุปตะ คติการบูชาทุรคามหิชาสุรมรรตินิกได้รับความนิยมอย่างมาก โดยพบเป็นงานประติมากรรมแพร่หลายทั่วทั้งอินเดีย เช่น ในอินเดียเหนือ ประติมากรรมจากเมืองนาค (Nagar) รัฐราชสถาน (ภาพที่ 4) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 9 – 10 เทวียจะมี 2 กร พระหัตถ์ขวากดบนหลังอสุร พระหัตถ์ซ้ายยกศีรษะอสุรให้เชิดขึ้นจนขาหน้าอสุรลอยขึ้นจากพื้นดิน ด้านล่างปรากฏรูปสิงโต

นอกจากพบเป็นรูปเคารพแล้ว ยังนิยมแกะสลักเป็นภาพเล่าเรื่องตกแต่งสถาปัตยกรรมอีกด้วย เช่น ภาพสลักบนกุฎจากเมืองมูรา (ภาพที่ 5) จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์อัลลาฮาบัด กำหนดอายุได้ราวพุทธ

ศตวรรษที่ 11 (Roy, 2014) พระนางทุรคาทรงโธติยาว ประทับยืนตรีภังค์ (ยืนเอี้ยวพระวรกาย) ยกพระบาทขวากดลงบนศีรษะอสูรรูปควาย พระหัตถ์ขวาหน้าทรงตรีศูลด้ามยาวที่แทงลงไปบนหลังอสูร พระหัตถ์ขวาหลังทรงดาบ พระหัตถ์ซ้ายหน้าจับหางอสูร พระหัตถ์ซ้ายหลังทรงโล่

ภาพที่ 4 ทุรคามหิชาสูรมรรตินีจากเมืองนาค
ที่มา : Simmons, 2008, p. 100

ภาพที่ 5 ทุรคามหิชาสูรมรรตินีจากเมืองกุมรา
ที่มา : (Roy, 2014) และ <http://www.ebangla pedia.com>

นอกจากนี้ยังนิยมแกะสลักเป็นภาพเล่าเรื่องในวิหารถ้ำ เช่น ถ้ำพาทามิหมายเลข 1 ศิลปะสมัยราชวงศ์จาลูกยะ กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 12 (ภาพที่ 6) องค์ประกอบโดยรวมมีความใกล้เคียงกัน ที่ต่างออกไปคือ พระนางทรงตรีศูลในพระหัตถ์ขวาหน้า ยกตรีศูลตั้งขึ้นและใช้ด้ามกดลงบนศีรษะอสูร พระหัตถ์ขวาหลังทรงจักร ใช้พระหัตถ์ซ้ายหน้าจับหางของอสูรลอยขึ้น พระหัตถ์ซ้ายหลังยกขึ้นทรงสังข์ ด้านข้างมีเทวดาเหาะ

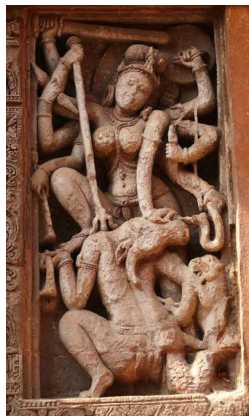
ตัวอย่างงานประติมากรรมประดับผนังจากรัฐโอริสสา วิหารไบตลลา ดูลา (ภาพที่ 7) กำหนดอายุได้ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 14 แสดงพัฒนาการที่ต่างออกไป กล่าวคือ นางทุรคามี 8 กร พระหัตถ์ขวา

ยกตรีศูลแทงคออสูร ทรงวัชระ และดาบ อีกพระหัตถ์หนึ่งไม่สามารถระบุชนิดของอาวุธได้แน่ชัด พระหัตถ์ซ้ายหน้าสุดกดศีรษะอสูร ที่เหลือทรงงู คันธนู และโล่ พระบาทขวายกสูงเหยียบไหล่อสูร ตัวอสูรมีพัฒนาการจากที่เคยเป็นรูปควายเหมือนจริงกลายเป็นคนศีรษะเป็นควายกำลังนั่ง และมีสิ่งหึ่งกำลังตะปบอสูรอยู่ด้านข้าง ลักษณะท่าทางของประติมากรรมให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงและดูเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่างทุรคามหิชาสุรมรรทินีศิลปะสมัยจันทละ จากพิพิธภัณฑ์ปรีนซ์ออฟเวลส์ (ภาพที่ 8) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 16 – 17 พระนางทุรคาทรงเครื่องอย่างงดงามมี 4 กร พระหัตถ์ขวาหน้าแทงตรีศูลซึ่งด้ามหักชำรุดลงไปบนหลังอสูรรูปควาย พระหัตถ์ขวาหลังทรงดาบ พระหัตถ์ซ้ายหน้าจับศีรษะอสูรให้เข็ดขั้น พระหัตถ์ซ้ายหลังทรงโล่ ด้านล่างมีสิ่งโตกำลังตะปบอสูร รายล้อมด้วยเหล่าคณะด้านบนมีเทวดาประกอบ

ภาพที่ 6 ทุรคามหิชาสุรมรรทินีจากถ้ำปาทามิ
ที่มา : [http:// www.shadowsgalore.com](http://www.shadowsgalore.com)

ภาพที่ 7 ทุรคามหิชาสุรมรรทินี ศิลปะสมัยหลังคุปตะ
ที่มา : <http://jyrichter.us/travel/India2010/Orissa/Orissa.htm>

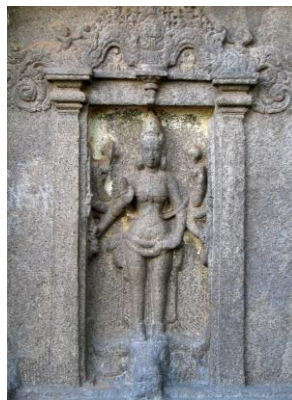
ภาพที่ 8 ทุรคามหิชาสุรมารติณี ศิลปะสมัยจันทะเล
ที่มา : ผู้เขียน

ในอินเดียใต้ ตัวอย่างทุรคามหิชาสุรมารติณี จากคาบสมุทรเดคาน ได้แก่ ประติมากรรมจากกลุ่มถ้ำเอลโลราซึ่งพบจำนวนมาก เช่น บริเวณทางเข้าถ้ำหมายเลข 29 (ภาพที่ 9) ศิลปะสมัยราชวงศ์วากฏกะ กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 12 – 15 พระนางทรงมี 8 กร ทรงอาวุธต่างชนิด ประทับยืนบนตัวสุรเอียวพระวรกายมาด้านหน้า มีการแสดงออกที่ต่างออกไป คือ พระนางทรงใช้ตรีศูลแทงอสุรรูปคนที่โผล่ออกมาจากอสุรรูปควายซึ่งถูกตัดศีรษะแล้ว ในภาพไม่ปรากฏสิงโต และมีรูปบุคคลที่เป็นคณะเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างทุรคามหิชาสุรมารติณี สมัยปัลลวะที่มามัลลปุระ (Mamallapuram) (ภาพที่ 10) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 12 นางทุรคาประทับยืนสมถั่งค์ (ยืนตรง) บนอสุรรูปควายที่มีแต่ศีรษะและหันหน้าตรง ทรงมี 8 กร พระหัตถ์ขวามือแสดงอภัยมุทรา ที่เหลือทรงดาบและจักร พระหัตถ์ซ้ายยื่นทรงท้าวพระโสณี ที่เหลือทรงคันธนู โล่ และสังข์ ทรงนุ่งโศติยาว มีชายผ้าผูกเป็นวงโค้งห้อยลงมาด้านหน้าเป็นรูปตัวยู บริเวณใกล้เคียงกันนั้นที่มณฑปมหิชาสุรมารติณี (Mahishasuramardini Mandapa) พบประติมากรรมอีกภาพหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปะสมัยราชวงศ์ปัลลวะที่งดงามที่สุดชิ้นหนึ่ง (ภาพที่ 11) องค์ประกอบของภาพให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างมาก พระนางมี 8 กร ทรงขีสังข์ พระหัตถ์คู้หน้าทรงธนู ที่เหลือทรงดาบ กระดิ่ง จักร กริช บ่วงบาศ และสังข์ กองทัพของพระนางต่างถืออาวุธมุ่งเข้าหามหิชาสุรที่มีตัวเป็นคนแต่ศีรษะเป็นควาย ส่วนกองทัพอสุรแสดงท่าตกใจ บ้างแตกพ่ายหลบหนี บ้างยอมจำนน

ภาพที่ 9 ทุรคามหิษาสุรมรรทนี บริเวณทางเข้าถ้ำเอลโลราหมายเลข 29
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 10 ทุรคามหิษาสุรมรรทนี จากมามัลลปุร่า
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 11 ประติมากรรมทุรคามหิษาสุรมรรทนี จากมณฑปมหิษาสุรมรรทนี มามัลลปุร่า

ที่มา : ผู้เขียน

ตัวอย่างทุรคามหิชาสุรมรรตินิกในอินเดียใต้ วิหารคังไคโกณฑะโจพะปุร่า (Gangaikonda Cholapuram) ศิลปะราชวงศ์โจพะตอนปลาย (ภาพที่ 12) กำหนดอายุได้ราวกลางพุทธศตวรรษที่ 16 พระนางประทับยืนสมภังค์บนศิระะอสุรูปควาย ทรงมี 4 กร พระหัตถ์ขวาหน้าแสดงอภัยมุทรา พระหัตถ์ขวาหลังทรงจักร พระหัตถ์ซ้ายหน้าท้าวพระโสณิ พระหัตถ์ซ้ายหลังทรงสังข์ คล้ายกับที่มามัลลปุร่า ตัวอย่างอีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ คือ วิหารทิลานาฏราชที่จิทำพร่า (Thillai Nataraja Temple in Chidambaram) อายุราวพุทธศตวรรษที่ 17 – 18 (ภาพที่ 13) พระนางทุรคามิ 16 กร อวูธส่วนใหญ่หักหาย ทรงยกพระบาทขวาเหยียบบนหลังอสุรีที่พยายามหนี ทั้งนี้ความนิยมในการใส่รายละเอียดอื่น ๆ ในภาพทุรคามหิชาสุรมรรตินิก เช่น จำนวนพระกร อวูธ คณะที่มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่งานประติมากรรมนั้น ๆ ติดตั้งอยู่

ภาพที่ 12 ทุรคามหิชาสุรมรรตินิกในอินเดียใต้ ที่วิหารคังไคโกณฑะโจพะปุร่า

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 13 ทุรคามหิชาสุรมรรตินิก วิหารทิลานาฏราช จิทำพร่า

ที่มา : [http:// aftertravel.joydaz.ca/?p=320](http://aftertravel.joydaz.ca/?p=320)

สรุปได้ว่าในอินเดียมีการบูชาพระนางทุรคาในฐานะตัวแทนของชัยชนะและอำนาจมาตั้งแต่สมัยหลังพระเวทโดยเชื่อว่าพระนางจะประทานความแข็งแกร่งและความอดทนเพื่อเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน นอกเหนือไปจากคุณสมบัติทั่วไปของพระแม่ที่สามารถประทานความอุดมสมบูรณ์ ช่วยรักษาโรคภัย ที่สำคัญคือ ช่วยทำลายศัตรูทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น (Smith & Chary, 1991, p. 171) รูปเคารพทุรคามหิสาสุมรรตินิกมักแสดงเป็นรูปเทวีทรงเครื่องประดับงดงาม มักมีหลายกรและทรงอาวุธนานาชนิด แสดงท่าทางต่อสู้กับอสูรซึ่งบางครั้งแสดงเป็นรูปควายหรือครึ่งคนครึ่งควาย

ประติมากรรมทุรคามหิสาสุมรรตินิกสมัยอิทธิพลศิลปะเขมรในประเทศไทย

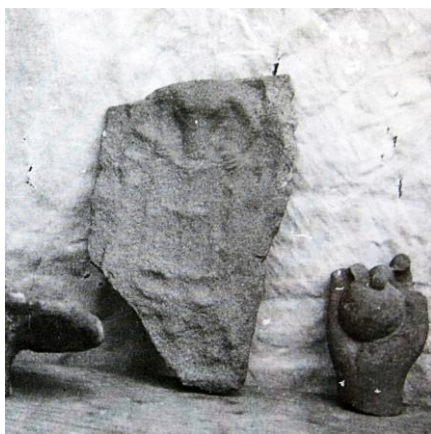
สมัยอิทธิพลศิลปะเขมรในประเทศไทยพบรูปเคารพทุรคามหิสาสุมรรตินิกจำนวน 3 ชิ้น ได้แก่ 1) ประติมากรรมจากเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี 2) สมบัติส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล และ 3) ทับหลังจากปราสาทเมืองแขก จังหวัดนครราชสีมา

1. ทุรคามหิสาสุมรรตินิกจากเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

จากการขุดแต่งโบราณสถานของกรมศิลปากรใน พ.ศ. 2511 โบราณสถานหมายเลข 22/8 จากเมืองโบราณศรีมโหสถ อำเภอโคกปีบ จังหวัดปราจีนบุรี พบประติมากรรมขนาด 16X9 เซนติเมตร เป็นรูปเทวีประทับยืนบนศირษะควาย ด้านบนหักชำรุดเหลือเพียง 2 กร (ภาพที่ 14) ทรงมีพระวรกายท่อนบนใหญ่ พระอุระกลมมน บั้นพระองค์ เล็ก พระโสณิกว้าง พระหัตถ์ขวาล่างทรงวัตถุรูปทรงกระบอก พระหัตถ์ซ้ายล่างท้าวพระโสณิ ทรงนุ่งภูษาเรียบไม่จับจีบยาวจรดข้อพระบาท ประทับยืนสมถั่งคั่นศิริษะควายที่มีแต่หัวและหันศิริษะออกด้านหน้า ปัจจุบันไม่ทราบสถานที่เก็บรักษา

จากการตรวจสอบภาพถ่ายเก่าและลายเส้นที่มีผู้ศึกษาไว้ พระหัตถ์ขวาที่ทรงอาวุธด้ามยาวรูปกลมน่าจะหมายถึงคทา พระหัตถ์ซ้ายท้าวพระโสณิ เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบโดยรวมพบว่าคล้ายคลึงกับประติมากรรมในศิลปะเขมรและศิลปะอินเดียใต้ซึ่งพระแม่ทุรคามักแสดงท่าประทับยืนสงบนิ่งบนอสูรที่แสดงเฉพาะส่วนศิริษะรูปควาย เช่น ทุรคามหิสาสุมรรตินิกจากมัลลปุระ (ภาพที่ 10)

อย่างไรก็ตามในระยะแรกทุรคามหิสาสุมรรตินิกในศิลปะเขมรสมัยก่อนเมืองพระนครไม่ได้ทรงอาวุธในพระหัตถ์และท้าวพระโสณิเลียนแบบศิลปะอินเดียใต้เสียทีเดียวเนื่องจากช่างเขมรอาจขาดทักษะในการแกะสลักประติมากรรมลอยตัวจึงได้พัฒนาวงโค้งด้านหลังงานประติมากรรมเพื่อรองรับการหักชำรุดของพระกร ทำให้การทรงอาวุธหรือการแสดงท่าทางด้วยพระหัตถ์มีความแตกต่างไปจากศิลปะอินเดีย ตัวอย่างทุรคาหิสาสุมรรตินิกศิลปะสมัยกำแพงพระจากเมืองเสียวฮู (Lieu Hu) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 12 – 13 จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานเมืองโฮจิมิน (ภาพที่ 15) สังเกตพระหัตถ์ขวาล่างคล้ายทรงคทาที่มีด้ามยาวจรดพื้นคล้ายกับพระแม่ทุรคาจากเมืองศรีมโหสถซึ่งลักษณะเทวีที่ทรงคทาในพระหัตถ์เป็นที่นิยมในศิลปะเขมรมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 – 13 (แสงรวี หอมทิพย์, 2529, หน้า 47)

ภาพที่ 14 ภาพถ่ายและภาพลายเส้นประติมากรรมทุรคามหิชาสุรมรรตินิกจากเมืองโบราณศรีมโหสถ
ที่มา : กรมศิลปากร, 2548, หน้า 27, 116

ภาพที่ 15 ทุรคามหิชาสุรมรรตินิกจากเมืองเสียวู
ที่มา : [http:// www.newyorksocialdiary.com](http://www.newyorksocialdiary.com)

2. ทุรคามหิชาสุรมรรตินิกสมบัติส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล

ประติมากรรมชิ้นนี้ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุลเคยถ่ายภาพและเขียนบทความลงในวารสารโบราณคดี พ.ศ. 2511 (ภาพที่ 16) จากภาพถ่ายพบว่าเทวีกะลาหมแบบชฎามงกุฎและมีกระบังหน้า สวมกุณฑลรูปดอกไม้มขนาดใหญ่ ทรงกรองศอที่มีรูปมกรประดับตรงกลาง ทรงประทับยืนสมถั่งคั่นนอสูรที่ปรากฏเฉพาะศิระชะควาย พระอุมาทรงมี 4 กร พระหัตถ์ขวาหน้าซ้ายและซ้ายกลางพับเข้ากลางฝ่ามือ พระหัตถ์ขวาหลังทรงตรีศูลด้ามยาว พระหัตถ์ซ้ายหน้าทำวบนพระโสณี พระหัตถ์ซ้ายหลังทรงดาบ ทรงโรตียาวด้านหน้าจับจับหน้านางเป็นแผ่นใหญ่ มีผ้าคาดประดับห้อยเป็นรูปตัวยูบริเวนพระเพลาและ

ผูกเป็นโบว์ทั้ง 2 ข้าง ด้านล่างของงานประติมากรรมเป็นเตือยไว้สำหรับเสียบงานประติมากรรมเพื่อการติดตั้ง

ภาพที่ 16 ประติมากรรมทุรคามหิษามรรทนี
ที่มา : หม่อมเจ้าสุภัททดิศ ดิศกุล, 2511, หน้า 11

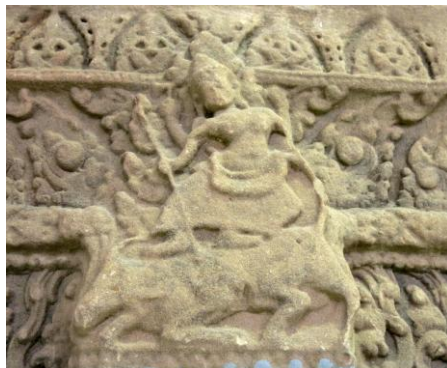
หม่อมเจ้าสุภัททดิศ ดิศกุล ทรงเปรียบเทียบการเกล้าผมแบบชฎามงกุฎคาดประดับด้วยกระบังหน้าที่มีลายดอกไม้ใหญ่ว่าคล้ายเครื่องประดับพระเศียรของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรจากราชเคือในประเทเวียดนาม (ภาพที่ 17) (หม่อมเจ้าสุภัททดิศ ดิศกุล, 2511, หน้า 12-14) กำหนดอายุได้ปลายพุทธศตวรรษที่ 12 ลักษณะพระพักตร์ของเทวีไม่เหมือนเทวรูปอินเดียแต่คล้ายกับเทวรูปรุ่นเก่าที่พบในประเทศไทย การทรงภูษายาวด้านหน้ามีผ้าคาดประดับห้อยเป็นรูปตัวยูบริเวณพระเพลาและผูกเป็นโบว์ด้านข้างทั้ง 2 ข้างเทียบได้กับประติมากรรมในอินเดียได้ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ปัลลวะ ส่วนการแสดงอสุรเฉพาะส่วนศีรษะรูปควายเป็นอิทธิพลศิลปะอินเดียได้เช่นกัน สรุปได้ว่าทุรคามหิษามรรทนีพระองค์นี้มีอิทธิพลศิลปะเขมรสมัยก่อนเมืองพระนครและศิลปะอินเดียได้สมัยราชวงศ์ปัลลวะผสมกัน

ภาพที่ 17 พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรจากราชเคีย
ที่มา : <http://fr.academic.ru>

3. ทับหลังทุศคามหิชาสุมรรทินีจากปราสาทเมืองแขก จังหวัดนครราชสีมา

ทับหลังชิ้นนี้ปัจจุบันจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ตรงกลางแสดงภาพเทวีประทับยืนใช้พระบาทขวากดลงบนหลังอสูรรูปควายที่เห็นด้านข้างทั้งตัว ทรงมี 4 กร พระหัตถ์ขวาหน้า ทรงอาวุธด้ามยาวซึ่งน่าจะเป็นตรีศูลกลงไปบนหลังอสูร พระหัตถ์ขวาหลังทรงขวาน พระหัตถ์ซ้ายหน้า จับหางอสูร พระหัตถ์ซ้ายหลังไม่สามารถระบุได้แน่ชัด ด้านหลังเป็นลายท่อนพวงมาลัยที่ออกกลายเป็นหัวพญานาคและมีข้อพันธุ์พฤษภักษาที่แผ่ออกจากศูนย์กลาง ด้านบนสุดเป็นแถวถักขึ้นนั่งเรียงเป็นแถว (ภาพที่ 18)

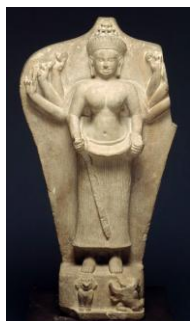
ภาพที่ 18 ทุศคามหิชาสุมรรทินีบนทับหลังปราสาทเมืองแขก
ที่มา : ผู้เขียน

สมิทิ ศิริภัทร์และมยุรี วีระประเสริฐ จำแนกทับหลังชิ้นนี้ว่าอยู่ในสมัยศิลปะร่วมแบบเขมรสมัยเกาะแกร์ซึ่งศิลปะในสมัยนี้นิยมสร้างงานประติมากรรมให้แลดูเคลื่อนไหว (สมิทิ ศิริภัทร์ และมยุรี

วีระประเสริฐ, 2533, หน้า 88) มีนักวิชาการตั้งข้อสังเกตว่าในศิลปะเขมร ประติมากรรมทุรคามหิชาสุรมรรตินิก้างเขมรมักเลือกถ่ายทอดพระแม่ทุรคาตอนปราบมหิชาสุรได้แล้วมากกว่าจะแสดงท่าต่อสู้กัน โดยพระนางมักประทับยืนแสดงชัยชนะบนอสุรที่เหลือเพียงรูปศีรษะควายขนาดเล็กพร้อมอาวุธในพระหัตถ์ เช่น จักร สังข์ คทา ธรรณี ฯลฯ ที่ได้รับมาจากพระวิษณุ (Bucker & Latchford, 2011, p. 171) อีกทั้งลักษณะของประติมากรรมมักดูสงบนิ่งปราศจากการเคลื่อนไหว ตัวอย่างประติมากรรมหล่อโลหะในศิลปะเขมรสมัยเกาะแกร์จากพิพิธภัณฑ์ศิลปะคลีฟแลนด์ (ภาพที่ 19) เทวทรงประทับยืนมี 4 กรทรวงอาวุธแบบเดียวกันกับพระอุมาในศิลปะเขมร กล่าวคือพระหัตถ์ขวามือทรงจักร พระหัตถ์ขวาล่างทรงธรรณี พระหัตถ์ซ้ายบนทรงสังข์ และพระหัตถ์ซ้ายล่างทรงคทา หรือประติมากรรมแกะสลักหินทุรคามหิชาสุรมรรตินิก้างสถาบันศิลปะแห่งเมืองชิคาโก (The Art Institute of Chicago) กำหนดอายุได้ราวพุทธศตวรรษที่ 15 (ภาพที่ 20) ในภาพจะเห็นพระนางประทับยืนมี 8 กรทรวงอาวุธในทุกพระหัตถ์ ที่ฐานด้านล่างมีศีรษะควายและสิ่งขนาดเล็กประกอบอยู่

ภาพที่ 19 ทุรคามหิชาสุรมรรตินิก้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะคลีฟแลนด์
ที่มา : Bucker and Latchford, 2011, p.174

ภาพที่ 20 ทุรคามหิชาสุรมรรตินิก้างสถาบันศิลปะแห่งเมืองชิคาโก
ที่มา : <http://www.artic.edu>

อย่างไรก็ตามผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าการแสดงภาพทุรคามหิชาสุมรรตินี ประทับยืนสงบนิ่ง โดยมีศิระชะควายขนาดเล็กประดับที่ฐานเป็นความนิยมเฉพาะประติมากรรมลอยตัว แต่ถ้าเป็นประติมากรรมนูนสูงมักแสดงจากการสู้รบและเห็นลำตัวอสุรูปควาย ตัวอย่างเช่น ประติมากรรมประดับผนังที่ปราสาทบากอง ศิลปะสมัยนครวัด (ภาพที่ 21) และปราสาทบันทายสำหรับ ศิลปะเขมรสมัยนครวัด (ภาพที่ 22)

ภาพที่ 21 ทุรคามหิชาสุมรรตินีปราสาทบากอง ศิลปะสมัยนครวัด
ที่มา : หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, 2547, หน้า 96

ภาพที่ 22 ทุรคามหิชาสุมรรตินีปราสาทบันทายสำหรับ ศิลปะเขมรสมัยนครวัด
ที่มา : หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล, 2547, หน้า 95

เมื่อเปรียบเทียบอาการเคลื่อนไหวของพระแม่ทุรคาจากปราสาทเมืองแขกที่มีการใช้พระหัตถ์จับทางอสุรยกขึ้นและการแสดงภาพอสุรูปควายที่เห็นลำตัวด้วยนั้นน่าจะเป็นการรับอิทธิพลศิลปะอินเดียเหนือหรือศิลปะขวามากกว่า ทั้งนี้ ศิลปะขวานิยมสร้างประติมากรรมทุรคามหิชาสุมรรตินีเช่นกัน โดยพระแม่ทุรคามักแสดงท่าทางต่อสู้กับอสูร ใช้พระบาทกดลงบนลำตัวอสูร พระหัตถ์ข้างหนึ่งมักจับทาง

อสุร รวมทั้งมหาสูรมักทำรูปควายเต็มตัวที่มองเห็นจากด้านข้างมากกว่าจะแสดงเพียงศีรษะอสุร
ตัวอย่างประติมากรรมในศิลปะชวาจากพิพิธภัณฑสถานปรัมบานัน (ภาพที่ 23)

ภาพที่ 23 ทูรคามหิชาสูรบรรพตในศิลปะชวา
ที่มา : ผู้เขียน

ทั้งนี้อิทธิพลศิลปะชวาที่ปรากฏบนทับหลังทูรคามหิชาสูรบรรพตจากปราสาทเมืองแขกนี้อาจ
ถูกส่งผ่านมาจากศิลปะเขมรก็ได้ เนื่องจากในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 (ครองราชย์ พ.ศ. 1345 –
1378) มีการรับอิทธิพลทางด้านศิลปะและแนวคิดเทวราชามาจากชวา ดังปรากฏลวดลายหน้ากาลซึ่งเป็น
ลายที่นิยมในศิลปะชวาบนทับหลังและงานประดับตกแต่งในศิลปะเขมรในยุคต่อ ๆ มา

จากการศึกษาประติมากรรมทูรคามหิชาสูรบรรพตซึ่งเป็นศิลปกรรมที่รับอิทธิพลศิลปะเขมรที่
พบในประเทศไทยตามแหล่งโบราณคดีศรีมโหสถรวมทั้งปราสาทเมืองแขกซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับ
อาณาจักรเขมรโบราณ อธิบายได้ว่าเมืองโบราณศรีมโหสถเป็นเมืองสำคัญตั้งแต่สมัยสมัยทวารวดี เมื่อ
อิทธิพลวัฒนธรรมเขมรแพร่เข้ามาในดินแดนไทยน่าจะผ่านมาจากเมืองโบราณเขาน้อยต่อมายังเมือง
ศรีมโหสถก่อนที่จะเข้าสู่ภาคกลางของไทยโดยอาจขึ้นไปตามลำน้ำลพบุรี – ป่าสักหรือข้ามเทือกเขาพนม
ดงรักไปยังพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยประติมากรรมจากเมืองศรีมโหสถและสมบัติส่วน
พระองค์ของพระเจ้าวรวรงค์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล มีลักษณะร่วมกับศิลปะเขมรกำหนดอายุได้ว่า
ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 12 – 14 โดยหน้าที่การใช้งานเป็นรูปเคารพสำหรับตั้งวางเพื่อการบูชาตามคติ
เดียวกับในอินเดียคือ ขอปรมในด้านซ้ายขวา ในขณะที่ทูรคามหิชาสูรบรรพตซึ่งเป็นภาพสลักบนทับหลัง
ปราสาทเมืองแขกนั้นน่าจะเป็นการอวยชัยให้พรให้กับผู้ที่มาสักการบูชายังปราสาทแห่งนี้ได้รับชัยชนะ
เช่นกัน

นับตั้งแต่พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ทรงประดิษฐานลัทธิเทวราชาซึ่งเกี่ยวข้องกับลัทธิไศวนิกายทำ
ให้กษัตริย์กลายเป็นสมมติเทพและเป็นส่วนหนึ่งของพระคเณศ พระอุม่าในฐานะศักดิ์ของพระคเณศจึงได้รับ
การบูชาควบคู่ไปกับพระคเณศ พระแม่ทุรคาซึ่งเป็นภาคหนึ่งของพระอุม่าในปางดุร้ายจึงได้รับการบูชา

เช่นกัน จากการศึกษาจารึกที่พบในดินแดนเขมรและในประเทศไทยมักกล่าวถึงวีรกรรมของกษัตริย์เขมร ผู้สร้างเทวาลัย สถาปนาศิวลึงค์หรือสร้างรูปเคารพพระศิวะและพระชายาของพระองค์ ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงพระอูมามากกว่านางทศรา เช่น จารึกปราสาทพิพเสียม 2 หรือ จารึก K.234 จากอำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว กล่าวสรรเสริญพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ว่าทรงเป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่เหนือ กษัตริย์ทั้งหลาย ทรงสร้างเทวรูปพระศิวะและพระอูมาไว้บนภูเขา (Goerge Coedès, 1954, p. 234)

น่าสังเกตว่าตั้งแต่ศิลปะเขมรสมัยเกาะแกร์ ราวพุทธศตวรรษที่ 15 เป็นต้นไป ไม่พบ ศิลปกรรมที่เกี่ยวกับทศราศิวลึงค์ในดินแดนไทยอีกเลยแต่ผู้เขียนเชื่อว่าพระนางน่าจะยังคงเป็นที่ เคารพบูชาเรื่อยมาเพราะพบหลักฐานจารึกที่มีอายุหลังพุทธศตวรรษที่ 15 อีกอย่างน้อย 3 หลัก ที่ กล่าวถึงพระนางทศรา เช่น จารึกจากโบราณสถานเมืองเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา กล่าวถึง พระเจ้าชัยวรมันที่ 5 (ครองราชย์ พ.ศ. 1511 – 1544) ว่ามีการสร้างเทวรูปและบูชาพระนาง ความว่า

“*ขอนอบน้อมพระศิวะ พระวิษณุ พระพรหม พระนางเคารี และพระนางสร้อยดี...พระองค์ (หมายถึงพระเจ้าชัยวรมันที่ 5 – ผู้เขียน) ทรงสำเร็จการศึกษาจากสำนักต่าง ๆ พวกพราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในไตรเพท จึงอภิเษกพระองค์ให้สถิตในราชสมบัติ พระองค์ทรงสร้างพระศิวลึงค์ไว้ในอิศวรบุรี...ทรงสร้าง รูปพระนางทศราและพระศิวลึงค์ไว้ในทิศต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อเป็นที่สักการบูชา...*” (บำรุง คำเอก, 2550, หน้า 19)

จารึกสตักก๊กอม 2 หรือ K.235 จากปราสาทสตักก๊กอม อำเภออรัญประเทศ จังหวัด สระแก้ว กล่าวสรรเสริญพระเจ้าอุทัยทิตยวรมันที่ 2 (ครองราชย์ พ.ศ. 1593 – 1609) ว่าทรงจัดพิธีบูชา เทพและเทวีทั้งปวง หนึ่งในนั้นคือ พระนางทศราเทวี (R.C. Majumdar, 1953, p. 368) หรือจารึกสร้าง เทวรูป ไม่ปรากฏที่มา ระบุศักราชจากจารึกได้ว่า พ.ศ. 1682 กล่าวถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรมศิลปากร, 2529, หน้า 46) จารึกทั้ง 3 แห่งนี้จึงเป็นหลักฐานว่ามีการสร้างรูปเคารพพระ นางทศราไว้เพื่อการสักการบูชาอย่างน้อยจนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 17 เพียงแต่ปัจจุบันยังไม่ค้นพบรูป เคารพดังกล่าว

สรุป

ประติมากรรมทศราศิวลึงค์เป็นปางดุร้ายภาคหนึ่งของพระอูมา ชายาของพระศิวะซึ่งเป็นเทพเจ้าสูงสุดในศาสนาฮินดู ไศวนิกาย ความเชื่อเกี่ยวกับพระแม่ทศราปางมหาศิวลึงค์เริ่ม ปรากฏในวัฒนธรรมอินเดียสมัยหลังพระเวทในฐานะเทวีท้องถิ่นผู้ประทานชัยชนะ ต่อมาความเชื่อ เกี่ยวกับพระแม่ทศราถูกรวมเข้ากับพระอูมาซึ่งถูกยกฐานะขึ้นเป็นชายาหรือศักดิ์ของพระศิวะ ลักษณะ ทางประติมานวิทยาของทศราศิวลึงค์นี้มักแสดงเป็นรูปเทวีทรงเครื่องประดับงดงาม มีหลายกร และทรงอาวุธในแต่ละพระหัตถ์ แสดงท่าทางต่อสู้กับอสูรซึ่งแสดงเป็นรูปควายหรือค่างคนครึ่งควายและ ได้รับการเคารพบูชาในเทวีผู้มีคุณสมบัติด้านความแข็งแกร่งและความสามารถในการเอาชนะศัตรู ในสมัย อิทธิพลศิลปะเขมรในประเทศไทยพบประติมากรรมทศราศิวลึงค์อย่างน้อย 3 ชิ้น ได้แก่ ประติมากรรมจากเมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี สมบัติส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์

เจ้าภาพันธุ์ ยุคล และทับหลังจากปราสาทเมืองแขก จังหวัดนครราชสีมา ประติมากรรมทั้ง 3 ชิ้นมีรูปแบบทางศิลปกรรมที่แสดงถึงอิทธิพลศิลปะอินเดีย ศิลปะเขมร และศิลปะชวา แสดงถึงการรับวัฒนธรรมร่วมกันจากอินเดีย ในขณะเดียวกันก็ส่งอิทธิพลซึ่งกันและกัน

บรรณานุกรม

บำรุง คำเอก. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูในสมัยรัตนโกสินทร์
ตอนต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กรมศิลปากร. (2529). **จารึกในประเทศไทย เล่มที่ 4**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

กรมศิลปากร. (2548). **โบราณคดีเมืองศรีมโหสถ**. กรุงเทพฯ: ทริปปิเลต บีเพรส.

สมิทธิ ศิริภัทร์ และมยุรี วีระประเสริฐ. (2533). **ทับหลัง**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (2511). มหาสมุทรธรรมิณี. **โบราณคดี**, 1(4), หน้า 9-14.

สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. (2547). **ศาสนาพราหมณ์ในอาณาจักรขอม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี พรินต์ติ้ง
เซนเตอร์.

แสงรวี หอมทิพย์. (2529). การศึกษาประติมากรรมนูนต่ำเทพมหาสมุทรธรรมิณี ที่โบราณสถานหลาย
เลข 22 ตำบลโคกปึก อำเภอกอเขน จังหวัดปราจีนบุรี. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต
(โบราณคดี) ภาควิชาโบราณคดี, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Avalokitesvara Rachgia. (2014). Retrieved from http://fr.academic.ru/pictures/frwiki/71/Guimet_5887_Avalokiteshvara.jpg

Bucker, E.C., & Latchford, D. (2011). **Khmer bronzes : new interpretations of the past**.
Chicago: Art Media Resources.

Coedès, G. (1954). Piédroits de Pràsàt Tăp Siem (K. 234). in **Inscriptions du Cambodge**
vol. VI (pp.234-235). Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient.

Durga-Mahisasuramardini. Retrieved from [http://www.ebanglapedia.com/en/article.php?id=2534&title=Iconography-\(Stone-Sculptures\)](http://www.ebanglapedia.com/en/article.php?id=2534&title=Iconography-(Stone-Sculptures))

Durga, lieu hue, Saigon museum. (2014) Retrieved from http://www.newyorksocialdiary.com/legacy/i/partypictures/02_15_10/jk/IMG_7137.jpg

Goddess Durga, Orissa. (2014). Retrieved from: <http://jyrichter.us/travel/India2010/Orissa/Orissa.htm>

Goddess Durga Slaying the Buffalo Demon, Khmer art. (2014). Retrieved from
<http://www.artic.edu/aic/collections/artwork/144401>

Mahisamardini, terracotta, Sarsabaz. (2014). Retrieved from http://www.banglapedia.org/HT/I_0014.htm

Mahisasur Mardini Badami cave. (2014). Retrieved from <http://www.shadowsgalore.com/2012/06/badami-cave-temples/>

Majumdar, R.C. (1953). Sdok Kok Thom Stele Inscription of Udayāditya-varman. in
Inscription of Kambuja (pp.368-369). Calcutta: The Asiatic Society.

-
- Pal, Pratapaditya. (1986). **Indian Sculpture: Circa 500 B.C.-A.D. 700 Volume 1.** California: University of California press.
- Rao, T.A. Gopinatha. (1968). **Elements of Hindu Iconography Vol II part I.** New Delhi: Motilal Banarsidass.
- Roy, A. (2014). **The lion of Durga is a gift from a Greek goddess.** Retrieved from <http://wise-planet.blogspot.com/2009/02/lion-of-goddess-durga.html>
- Shiha, B.C. (1983). **Hinduism and symbol worship.** Delhi: Agam Kala Prakashan.
- Simmons, C. (2008). **She who slays the buffalo-demon divinity, identity, and authority in iconography of Mahisa Suramardini.** Unpublished master's thesis, Florida State University.
- Smith, H. D. & Chary, M. N. (1991). **Handbook of Hindu gods, goddesses and saints.** Delhi: Sundeep Prakashan.
- Srivastava, B. (1978). **Iconography of Sakti: A Study base on Sritattvanidhi.** Varanasi: Chaukhambha Orientalia.
- Srivastava, M.C.P. (1979). **Mother Goddess in Indian Art Archaeology & Literature.** New Delhi: Printed India.
- Thillai Nataraja Temple in Chidambaram.** (2014). Retrieved from <http://aftertravel.joydaz.ca/?p=320>

การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมไทย

Harmony Enhancement in Thai Society

วันที่รับบทความ : 15 พฤษภาคม 2562

ทิพวรรณ พงษ์ภากรณ์¹

วันที่แก้ไขบทความ : 8 กรกฎาคม 2562

วันตอบรับบทความ : 11 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้คนในชาติมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง รอดพ้นจากพหุภัยทั้งปวง ดังนั้นกล่าวได้ว่า ความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างและการดำรงอยู่ของประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีเสริมสร้างความสามัคคี การเสริมสร้างความสามัคคี เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้บุคคลในสังคม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การเสริมสร้างความสามัคคีมีหลายวิธี เช่น การขัดเกลาทางสังคม การสร้างความปรองดอง การนำหลักการสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ และการประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนาปฏิบัติ เมื่อสังคมปราศจากความขัดแย้ง จะเกิดความสงบสุข มีความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียว อันนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกในสังคมไทย

คำสำคัญ : ความสามัคคี การเสริมสร้างความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
การขัดเกลาทางสังคม

¹ อาจารย์พิเศษประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: p.keaklom@gmail.com

Harmony Enhancement in Thai Society

Received: May 15, 2019

Tippawan Phutakorn¹

Revised: July 8, 2019

Accepted: July 11, 2019

Abstract

Harmony is one of the basic moralities for creating our national cohesion. Also, it drives our nation for growth and protects us from all disasters. From that point of view, it can be said that harmony is the key factor in building and maintaining the nation. It is vital to enhance Harmony. Harmony enhancement is the process of integrating people into unity that could empower in creating things. Harmony is enhanced by many such as socialization, reconciliation, application of democratic citizenship and adoption of religious principles. Society without conflict brought peace, harmony, love and consensus for Thai society's growth and happiness.

Keywords: harmony, nation cohesion, socialization.

¹ Part-time Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: p.keaklom@gmail.com

บทนำ

ปัญหาในการสร้างความมั่นคงของชาติที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความขัดแย้งของคนในสังคม ความขัดแย้งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่นการขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ความแตกต่างทางความคิด ปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง ฯลฯ ความขัดแย้งดังกล่าว หากไม่ได้รับการแก้ไข อาจนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคมจนยากเกินจะแก้ไข ดังนั้นจึงควรสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อธำรงไว้ซึ่งความสุขสงบร่มเย็นทำให้สังคมน่าอยู่ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมิตรภาพที่ดีต่อกัน และนำไปสู่ความร่วมมือกันพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ

การลดความขัดแย้งของคนในสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น จากนั้นความรักความผูกพันจะเป็นพลัษยัตยของคนในสังคม ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ละเลิกความขัดแย้ง ความบาดหมางที่มีต่อกัน และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งวิธีเสริมสร้างความสามัคคีมีหลายวิธี เช่น การขัดเกลากายทางสังคม เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานที่หล่อหลอมให้บุคคลอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการปลูกฝังระเบียบวินัย การสอนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือการใช้วิธีสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นการประนีประนอมตกลงกันด้วยความใกล้เคียง ไม่ตรีจิต เป็นการประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังสามารถนำหลักการสร้างพลเมืองในระบบประชาธิปไตย เชื่อมโยงการสร้างความสามัคคีได้ เพราะหลักการนี้กล่าวถึงการรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น เคารพสิทธิของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพความเสมอภาค และเคารพกติการวมถึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม คุณสมบัติเหล่านี้ จะทำให้บุคคลอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี และอีกหนึ่งวิธีที่ใช้เสริมสร้างความสามัคคี คือการประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนามาปฏิบัติ นั่นคือหลักธรรมที่สำคัญทั้ง 4 อย่าง คือ สาราณียธรรม 6 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 สัปปริสธรรม 7 โดยหลักธรรมทั้ง 4 อย่างนี้ กล่าวถึงการปฏิบัติตนในการเข้าสู่สังคม การคิด การพูด ความเมตตา ความแบ่งปัน การเสียสละ การตอบแทนและการดูแลส่วนรวม เมื่อบุคคลสามารถปฏิบัติตามได้จะทำให้ทุกคนในสังคมมีความสุข มีความรักความสามัคคีกลมเกลียว เกิดความผาสุกในสังคมตลอดไป

ความหมายและความสำคัญของความสามัคคี

ความหมายของความสามัคคี

ความสามัคคี มีความหมายที่นิยามกันไว้ในความหมายที่คล้ายคลึงกัน เช่น ความพร้อมเพรียง ความปรองดอง ความสมานฉันท์ การรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ความเป็นเอกภาพ โดยทั่วไปแล้วให้ความหมายของคำว่า “ความสามัคคี” ว่า การที่ทุกคนมีความพร้อมกาย พร้อมใจ พร้อมความคิดเป็นหนึ่งเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

ความสามัคคี มีด้วยกัน 2 ประการ คือ

1. ความสามัคคีทางกาย ได้แก่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน
2. ความสามัคคีทางใจ ได้แก่ การร่วมประชุมกันปรึกษาหารือ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่คนในสังคมยอมรับว่า เป็นสิ่งสำคัญและหากที่ใดมีความสามัคคีต่อกัน จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยพร้อมเพรียงกัน ไม่ว่าสังคมขนาดเล็ก เช่น ครอบครัว ไปจนถึงสังคมขนาดใหญ่ เช่น ประเทศ โลก หากขาดความสามัคคี ย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ได้

ความสำคัญของความสามัคคี

- ความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกัน อาจแบ่งให้เห็นความสำคัญที่ชัดเจนขึ้น คือ
- สามัคคีก่อให้เกิดพลัง คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถอยู่คนเดียว เมื่อได้มาอยู่ร่วมกันจะทำให้อบอุ่นใจ มีความรัก เอื้ออาทรต่อกัน ผูกพันกัน ดูแลซึ่งกันและกัน
 - สามัคคีก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีทำให้คนในกลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ มีความช่วยเหลือเกื้อกูล ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน เมื่อเกิดปัญหาก็มีความร่วมมือช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี
 - สามัคคีก่อให้เกิดความสงบสุขในหมู่คณะหรือองค์กรนั้น ๆ เพราะทุกคนจะมีความรักปรารถนาดีต่อกัน มีความช่วยเหลือเกื้อกูล ปรองดองกัน มีความประนีประนอม ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมแห่งความสุข และมีแต่ความเจริญก้าวหน้า

คำว่า “สามัคคี” เป็นคำที่ปรากฏในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 แทบทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่าความสามัคคีเป็นเรื่องสำคัญที่พระองค์มีพระราชประสงค์จะปลูกฝังไว้ในจิตใจของพสกนิกร (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551, หน้า 99) เมื่อคณะบุคคลเข้าเฝ้าในโอกาสต่าง ๆ หรือเสด็จไปเปิดงานที่สำคัญต่าง ๆ จะทรงกล่าวถึง “ความสามัคคี” ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

พระราชดำรัสพระราชทานแก่องค์กรและคณะบุคคลเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

“ความสามัคคีปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียว กับความรักใคร่เผื่อแผ่ช่วยเหลือกันฉันญาติพี่น้อง สองประการนี้ คือคุณลักษณะสำคัญของไทย ที่ช่วยให้ชาติบ้านเมืองอยู่รอดเป็นอิสระ และเจริญมั่นคง มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ 2532)

“ต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใดทำหน้าที่เฉพาะของตัวโดยไม่มองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกงานจะต้องพาดพิงกันจะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะต้องมีความรู้ถึงงานของผู้อื่นแล้วช่วยกันทำ”

(พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2533)

“สามัคคี หรือการปรองดองกัน ไม่ได้หมายความว่าคนหนึ่งพูดอย่างหนึ่ง คนอื่นต้องพูดเหมือนกันหมด

ลงท้ายชีวิตก็ไม่มี ความหมาย ต้องมีความแตกต่างกัน แต่ต้องทำงานให้สอดคล้องกัน แม้จะขัดกันบ้างก็
ต้องสอดคล้องกัน”

(พระราชดำรัส ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2536)

คนเราอยู่คนเดียวไม่ได้ จะต้องอยู่เป็นหมู่คณะ และถ้าหมู่คณะนั้นมีความสามัคคี คือเห็นอกเห็นใจ
ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือในทุกเมื่อ ช่วยกันคิดว่าสิ่งใดควร สิ่งใดไม่สมควร

สิ่งใดที่จะทำให้นามาสู่ความเจริญ

ความมั่นคง ความสุขก็ทำ สิ่งใดที่นำมาซึ่งหายนะหรือเสียหายก็เว้น

และช่วยกันปฏิบัติทั้งหน้าที่ทางกายทั้งจิตใจ

(พระราชดำรัส ในพิธีพระราชทานธงประจำรุ่นลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดสระบุรี

16 เมษายน 2519)

สามัคคี คือการเห็นแก่บ้านเมือง และช่วยกันทุกวิถีทาง เพื่อที่จะสร้างบ้านเมืองให้เข้มแข็ง ด้วยการเห็น
อกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างตรงไปตรงมา นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมนั้นคือ
ความมั่นคงของบ้านเมือง”

(พระราชดำรัส ในพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล 15 มกราคม 2519)

“ความสามัคคีนั้น อาจหมายความว่าเห็นชอบเห็นพ้องกันโดยไม่แย้งกัน

ความจริงงานทุกอย่างหรือการอยู่

เป็นสังคมย่อมต้องมีความขัดแย้งกัน ความคิดต่างกัน ซึ่งไม่เสียหาย แต่อยู่ที่จิตใจของเรา

ถ้าเราใช้หลักวิชา

และความปรองดองด้วยการใช้ปัญญา การแย้งต่าง ๆ ย่อมเป็นประโยชน์

หากมีรากฐานของความคิดอย่างเดียวกัน

รากฐานของความคิดนั้นคือ แต่ละคนจะต้องทำให้บ้านเมืองมีความเป็นปึกแผ่น”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ มีพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ 29 ตุลาคม 2517)

จากพระราชดำรัสดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า “ความสามัคคี” มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็น
คุณธรรมขั้นพื้นฐานในการดำรงอยู่ของชาติบ้านเมืองอย่างหนึ่ง และกล่าวได้ว่า สังคมแห่งความ
“สามัคคี” จะเป็นสังคมที่สงบสุข ร่มเย็น คนในสังคมจะมีความสุขโดยถ้วนหน้ากัน

ประเทศไทยจากอดีต - สู่ปัจจุบัน

จากบทเรียนที่ผ่านมาทำให้เราเข้าใจว่า “ความรักสามัคคี” ของคนในชาติ อีกทั้งความเสียสละ
การรู้จักบทบาทหน้าที่ ความซื่อสัตย์ อุดมทุน เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาบ้านเมืองให้พ้นจากวิกฤติและ
ศัตรูที่คิดทำร้ายเรา ในขณะเดียวกันความแตกแยก ความอิจฉาริษยา ความเห็นแก่ตัว ความไม่ซื่อสัตย์

ก่อให้เกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวงกับประเทศไทยมาแล้ว เช่น ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา บ้านเมืองมีความปั่นป่วน เกิดความแตกแยก ขาดความรักสามัคคี อีกทั้งมีการคุกคามจากอาณาจักรข้างเคียง สุดท้ายกรุงศรีอยุธยาต้องเสียกรุง สูญเสียผู้คนและทรัพย์สิน อาณาจักรที่เคยรุ่งเรืองต้องล่มสลายไปในที่สุด แต่หลังจากนั้น ความรักความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ ก็สามารถกอบกู้เอกราชกลับมาอีกครั้ง โดยการนำของพระเจ้าตากสิน หรือ พระเจ้ากรุงธนบุรี ได้นำไพร่พลผู้มีความรักชาติ และเสียสละเพื่อแผ่นดิน ติฝ่าวงล้อมเข้าศึก ต่อสู้เข้าศึกศัตรูอย่างกล้าหาญ และนำชัยชนะกลับมา ทำให้ประเทศไทยกลับมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองอีกครั้ง หรือตัวอย่างความสามัคคีของคนไทยที่ทุกคนยังจำกันได้ ยากจะลืมเลือน เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในประเทศไทย ปลายปี พ.ศ. 2554 เป็นความทุกข์อย่างแสนสาหัสอย่างที่ไม่เคยพบมาก่อน ประชาชนประสบอุทกภัยน้ำท่วมหนักถึงขั้นมิดหลังคาเรือน พื้นที่ราบลุ่มตัดขาดจากโลกภายนอก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยสี่ทั้งหลายอยู่ในภาวะขาดแคลนอย่างหนัก บางคนถึงกับสิ้นเนื้อประดาตัว เหลือเพียงชีวิตที่หนีรอดมาได้ ความช่วยเหลือที่เกิดขึ้นนอกจากฝ่ายรัฐบาลและทหารที่มาช่วยอย่างเต็มที่แล้ว มีการติดต่อประสานงานจากประชาชนทุกภาคส่วนได้หลังไหลบริจาคสิ่งของมากมาย มีทั้ง อาหารเครื่องใช้ต่าง ๆ ถูกลำเลียงส่งมาอย่างมากมายมายังพื้นที่ประสบภัย แม้ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่คนไทยไม่เคยทิ้งกัน ยามเมื่อเกิดวิกฤติ “ความรักความสามัคคี” ยังอยู่ในหัวใจคนไทยเสมอ หรือมีอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่ทุกคนทั่วโลกต่างประทับใจในความสามัคคีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ช่วงปลายปี พ.ศ. 2561 ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้น คือ มีทีมฟุตบอลเยาวชนทางภาคเหนือ จำนวน 13 คน ได้เข้าไปสำรวจถ้ำที่ชื่อว่า “ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน” แต่น้ำขึ้นสูงไม่สามารถเดินทางออกมาได้ เป็นการยากในการช่วยเหลือ ทุกองค์กรภาคส่วนในประเทศไทย ต่างร่วมมือประสานงานกันอย่างเต็มที่ กำลังแรงใจของคนไทยทั้งประเทศต่างส่งใจไปที่ “ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน” ทุกคนต้องการให้เด็ก ๆ ปลอดภัย อีกทั้งมีความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญที่มาจากนานาประเทศทั่วโลก ในที่สุดภารกิจก็ประสบผลสำเร็จ สามารถช่วยเหลือเด็ก ๆ ทั้งหมด ออกมาได้อย่างปลอดภัย นี่เป็นเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่ “ความรักความสามัคคี” ของคนไทยและทั่วโลก ทำให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ไปได้ในที่สุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “ความสามัคคี” เป็นปัจจัยสำคัญในการรวมจิตใจของคนในชาติให้ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว ในการฝ่าฟันอุปสรรคให้ผ่านพ้นไปได้ อีกทั้งความเสียสละการมีวินัย ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการนำมาซึ่งความสำเร็จ ประเทศไทยผ่านเหตุการณ์ที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความสูญเสีย แต่ก็ผ่านมาได้ ด้วยความปรีชาชาญของบูรพมหากษัตริย์ พร้อมทั้งความรักความสามัคคีของคนในชาติ ทำให้ประเทศผ่านพ้นวิกฤติมุ่งสู่ความเจริญ และดำรงอยู่ได้มาจนถึงทุกวันนี้

ปัญหาที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในประเทศไทย

แม้ในปัจจุบันปัญหาการสู้รบขยายดินแดนจะหมดไป แต่ยังมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสำหรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้เป็นเรื่องปกติ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกสังคมทุกประเทศ ในประเทศไทยความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุต่างๆ เช่น การได้รับข้อมูลไม่เหมือนกัน หรือแหล่งข้อมูลต่างกัน ค่านิยมหรือความเชื่อที่หล่อหลอมมาแตกต่างกัน หรือการมีเป้าหมายที่ต่างกัน รวมถึงการสื่อสารที่

บกพร่อง ก็ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งด้วยเช่นกัน (สมคิด บางโม, 2558, หน้า 251) ปัญหาความขัดแย้งบางอย่าง เป็นปัญหาทั่วไป เช่น ความแตกต่างทางความคิด ทางเศรษฐกิจ หรือเรื่องของผลประโยชน์ หรือปัญหาที่ใหญ่ เกิดขึ้นมานานและไม่มีทีท่าจะหาข้อยุติได้ คือ เรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้มีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากเดิม ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เข้าใจกัน และก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เช่น

- ค่านิยม ความคิดของคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า มีความแตกต่างกัน จากประสบการณ์และการเรียนรู้ ต่างคนต่างมั่นใจในตนเอง ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ขัดแย้งกัน
- การหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามายังประเทศไทย ทั้งเรื่องเทคโนโลยีที่นำสมัย รสนิยมการกินอยู่การใช้ชีวิต ความคิดที่ลอกเลียนจากตะวันตก ทำให้เกิดความขัดแย้งของคนนิยมตะวันตกและกลุ่มนักอนุรักษ์นิยมไทยดั้งเดิม
- การเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานจากชนบทหลั่งไหลเข้ามาอยู่ในเมือง และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการใช้ชีวิตในสังคมเมืองได้ จึงเกิดปัญหาความแตกต่างตามมาเช่น ความคิด ทศนคติ การใช้ชีวิต อีกทั้งเกิดปัญหาเรื่องเกียรติยศและศักดิ์ศรีของชนชั้น เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้น มีการแบ่งแยกชนชั้นแรงงานและชนชั้นนายทุน ก่อให้เกิดความขัดแย้งตามมา

2. ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ

มีความแตกต่างกันของสังคมเมือง และสังคมชนบทอย่างชัดเจน ผลจากการพัฒนาทำให้ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวยขยายกว้างขึ้น เนื่องจากความเจริญทางเศรษฐกิจกระจุกอยู่ในเมือง คนเพียงกลุ่มน้อยได้รับผลประโยชน์ ตลอดจนมีการผูกขาดการค้าในธุรกิจบางประเภท มีความไม่เป็นธรรมในการแบ่งปันทรัพยากร จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์, 2555, หน้า 148) อันก่อให้เกิดความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์

กล่าวได้ว่าในสังคมใดมีเรื่องผลประโยชน์เกิดขึ้นในสังคมนั้นย่อมเกิดความขัดแย้ง เพราะผลประโยชน์นั้นนำมาซึ่งทรัพย์สินและชื่อเสียง การขัดแย้งผลประโยชน์มีหลายอย่าง เช่น การขัดแย้งผลประโยชน์ทางการค้า การขัดแย้งผลประโยชน์ทางการเมือง เมื่อผลประโยชน์ถูกจัดแบ่งไม่เท่าเทียมก็จะก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันเกิดความแตกแยกและขัดแย้งกัน

4. ความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมือง

การไม่ลงตัวกันทางความคิดเห็นทางการเมือง มีมาตั้งแต่สมัยอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นทุกที่ ๆ มีระบอบการปกครอง เพราะเป็นธรรมดาที่คนเราจะมีมุมมอง ความคิดที่แตกต่างกัน มีการแบ่งฝ่ายต่อสู้ชิงอำนาจทางการเมือง โดยในประเทศไทยมีความคิดที่แตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง ตั้งแต่อดีตที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ประเทศไทยไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ขาดการพัฒนาทาง

การเมือง มีความขัดแย้ง วิฤตการณ์ รัฐประหาร การประกาศรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง วนเวียนเป็นวงจรอุบาทว์ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2550, หน้า 157) โดยหลังปี พ.ศ. 2548 มีความแตกแยกกันมากขึ้นระหว่างกลุ่มสีเสื้อต่าง ๆ มีการแบ่งฝ่ายสนับสนุนและขยายตัวเป็นวงกว้างเป็นการชุมนุมประท้วง นำไปสู่ความรุนแรงหลายครั้ง เสียเลือดเนื้อ เสียชีวิต เสียทรัพย์สินของประเทศชาติ จนถึงปัจจุบันนี้ แม้การเมืองยังไม่รุนแรงเท่าที่ผ่านมาแต่ก็มีความขัดแย้งทางความคิดของทั้งสองฝ่ายตลอดมา แต่ยังหวังว่าทั้งสองฝ่ายจะใช้บทเรียนที่ผ่านมาเรียนรู้การใช้สิทธิทางการเมืองให้อยู่ในกรอบ และใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมือง

วิธีเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน

ในสถานการณ์บ้านเมืองเกิดข้อขัดแย้งขึ้น ต้องมีการสร้างบรรยากาศแห่งการผูกมิตรเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อปรับความเข้าใจกับทุกฝ่าย ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจเกิดขึ้นในสังคม โดยทุกฝ่ายต้องมีความจริงใจต่อกัน ให้อภัยเมื่อเกิดความผิดพลาด จึงจะทำให้ลดการขัดแย้งกลับสู่ภาวะปกติสุข

วิธีเสริมสร้างความสามัคคีมีหลากหลายวิธี ในที่นี้ขอกล่าวถึง 4 วิธี คือ

1. การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2543, หน้า 43) อธิบายความหมายว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ ทำให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดี การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการสั่งสอนโดยตรงและโดยอ้อม โดยตรงหมายถึง การฝึกอบรมโดยครอบครัว หรือครู อาจารย์ โดยอ้อมหมายถึง การฟังบรรยาย การดูสื่อต่าง ๆ การฟังวิทยุ

1.1 จุดมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม (Aims of socialization) ศิริรัตน์ แอดสกุล (2556, หน้า 107-108) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการขัดเกลาทางสังคม ดังนี้

1) การปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic disciplines) การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องมีระเบียบวินัย เพื่อสังคมจะได้ดำเนินอย่างมีระเบียบแบบแผน

2) การปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspirations) ปลูกฝังให้บุคคลมีความมุ่งหวังในชีวิต ทำให้มีแรงบันดาลใจ ในการคิดและปฏิบัติงานในอนาคต

3) การสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมและทัศนคติ (Social roles and attitudes) สอนให้รู้จักบทบาททางสังคม และทัศนคติต่าง ๆ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน

4) การสอนให้เกิดทักษะ (Skills) ทำให้มีทักษะและความชำนาญในด้านต่าง ๆ เป็นการเตรียมความพร้อมเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ในด้านต่าง ๆ

1.2 องค์การที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็ก ในการปฏิบัติในครอบครัว และเมื่อถึงวัยอันควร ก็สามารถเข้าสังคมได้ การเรียนรู้การปรับตัวและพัฒนาการด้านต่าง ๆ มีการ

เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลากทางสังคม มี 6 องค์กร (จํานงค์ อติวัฒนสิทธิ, 2543, หน้า 47-49) คือ

1) ครอบครัว ครอบครัวเป็นองค์กรแรกที่ทำหน้าที่ขัดเกลากทางสังคมให้มนุษย์ ดูแลพัฒนาการตั้งแต่ทารก เมื่อเด็กเริ่มโตจะมีการอบรมสั่งสอน ตั้งแต่เรื่องการใช้ชีวิต และการเข้าสังคม เด็กที่ได้รับการดูแลอบรม จะมีความเข้าใจในการใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี จึงถือได้ว่าการขัดเกลากทางสังคมโดยครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการทางอารมณ์ และบุคลิกภาพของบุคคล

2) สถานศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่การขัดเกลากทางสังคมต่อจากครอบครัว โรงเรียนจะสอนวิชาความรู้ ศีลธรรมจรรยา และมารยาทสังคม นอกจากนั้นจะทำให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตสังคมกับกลุ่มเพื่อนและทำความคุ้นเคยกับกฎเกณฑ์ทางสังคม เมื่ออายุมากขึ้นผ่านการศึกษาจากโรงเรียนเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา การศึกษาและการเรียนรู้จักจะมีขอบเขตกว้างขวางซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

3) กลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคมทางอ้อม การที่บุคคลคบกันเป็นเพื่อนเพราะมีสิ่งที่ต้องการร่วมกันบางอย่าง เช่น มีความคิดตรงกัน รสนิยมเดียวกัน อยู่โรงเรียนหรือที่ทำงานที่เดียวกัน กลุ่มเพื่อนเป็นกระบวนการขัดเกลากทางสังคมโดยอ้อม แต่เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดบุคคลมากที่สุด มีการศึกษาเลียนแบบและรับพฤติกรรมจากเพื่อนโดยเต็มใจไม่รู้สึกลัวถูกบังคับ

4) สำนักงานหรือองค์กรที่บุคคลสังกัดอยู่ หมายถึงหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่บุคคลสังกัดอยู่หน่วยงานหรือองค์กรนั้นจะมีกฎระเบียบให้ปฏิบัติตาม ระเบียบของบางอาชีพทำให้บุคคลปฏิบัติตามตลอดเวลา เช่น อาชีพครู ต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ หรือทหาร จะเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่เคร่งครัดมากกว่าอาชีพอื่น เป็นต้น

5) สถาบันศาสนา ในสมัยก่อนวัดเป็นศูนย์กลางทั้งการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีอิทธิพลต่อการขัดเกลากทางสังคมเป็นอย่างมาก แม้ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลง อาจทำให้บุคคลห่างเหินจากสถาบันศาสนาไปบ้าง แต่ศาสนาก็ยังเป็นสิ่งที่พึ่งทางใจเสมอ ยังมีคนจํานวนไม่น้อยที่ยังนำคำสอนทางศาสนามาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจ

6) สื่อสารมวลชน การเผยแพร่ข่าวสารหรือแนวความคิดผ่านสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีผลต่อบุคคลอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ซึ่งสื่อต่าง ๆ มีผลต่อการขัดเกลากทางสังคมทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ดังนั้นในการติดตามสื่อสารมวลชนเหล่านี้ จึงต้องพิจารณาในการใช้ความคิดอย่างรอบคอบ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ทำให้ทราบว่า การขัดเกลากทางสังคม เป็นด่านแรกที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้การใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีระเบียบแบบแผน เข้าใจตนเองและผู้อื่น เคารพกฎกติกาของสังคม อีกทั้งการขัดเกลากทางสังคมได้ปลูกฝังค่านิยมที่ดี และมีการฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ ทำให้บุคคลมีคุณภาพ มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีความคิดสร้างสรรค์และมีวิจรรย์ญาณในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี อันนำไปสู่ความเจริญ ความรักสามัคคีในกลุ่มชนและความสงบสุขของสังคม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การขัดเกลากทางสังคมเป็นพื้นฐานในการสร้างบุคคล ทำให้รู้จัก สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

2. การสร้างความปรองดอง (Principle of Reconciliation)

คำว่าปรองดอง หมายถึง ออมชอม ประนีประนอม ยอมกัน ไม่แก่งแย่งกัน ตกลงกันด้วยความไกล่เกลี่ย ตกลงกันด้วยไมตรีจิต การสมัคสมาน การกลมกลืน การพร้อมเพรียง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553)

การสร้างความปรองดองในประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้น เสริมสร้างความรักความสามัคคี จับมือกันเดินไปข้างหน้า เพื่อความสุขในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาของประเทศให้ก้าวหน้า

2.1 หลักการสร้างความปรองดอง

ชลัท ประเทืองรัตน (2560, หน้า 17-25) กล่าวถึงหลักการปรองดองไว้ ดังนี้

1) ใช้แนวทางที่หลากหลาย แนวทางในการนำไปสู่ความปรองดองมีหลายแนวทาง ไม่มีวิธีที่ตายตัว การสร้างความปรองดองในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างและหลากหลาย ต้องมีการศึกษาวัฒนธรรมนั้น ๆ และนำวิธีการปรองดองไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมเหล่านั้น เช่น การสร้างความปรองดองบางแห่งการเจรจาเพียงอย่างเดียวก็สร้างความสำเร็จได้ แต่บางแห่งต้องมีการสร้างกิจกรรมเพิ่มเติมจึงจะสำเร็จได้ นั่นหมายถึงเราต้องเลือกใช้แนวทางที่เหมาะสมในการสร้างความปรองดอง

2) การสร้างความสัมพันธ์ภายใต้บรรยากาศ เวลา และสถานที่ที่เหมาะสม ในกรณีที่คุณขัดแย้งเป็นปฏิปักษ์ต่อกันเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรังมานาน ต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม ต้องมีการออกแบบการพูดคุยและเปิดพื้นที่ให้คุณขัดแย้งมาพบกัน แลกเปลี่ยนเรื่องราวระหว่างกัน ถ่ายทอดมุมมองความรู้สึก ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น และค้นหาภาพอนาคตในการอยู่ร่วมกัน การสร้างความปรองดองในลักษณะนี้ต้องคำนึงถึง “กาลเทศะ” คือเน้นทั้งเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม อีกทั้งมีการพูดคุยเพื่อเยียวยาความรู้สึกคนที่เกิดความสูญเสีย ต้องเน้นกระบวนการเยียวยาจิตใจและปรับเปลี่ยนมุมมองด้านลบต่อกันให้ได้ จึงจะทำให้กระบวนการสร้างความปรองดองบรรลุจุดมุ่งหมาย

3) เน้นหรือจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน ในกรณีที่คุณขัดแย้งมีความเกลียดชังกัน การเตรียมการเพื่อนำมาสู่กระบวนการพูดคุยจึงมีความสำคัญมาก การเจรจาพูดคุยการเยียวยาความรู้สึกของคนที่เป็นผู้ป่วยจะเน้นที่หัวใจและความคิด การเน้นที่หัวใจคือ การพูดคุยถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่อยู่ลึกในจิตใจ การเน้นที่ความคิดคือ การกำหนดเป้าหมายของการพูดคุย และทำให้การพูดคุยดำเนินไปในทิศทางที่กำหนด การพูดคุยเจรจาของคู่กรณีอย่างเปิดอก จริงใจ จะทำให้ความขัดแย้งลดลง และเมื่อได้รับการเยียวยาทางจิตใจ ก็จะทำให้เกิดความปรองดองในกลุ่มนั้น ๆ

4) การเข้าใจปัญหาและการตอบสนองที่ตรงจุด การสร้างความปรองดองที่ประสบผล สำเร็จ นั้น ต้องมีปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถ่องแท้ เมื่อเข้าใจแล้วจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ตอบสนองความต้องการคู่กรณีได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นก่อนกระบวนการสร้างความปรองดองจะเกิดขึ้น เราต้อง

ศึกษาปัญหาให้รอบด้านในทุก ๆ มิติ เพื่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนและตรงจุด ตอบสนองความต้องการของ
คู่กรณีได้อย่างแม่นยำ

5) ให้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขความขัดแย้ง การสร้างความปรองดองต้องอยู่บน
พื้นฐานของความรักความเมตตา ดังนั้นศาสนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเยียวยาจิตใจ การเจรจา
ไกล่เกลี่ยเป็นแค่การเริ่มต้นในการปรองดอง แต่ความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมจะทำให้การสร้าง
ปรองดองบรรลุผลสำเร็จเร็วขึ้น เพราะศาสนาเป็นแหล่งที่พึ่งของคนไทย ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน
การเยียวยาจิตใจของคนที่ยับยั้ง จึงต้องอาศัยศาสนาเข้ามายึดเหนี่ยวใจ ให้มีสติ รู้คิด รู้ทำ และสามารถ
หาทางออกกับทุกปัญหาได้

6) ให้หลักความเป็นธรรมในการสร้างความปรองดอง ความยุติธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งใน
การสร้างความปรองดอง เราต้องทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายรู้สึกว่าได้ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการ
สร้างความปรองดอง เมื่อรู้สึกว่าได้ได้รับความเป็นธรรม ทั้งสองฝ่ายจะให้ความร่วมมือ ซึ่งจะทำให้การสร้าง
ความปรองดองสำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้ามถ้าปราศจากความเป็นธรรม ความ
ปรองดองจะเกิดขึ้นได้ยาก

7) การสานเสวนาเพื่อนำไปสู่การสร้างความปรองดอง การสานเสวนาคือการที่คู่กรณีมา
ร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลง โดยมีการเปลี่ยนแปลงมุมมองความรู้สึกที่มีต่อกัน การวิเคราะห์ความ
ขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน ดังนั้นการสานเสวนาคือการพูดคุยเจรจา รับรู้รับฟัง
ก่อให้เกิดการให้อภัยและความร่วมมือระหว่างกัน

จากหลักการสร้างความปรองดองดังกล่าว ทำให้เห็นว่ากระบวนการสร้างความปรองดองนั้น
ต้องอาศัย การพูดคุย เจรจา อย่างจริงใจของคู่กรณี และแนวทางที่จะนำไปสู่ความปรองดองมีหลากหลาย
วิธีขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมและวัฒนธรรม ของกลุ่มชนนั้น ๆ อีกทั้งคำสอนทางศาสนาก็เป็นเครื่องมือ
สำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างความปรองดอง ในส่วนของระยะเวลาในการสร้างความปรองดองนั้น ไม่
สามารถกำหนดตายตัว เพราะความขัดแย้งบางอย่างเกิดขึ้นมายาวนาน ไม่สามารถเยียวยาภายในเวลาอัน
สั้นได้ เมื่อมีการเยียวยาจนทำให้ทุกกลุ่มมีความพอใจแล้ว จึงจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. การนำ “หลักการสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” มาใช้

การจะทำให้สังคมมีความสุข มีความรักสามัคคีในกลุ่มชนนั้น ต้องอาศัยหลักการ กฎเกณฑ์
และหลักปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ซึ่งหลักการของ “พลเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตย” สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างความรักความสามัคคี โดยสามารถ
นำมาปรับใช้ได้ ซึ่งจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความเข้าใจให้เกียรติซึ่งกันและกัน และเป็นสังคมที่น่า
อยู่

“ความเป็นพลเมือง (Citizenship)” ของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของ
สังคมที่มีสิทธิพล ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยสามารถยอมรับความ
แตกต่าง และเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน และมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ไขปัญหาในสังคม
ของตน

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, หน้า 31-36) อธิบายหลัก 6 ประการของ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ ดังนี้

1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตยประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศและฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อเป็นเจ้าของประเทศจึงเป็นเจ้าของชีวิต และมีสิทธิเสรีภาพ สามารถรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของใคร

2) เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ แต่ต้องอยู่ในขอบเขต และจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

3) เคารพความแตกต่าง เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ และทุกคนมีเสรีภาพ ดังนั้นจึงมีความหลากหลายของประชาชน เช่น อาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นเพื่อป้องกันการ “แตกแยก” ในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ด้วยกันได้

4) เคารพหลักความเสมอภาค อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ทุกคนจึงเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมกัน โดยทุกคนล้วนมีความเท่าเทียมกันในฐานะเป็นเจ้าของประเทศ

5) เคารพกติกา ประชาธิปไตยใช้กติกาหรือกฎหมายในการปกครอง โดยทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กติกานั้น ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นหรือมีความขัดแย้ง ก็ต้องแก้ไขด้วย โดยใช้วิถีประชาธิปไตยและกติกา ไม่เล่นนอกกติกา และไม่ใช้ความรุนแรง

6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

จากคุณสมบัติของ “พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” ทั้ง 6 ประการนี้ ชี้ให้เห็นว่า แนวทางปฏิบัติมีความสอดคล้องกับวิธีเสริมสร้างความรักสามัคคี โดยเป็นแนวปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นเมื่อบุคคลเข้าใจแนวปฏิบัติของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ก็จะทำให้เข้าใจบทบาท สิทธิ หน้าที่ ของตน ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีระเบียบแบบแผน มีความเข้าใจผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคม

4. การประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนามาปฏิบัติ

การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นธรรมชาติที่จะเกิดปัญหา มีความไม่เข้าใจกัน มีการกระทบกระทั่งกัน ก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ดังนั้นการทำให้สังคมอยู่อย่างมีความสุข คือการสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้น โดยการนำคำสอนในพระศาสนามาประยุกต์ใช้

วีระ อัมพันสุข (2551 หน้า 62) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารบุคคลเชื่อมโยงไปสู่สามัคคีใช้หลักธรรมที่สำคัญ 4 อย่าง คือ

4.1 สาราณียธรรม 6

สาราณียธรรม 6 หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน 6 ประการ เป็นคุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ สาราณียธรรม ทั้ง 6 ข้อ มีดังนี้

1) กายกรรม คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา เช่น การให้การอนุเคราะห์ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ไม่รังแกทำร้ายผู้อื่น

2) วจีกรรม คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพ อ่อนหวาน พุดมีเหตุผล ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

3) มโนกรรม คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นการคิดดีต่อกัน ไม่คิดอิจฉาริษยาหรือไม่คิดมุ่งร้ายพยาบาท หากทุกคนคิดแล้วปฏิบัติเหมือนกันความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นในสังคม

4) สาธารณโภคี คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร เพื่อแสดงความรักความหวังดีของผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

5) สีสสัมมัญญา คือ ความรักใคร่สามัคคี รักษาดีอย่างเคร่งครัดเหมาะสมตามสถานะของตนมีความประพฤติสุจริตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

6) ทิฏฐิสามัญญตา คือ การมีความเห็นร่วมกัน ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบ

สาราณียธรรม 6 เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึง การทำความดี การมีวาจาที่ดี และการคิดดี รวมถึงการให้การแบ่งปัน ความสามัคคีกลมเกลียว การไม่เอาเปรียบกัน การมีความคิดความเห็นร่วมกัน หากมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนนี้ได้ จะทำให้เกิดความผาสุกในการอยู่ร่วมกัน มีความกลมเกลียว และเกื้อกูลต่อกัน อันนำมาสู่ความรักความสามัคคีตลอดไป

4.2 สังคหัตถ์ 4

สังคหัตถ์ 4 หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มี 4 ประการ คือ

1) ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว แบ่งปันกัน

2) ปิยาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน

3) อตถจริยา ช่วยเหลือกัน การประพฤติดีสิ่งที่เป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น

4) สมานัตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอต้นเสมอปลายวางตัวดีต่อกัน

สังคหัตถ์ 4 คือ หลักธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ได้แก่ การให้การแบ่งปัน การพูดจาแต่สิ่งดี ๆ การประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การวางตนให้เหมาะสม หลักธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้คนในสังคมให้อยู่กันอย่างสันติ

4.3 พรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมในการกำกับความประพฤติ ให้มีชีวิตที่งดงาม ประเสริฐและบริสุทธิ์ ปฏิบัติตนต่อมนุษย์และสัตว์โดยชอบ มี 4 ประการ คือ

- 1) เมตตา ความรัก ปรารัณาแต่จะให้อื่นเป็นสุข จะคิด จะปรึกษาหารือ จะพูด จะกระทำอะไร ก็คิด ปรึกษาหารือ พูดและกระทำ ด้วยความปรารัณาดีต่อกัน
- 2) กรุณา ความสงสาร ปรารัณาแต่จะให้ผู้มีหรือผู้ประสบกับปัญหาความทุกข์เดือดร้อน ให้เขาได้พ้นจากปัญหาความทุกข์เดือดร้อนนั้น
- 3) มุทิตา พลอยยินดีที่ผู้อื่นได้ดีและอยู่ดีมีสุข ไม่คิดอิจฉาริษยากัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน
- 4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง วางเฉย เมื่อได้รู้/เห็นผู้อื่นถึงซึ่งความวิบัติ อันเราช่วยอะไรไม่ได้

พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมในการประพฤติปฏิบัติ ที่กล่าวถึง ความรัก ความปรารัณาดี ความยินดี ความไม่อิจฉาริษยา รวมถึงความมีใจเป็นกลาง วางเฉย คือ การไม่อิจฉาริษยาความสุขของผู้อื่น และไม่ซ้ำเติม ถากถางกับความทุกข์ของผู้อื่น หากทุกคนในสังคมปฏิบัติได้ดังนี้ จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรักปรารัณาดีต่อกัน

4.4 สปัริสธรรม 7

สปัริสธรรม 7 หมายถึง ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตบุรุษ หรือเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มี 7 ประการด้วยกัน คือ

- 1) ธัมมัญญู เป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความเป็นจริง รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุ
- 2) อตถัญญู รู้จักผล คือ รู้ความมุ่งหมาย รู้จักผลที่สืบเนื่องมาจากการกระทำ
- 3) อัญญัญญู รู้จักตน คือ รู้จักตัวตนของเราเอง เช่น ฐานะ ความรู้ ความสามารถ ฯลฯ และประพฤติให้เหมาะสม และรู้จักแก้ไขปรับปรุง
- 4) มัตตัญญู รู้จักประมาณ คือ เป็นคนรู้จักความพอดี หรือความพอเพียงทุก ๆ ด้าน รู้จักประมาณกำลังตนเอง
- 5) กาลัญญตา การรู้จักเวลา คือ ใช้เวลาที่เหมาะสมในการทำกิจอันใด จัดลำดับงานและเวลาให้สัมพันธ์กัน

- 6) ปริสัญญูตา การรู้จักชุมชน คือ รู้จักสังคมที่อาศัยอยู่ และทำตนให้อยู่ร่วมกับสังคมได้
- 7) ปคคโลปรปริญญตา การรู้จักบุคคล เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักเลือกคบคน

สปัริสธรรมทั้ง 7 ข้อนี้ สรุปเป็นคำจำกัดความง่าย ๆ คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้สังคม รู้บุคคล เป็นคุณละธรรมที่ทำให้คนเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งถือเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างแท้จริง การนำ “หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา” มาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีให้กับประชาชนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญ ในหลักคำสอนนี้มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในการเข้าสู่สังคม และปรับตัวเข้ากับสังคมอย่างมีความสุข เช่น สาราณียธรรม 6 เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึง

การทำ การพูด การคิด การเสียสละแบ่งปัน การไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นหลักธรรมที่สอนให้เห็นแก่ผู้อื่น วิธีการปฏิบัติในการอยู่ร่วมสังคมกับผู้อื่น สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักคำสอนที่เกี่ยวกับการเสียสละ การพูด การทำตนเป็นประโยชน์กับผู้อื่น การประพฤติดนฺตฺนสมอบลาย เป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่น ผูกไมตรีกับผู้อื่น พรหมวิหาร 4 เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึงความรัก ความปรารถนาดี ความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง เป็นหลักคำสอนที่กล่าวถึงการให้ความรักความเข้าใจกับผู้อื่น และเป็นหลักธรรมในการกำกับความประพฤติของบุคคลให้ปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม สปัจริยธรรม 7 เป็นหลักคำสอนที่เกี่ยวกับการรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้สังคม รู้ชุมชน เป็นหลักคำสอนที่ทำให้รู้จักตนเอง รู้จักสังคม เข้าใจคนรอบข้าง รู้จักแยกแยะและเลือกคบคน เมื่อบุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนทั้ง 7 อย่างได้ จะทำให้ทุกคนในสังคมมีความสุข เกิดความรักความสามัคคีกลมเกลียว เกิดความผาสุกในกลุ่มชนตลอดไป

บทสรุป

การอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมมีความขัดแย้งกัน เพราะคนเรามีความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึก การกระทำหากเกิดความขัดแย้งและไม่มีการแก้ไข จะเกิดความแตกแยกและนำไปสู่ความเสื่อมถอยของสังคม ดังนั้นความสามัคคีปรองดอง จึงเป็นหนทางที่จะทำให้คนไทยรัก สามัคคี ผูกพันกันเป็นปึกแผ่นมั่นคง เพื่อรักษาความเป็นไทยไว้ให้ยั่งยืน

ในเรื่องของความสามัคคีหรือการปรองดองกัน มิได้หมายความว่าทุกคนมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกคน แต่หมายถึงเมื่อมีความแตกต่างเกิดขึ้น สามารถเข้าใจและนำความแตกต่างมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักที่กลุ่มสังคมนั้น ๆ กำหนดไว้ หากมีข้อขัดแย้งหรือความแตกแยกเกิดขึ้น ต้องหาวิธีประสานรอยร้าว นั้น สร้างความรักสามัคคีความผูกพันให้เกิดขึ้นกับสังคมนั้น จึงจะสามารถนำพาบ้านเมืองฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลาย มุ่งสู่ความเจริญ โดยนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เพราะนั่นคือความมั่นคงของบ้านเมืองนั่นเอง

สังคมใดมีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน เห็นพ้องต้องกัน มีความพร้อมเพรียงกัน สังคมนั้นย่อมมีความเจริญและสันติสุข แต่ถ้าสังคมใดแตกแยกสามัคคีกัน สังคมนั้นหาความเจริญและสันติสุขมิได้ การเสริมสร้างความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อคนไทยมีจิตสำนึกสาธารณะ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน จับมือร่วมแรงร่วมใจกัน และก้าวข้ามความขัดแย้งทั้งหลาย หล่อหลอมให้เป็นหนึ่งเดียว มุ่งสู่ความเจริญก้าวหน้า สร้างสรรค์สิ่งที่ดี และความสงบสุขจะกลับคืนสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง

บรรณานุกรม

- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2543). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลัท ประเทืองรัตน. (2560). การสร้างความปรองดอง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์. (2555). สังคมกับเศรษฐกิจ. ปทุมธานี: พูลสวัสดิ์พัลลขิง.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2550). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระ อำพันสุข. (2551). การประยุกต์พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ B.E.C.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2556). ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2558). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: จูนพัลลขิง.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2551). ธรรมนูญชีวิต ๙ ประการ ตามรอยพระยุคลบาท.
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พัลลขิง.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). ปรองดอง. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges>

แนวโน้มในอนาคตของรายวิชาการบริหารรัฐกิจ

Future Trends for Public Administration Discipline

วันที่รับบทความ : 22 พฤษภาคม 2562

ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว¹

วันที่แก้ไขบทความ : 4 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 5 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีอย่างมากภายใต้สภาพการณ์ที่มีความเป็นพลวัตสูงของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อนโยบายและการบริหารในภาครัฐ และส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในทุกระดับ หนึ่งในคำถามสำคัญของนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจคือ เนื้อหาสาระรายวิชาที่ควรสอนในสาขาวิชาการบริหารรัฐกิจควรเป็นเช่นไร จากการหาคำตอบได้จำเป็นต้องพิจารณาถึงแนวโน้มของการบริหารภาครัฐในยุคปัจจุบันที่กำลังดำเนินอยู่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนแนวโน้มของการบริหารภาครัฐในยุคปัจจุบันที่ส่งผลต่อเนื้อหาสาระของรายวิชาสาขาวิชาการบริหารรัฐกิจ ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและความท้าทายหลายประการอันส่งผลต่อการบริหารภาครัฐ รวมทั้งมุมมองด้านการบริหารภาครัฐในยุคปัจจุบันหลายมุมมองด้วยกันเพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการบริหารภาครัฐที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยระดับโลกซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

คำสำคัญ : การบริหารรัฐกิจ แนวโน้มการบริหารภาครัฐ สภาพแวดล้อมทางการบริหาร

¹ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
e-mail: ruetaitip@vru.ac.th

Future Trends for Public Administration Discipline

Received: May 22, 2019

Ruetaip Chansrakao¹

Revised: July 4, 2019

Accepted: July 5, 2019

Abstract

The field of public administration is constantly evolving especially in this era where there are more dramatic and rapid changes in society and technology. Those changes become the key factors affecting on public policy and public management and having the impact on policy implementation on every level. One of the key questions from scholars in public administration field of study is that “What should be taught in public administration program”. Searching for this answer, scholar should pay attention to the study of public administration trends. This article has the objective to review the trends of public administration topics which has impact on the program content. The author presents the changes and challenges emerging in this era affecting on the public management. Several key aspects of public administration were discussed in order to pinpoint global trends in public administration which are effected from global factors arising from administrative ecology.

Keywords: public administration, trends in public administration, public administration ecology

¹ Lecturer in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University
e-mail: ruetaip@vru.ac.th

บทนำ

การบริหารรัฐกิจในยุคปัจจุบันทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและในประเทศกำลังพัฒนาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอันเป็นสภาพแวดล้อมในการบริหารภาครัฐที่จำเป็นต้องหาแนวทางตอบสนองที่แตกต่างและหลากหลาย สิ่งนี้เองได้ส่งผลถึงวิชาการบริหารรัฐกิจ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นมีด้วยกันหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการโลกาภิวัตน์ (globalization) ความหลากหลายของผู้ให้บริการสาธารณะ ความซับซ้อนของปัญหาเชิงนโยบาย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ต้องการกระบวนการทัศน์ทางทฤษฎีที่ไม่ใช่กระบวนการทัศน์การบริหารรัฐกิจยุคดั้งเดิม เพื่อมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์รากของปัญหาและในการหาแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ภาครัฐจะต้องใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา

ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งจะนำเสนอให้เห็นความสำคัญของการตระหนักถึงแนวโน้มของการบริหารภาครัฐยุคปัจจุบันซึ่งจะเป็นบริบทหลักดันที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาวิชาการบริหารรัฐกิจให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

แนวโน้มการบริหารภาครัฐในอนาคต

หนึ่งในคำถามที่พบเสมอในการศึกษาทางการบริหารภาครัฐคือ คำถามที่ว่า สิ่งใดเป็นความท้าทายและแนวโน้มในการบริหารภาครัฐซึ่งภาครัฐในประเทศต่าง ๆ จะต้องเผชิญ การค้นหาคำตอบจะช่วยให้นักบริหารภาครัฐนำเอาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นนั้นไปปรับใช้ ในขณะที่เดียวกันนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจก็จำต้องตระหนักถึงแนวโน้มดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรายวิชาให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งยังดำเนินอยู่และส่งผลต่อการบริหารปกครองและกลไกการบริหารของประเทศมีด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่

1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กล่าวคือ ประชาชนแสดงความไม่พอใจในการทำงานของฝ่ายการเมือง ส่งผลให้ความไว้วางใจที่มีต่อฝ่ายการเมืองลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อกระแสความไม่พอใจดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เทคโนโลยีสมัยใหม่เกิดมีการกระจายตัวสู่สังคมมากขึ้น โดยเฉพาะการเติบโตของสื่อสังคมทำให้ประชาชนสามารถเรียกร้องและมีอิทธิพลต่อฝ่ายการเมืองได้มากขึ้นผ่านเทคโนโลยีเหล่านั้น

2) รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาในประเด็นซับซ้อนได้ กลไกของรัฐเองก็พบว่าตนประสบปัญหาในการบริการหรือแก้ไขปัญหา อาทิเช่น ปัญหาการศึกษา การที่ประชากรเป็นโรคเบาหวานจำนวนมากขึ้น โครงสร้างพลังงานภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปและอาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน หากยังยึดติดกับนโยบายแบบควบคุมและสั่งการย่อมไม่สามารถตอบสนองกับความซับซ้อนของประเด็นปัญหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่การเปลี่ยนแปลงขึ้นกับผู้มีส่วนร่วมที่ไม่ใช่ภาครัฐ

3) ความล้มเหลวในการนำเสนอประเด็นอนาคตของรัฐบาลเนื่องมาจากโครงสร้างในการบริหารปกครองล้มเหลวในการพัฒนาการตอบสนองในประเด็นระยะยาวอันเป็นผลมาจากการยึดติดกับการทำงานตามรอบวงจรการเลือกตั้ง ซึ่งปัญหาและภัยคุกคามของโลกในระยะยาวนั้นจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนเพื่ออนาคต ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในด้านทุนมนุษย์ผ่านการศึกษาหรือการสาธารณสุข ในด้านโครงสร้างพื้นฐานและในความสามารถในการสร้างอำนาจในระดับนานาชาติ

Allio (2014) เห็นว่า ปรากฏการณ์ของโลกที่ส่งผลต่อองค์กรภาครัฐและกระบวนการตัดสินใจของ รัฐในศตวรรษที่ 21 มีอยู่ 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) การเพิ่มขึ้นของการเชื่อมโยงระหว่างกันและการ แพร่กระจาย ผ่านปฏิสัมพันธ์ทั้งในแนวดิ่งและแนวราบของการปกครองทุกระดับด้วยกระบวนการ โลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ภาครัฐต้องปรับตัวทางโครงสร้าง 2) ความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งต่างจากอดีตที่ปัญหา ต่าง ๆ ไม่มีความซับซ้อนมากนัก 3) การบริหารปกครองที่มีเส้นแบ่งไม่ชัดเจน เมื่อรัฐบาลจำนวนมากต้องรับ หน้าที่ทั้งด้านการจัดการความเสี่ยงของสาธารณะในขณะที่ต้องทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและระเบียบ และ 4) ความไว้วางใจที่ลดลง สถาบันต่าง ๆ ของรัฐได้รับความไว้วางใจจากประชาชนลดลงอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนได้ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจ กลับคืนมาจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปโครงสร้างต่าง ๆ

การบริหารภาครัฐเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการบริการสาธารณะไม่สามารถประสพผลได้หาก ปราศจากพลวัตทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีประสิทธิผล การมีเป้าหมายที่เข้มแข็ง การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และความสามารถในการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยมีปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความร่วมมือระหว่างผู้นำทางการบริหารและผู้นำทางการเมือง 2) แรงจูงใจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 3) การ บริหารปกครองแบบปรับตัว การวางแผนระยะยาว การมองถึงอนาคตและความซับซ้อน 4) นวัตกรรมในด้ำน การให้บริการ (United Nations Development Programs, 2017)

รัฐบาลต่าง ๆ จะต้องมียุคสมบัติเฉพาะในการบริหารปกครองสำหรับศตวรรษที่ 21 อยู่ 3 ประการ ด้วยกัน ได้แก่

1) ตอบสนองอย่างเร่งด่วน กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องสร้างและขยายเครือข่าย และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการร่วมกันให้บริการสาธารณะในขณะที่ก็ต้องมีบทบาทในระดับโลก ผ่านการให้ ประชาชนได้เข้าไปผลักดันประเด็นหรือเนื้อหาของนโยบายต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2) การใช้กลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องกันเป็นรากฐาน กล่าวคือ ต้องเป็นรัฐบาลแบบกลยุทธ์ โดยการ พัฒนายุทธศาสตร์ของชาติเพื่อกำหนดบทบาทของประเทศในสังคมโลก สิ่งนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อลดช่องว่าง ระหว่างนโยบายภายในประเทศกับนโยบายต่างประเทศเนื่องจากนโยบายภายในประเทศหลายนโยบายมีมิติ ระหว่างประเทศอยู่ด้วย

3) สำนึกมุ่งสู่อนาคต กล่าวคือ รัฐบาลต้องตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ระยะยาวเพื่อเผชิญกับสภาพแวดล้อม ที่ไม่แน่นอน จำต้องเอาชนะแรงกดดันต่าง ๆ เพื่อจัดการในสภาวะวิกฤติ หรือสร้างนโยบายเพื่อตอบสนอง แบบทุกทิศทาง (Global Centre for Public Excellence, 2014)

การตอบสนองต่อปัญหาที่มีความซับซ้อนจะกระทำได้ก็ต่อเมื่ออาศัยกระบวนการที่เป็นระบบ เร่งด่วนและเป็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองต่อโอกาสและความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นั่นหมายความว่า รัฐบาลจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เน้นไปบทบาท “สั่งการและควบคุม” มาเป็นเสมือนเวทีภายใน เครือข่ายซึ่งให้ความสะดวกและชี้แนะผู้มีบทบาทอื่น ๆ การจะทำเช่นนั้นได้ รัฐบาลเองจะต้องมีความรู้ รับผิดชอบและเปิดกว้างมากขึ้น ทำงานอย่างสอดคล้องมากขึ้นและมุ่งเน้นไปที่อนาคต ในขณะที่เดียวกันสิ่งนี้ก็ ส่งผลต่อบทบาทของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยเช่นกัน ซึ่งจะทำหน้าที่เสมือน “ผู้คุ้มครอง” ค่านิยม สาธารณะในการสร้างนโยบายที่เป็นธรรม และจำเป็นต้องประเมินทักษะ ความสามารถและความเป็นผู้นำ ใหม่ทั้งในผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางการบริหาร

จากการที่สภาพแวดล้อมและประเด็นปัญหาในปัจจุบันมีความซับซ้อนและไม่แน่นอนมากขึ้น ส่งผลต่อความท้าทายของภาครัฐในการหาทางแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ซึ่งในการแก้ปัญหาต้องใช้ศักยภาพในการคาดการณ์ล่วงหน้า อันทำให้องค์การภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนระบบ Teisman, Gerrits, and Buuren (2009) ได้ใช้แนวคิดเรื่องความซับซ้อนมาใช้ในการศึกษาระบบการบริหารปกครอง โดยทั้งสองตั้งสมมติฐานไว้ว่า ระบบการบริหารปกครองจะมีความซับซ้อนเนื่องจากความเกี่ยวเนื่องระหว่างกันระหว่างระบบย่อยของระบบการบริหารปกครองกับระบบการบริหารปกครองโดยรวม สอดคล้องกับ Gerrits (2008) ซึ่งให้ความสนใจกับความสามารถของระบบในการคาดการณ์และตอบสนองกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เข้ามาใช้ในการคาดการณ์ล่วงหน้า สภาพการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำซึ่งต้องมองการณ์ไกลถึงพลวัตที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 1 ศักยภาพ 4 ด้านที่จำเป็นเพื่อการคาดการณ์

ศักยภาพด้านต่าง ๆ	กิจกรรม	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ความเชี่ยวชาญในการคาดการณ์ เครื่องมือ และวิธี	นำเครื่องมือและกระบวนการต่าง ๆ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับขอบเขตนโยบาย ให้ความสนใจกับศักยภาพขององค์กรและผู้มีส่วนร่วม	1. โครงการสามารถใช้เครื่องมือและวิธีได้หลากหลาย 2. โครงการสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญได้ 3. สิ่งที่กำหนดเครื่องมือและวิธีที่จะประยุกต์ใช้คือ ขอบเขตของประเด็นปัญหา
โครงสร้างองค์การที่เป็นมิตรต่อการคาดการณ์	สร้างโครงสร้างและศักยภาพในการทำหน้าที่ภายในองค์การโดยการบูรณาการการคาดการณ์ให้เข้ากับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการภายใน	1. การเรียนรู้ด้านทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการพัฒนาโดยการสร้างแรงจูงใจในการใช้การคาดการณ์ 2. กระบวนการวางแผนการปฏิบัติงานผสมผสานกับการคาดการณ์ 3. การคาดการณ์ทำให้เกิดผลลัพธ์ในการดำเนินงาน
ผู้ชนะ ผู้นำ และพันธมิตรในการคาดการณ์	ระบุและสร้างเครือข่ายของผู้นำระดับสูงและผู้สนับสนุนภายในและระหว่างองค์การเพื่อสนับสนุนความพยายามในการคาดการณ์	1. ผู้ชนะเข้าร่วมกับผู้รับบริการในแต่ละโครงการ 2. ใช้อิทธิพลของเพื่อนร่วมอาชีพและกรณีศึกษาในการสร้างให้เกิดความตระหนักและการอุทิศตน

ตารางที่ 1 ศักยภาพ 4 ด้านที่จำเป็นเพื่อการคาดการณ์ (ต่อ)

ศักยภาพด้านต่าง ๆ	กิจกรรม	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
การสื่อสารการคาดการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ	สร้างความมั่นใจว่า มีการสื่อสารถึงผลของการคาดการณ์ให้กับผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายต่าง ๆ	1. โครงการสื่อถึงกลุ่มต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 2. มีการสร้างช่องที่เกิดผลสะท้อนกลับในทุกขั้นตอน 3. โครงการใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสาร 4. การสื่อสารโครงการเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักถึงผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ

ที่มา : Stewardship of the Future: Using Strategic Foresight in 21st Century Governance, Global Centre for Public Service Excellence, United Nations Development Program, 2014.

สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอง เพื่อให้สามารถทำงานเพื่อสนองต่อความท้าทายใหม่ได้และสามารถสร้างนโยบายที่มีความเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาอันซับซ้อนได้ สิ่งจำเป็น 3 ประการที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในการบริหาร ประกอบไปด้วย ประการแรก รัฐบาลจำเป็นต้องปรับและเริ่มสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ความเห็นอกเห็นใจและการเข้าอกเข้าใจ ประการต่อมา จะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจ โดยใช้หลักการ “รัฐบาลโดยการออกแบบ” (government by design) เพื่อให้ผู้ทำงานเข้ามามีส่วนร่วมสร้างการบริการสาธารณะ และประการที่สาม คือ ใช้แนวทาง “รัฐบาลโดยรวม” (whole of government approach) หรือคือ การทำให้ทุกคนในภาครัฐรู้และรับผิดชอบในเป้าหมายของประเทศ (Everest-Phillips, 2014)

Coordinating for Cohesion in the Public Sector of the Future หรือ COCOPS ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนทุนจากสหภาพยุโรปได้นำเสนอรายงานจากการรวบรวมงานวิจัยและผลงานวิชาการสำคัญในเรื่องแนวโน้มการปฏิรูปภาครัฐของสหภาพยุโรป ซึ่งผลจากรายงานฉบับนี้พบว่า แนวโน้มในอนาคตที่จะส่งผลในอนาคตของการบริหารรัฐกิจนั้น สามารถพิจารณาได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่

ตารางที่ 2 แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลถึงอนาคตในการบริหารรัฐกิจ

แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลถึงอนาคตในการบริหารรัฐกิจ	
1. การเปลี่ยนแปลงด้านบริบท	- การเปลี่ยนแปลงของโลก - วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ
2. การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารปกครอง	- การบริหารจัดการแบบเครือข่าย - รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ - การรับรู้รับผิดชอบ - ความโปร่งใส และความไว้วางใจ

ตารางที่ 2 แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลถึงอนาคตในการบริหารรัฐกิจ (ต่อ)

แนวโน้มสำคัญที่ส่งผลถึงอนาคตในการบริหารรัฐกิจ	
3. การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการ	- การจัดการสาธารณะยุคใหม่ - การบริหารผลการปฏิบัติงาน - การกำหนดนโยบายจากข้อมูล - การวางแผนเชิงกลยุทธ์
4. การเปลี่ยนแปลงของสาขาวิชาบริหารรัฐกิจ	-

ที่มา : Trends for the Future of Public Sector Reform: A Critical Review of Future-Looking Research in Public Administration, Global Centre for Public Service Excellence, United Nations Development Program, 2015.

การเปลี่ยนแปลงของโลกและวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบริบทที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารรัฐกิจเนื่องจากการตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกประเทศเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของภาครัฐ เมื่อพิจารณาจากเอกสารทางนโยบายจำนวนไม่น้อยจะพบว่า ปัจจัยภายนอกต่าง ๆ เริ่มส่งผลกระทบต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะและแนวโน้มที่รายงานของ COCOPS เห็นว่า จะส่งผลต่อการบริหารรัฐกิจในอนาคตคือ เรื่องของการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรและการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ โดยเฉพาะเรื่องของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรนั้นเป็นที่กล่าวกันว่าเป็นปัจจัยที่ได้รับการระบุมากที่สุดว่า จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารรัฐกิจ (Curry, 2014) เช่น อัตราว่างงานของประชากรอายุน้อย อัตราการเกิดที่ลดจำนวนลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบบำนาญ สำหรับเรื่องของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นจะส่งผลกระทบต่อประเด็นด้านการเงินและด้านสังคมของการบริหารภาครัฐ ทั้งเรื่องของการจัดการทรัพยากร ผลกระทบต่ออุตสาหกรรม และแรงกดดันต่อโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนา รวมถึงพลังงานภายในสังคมเมือง

Robertson and Choi (2010) เห็นว่า จำเป็นต้องมีการปฏิรูปภาครัฐเพื่อปรับตัวตามแนวโน้มที่เกิดขึ้นในสังคม โดยการยึดแนวทางเชิงนิเวศน์มากขึ้น ซึ่งแนวทางการบริหารรัฐกิจที่ยึดหลักนิเวศวิทยานั้นจะเน้นไปที่การเชื่อมต่อถึงกัน ศักยภาพการจัดการตนเองขององค์กร และพลวัตของระบบการบริหารรัฐกิจ โดยที่การเปลี่ยนไปยึดหลักการบริหารเชิงนิเวศน์นี้จะส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย การออกแบบ กระบวนการ และความสัมพันธ์ภายในการบริหาร

อีกหนึ่งบริบทที่สำคัญคือ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายของประเทศ ต่าง ๆ โดยทิศทางของนโยบายการเงินที่ตามจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมุ่งไปที่การรวมตัวทางการเงิน ซึ่งความจำเป็นนี้มาจากความจำเป็นเพื่อทำความตกลงและให้รายรับกับรายจ่ายมีความสมดุลกัน ผ่านการตัดลดรายจ่าย

ISS ได้ระบุถึงแนวโน้มในอนาคตที่จะส่งผลต่อการบริหารภาครัฐไว้ 12 ประการ อันได้แก่ 1) การจัดการต่อการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร 2) ความคาดหวังของผู้รับบริการ 3) การให้บริการรายบุคคลตามความต้องการเฉพาะ 4) การลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม 5) การทำสัญญาแบบบูรณาการ 6) การ

จัดการภารกิจ 7) การเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการเป็นผู้อำนวยความสะดวก 8) การจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาให้บริการแทนรัฐ 9) ระบบการจ่ายรายได้มาจากผลการดำเนินงาน 10) การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้นของภาคส่วนอื่น ๆ 11) รัฐบาล และ 12) การเสริมสร้างพลัง vs รัฐบาลเงา

ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงของวิชานี้ ในเอกสารของ Global Centre for Public Service Excellence ได้ระบุว่า นับแต่ปี 2000 เป็นต้นมา ตัวแบบของการบริหารรัฐกิจในประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะใช้ตัวแบบ “การบริการสาธารณะยุคใหม่” (new public service) “การบริหารปกครองสาธารณะยุคใหม่” (new public governance) หรือ “การจัดการภาครัฐหลังสมัยใหม่” (post- New Public Management) (Global Centre for Public Service Excellence, 2015)

การบริหารปกครองสาธารณะยุคใหม่ (new public governance) มีความแตกต่างไปแนวความคิดการจัดการสาธารณะยุคใหม่เนื่องจากการบริหารปกครองสาธารณะยุคใหม่ให้ความสนใจไปที่พลเมืองมากกว่ารัฐบาล Bourgon (2007) เรียกร้องให้ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์สร้างทฤษฎีฐานรากจากแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองและผลประโยชน์สาธารณะร่วมกันของพลเมือง ผ่านการให้พลเมืองเป็นผู้ร่วมกันสร้างนโยบายสาธารณะ ในมิตินี้ Bourgon มองว่า จะต้องแยกพื้นที่นโยบายออกตามการเกิดขึ้นของผู้มีบทบาททางนโยบายและเขตอำนาจพร้อมกับการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันของฝ่ายต่าง ๆ เหล่านั้นทั้งในนโยบายระดับโลก ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น แนวทางการบริหารปกครองสาธารณะยุคใหม่นี้ยังมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การและการบริหารปกครองกระบวนการ ต่าง ๆ ซึ่งจำต้องอาศัยกลไกของความไว้วางใจ ทูทางความสัมพันธ์และสัญญาเป็นกลไกหลักในการบริหารปกครอง

ประเด็นท้าทายที่สำคัญ

จากผลกระทบจากสถานการณ์ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกและแนวโน้มในอนาคต ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรในเชิงรุกที่มีศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามความก้าวหน้าของวิทยาการการบริหารและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการจัดการศึกษาสาขาวิชาการบริหารรัฐกิจ เพื่อมุ่งผลิตบุคลากรที่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับลักษณะงานทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมถึงความเข้าใจถึงผลกระทบทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม นวัตกรรมและเทคโนโลยี

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ไว้ในปี 2558 โดยกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญของหมวดวิชาชีพเฉพาะไว้ 5 องค์ความรู้ด้วยกัน ได้แก่

- 1) กลุ่มองค์ความรู้ด้านองค์การและการจัดการ (Organization and Management)
- 2) กลุ่มองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะ (Public Policy)
- 3) กลุ่มองค์ความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)
- 4) กลุ่มองค์ความรู้ด้านแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administrative Concepts and Theories)
- 5) กลุ่มองค์ความรู้ด้านการคลังและงบประมาณ (Public Finance and Budgeting)

ผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาการบริหารรัฐกิจในประเทศต่าง ๆ จำนวน 5 มหาวิทยาลัยเพื่อเทียบกับเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อดูว่า การจัดเนื้อหาสาระหลักสูตรสาขาการบริหารรัฐกิจในประเทศในขณะนั้น
มีความคล้ายคลึงกับมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีของไทยประการใด

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบหลักสูตรการบริหารรัฐกิจในประเทศต่าง ๆ แยกตามองค์ความรู้

องค์ความรู้ตาม มคอ.1	University of Texas, Dallas	Aix-Marseille	U.of Hawaii, West O'Ahu	Universiti Utara Malaysia	St.Edward University
ด้านองค์การและ การจัดการ	- การจัดการสาธารณะ - องค์การ: ทฤษฎีและ พฤติกรรม - องค์การสาธารณะ การจัดการ และ จริยธรรม - การจัดการองค์การไม่ แสวงหากำไร - การสร้างองค์การ สมรรถนะสูง	- สังคมวิทยาของ องค์การ - การจัดการ สาธารณะ: หลัก พื้นฐาน - ผลการ ปฏิบัติงานและ การจัดการ สาธารณะ	- การจัดการ สถานการณ์ฉุกเฉิน และการเตรียมความ พร้อมด้านภัยพิบัติ - การก่อการร้ายและ การจัดการ สถานการณ์ฉุกเฉิน	- การจัดการเบื้องต้น - ภาวะผู้นำในการ จัดการสาธารณะ	- ความรู้เบื้องต้น ทางด้านการจัดการ สาธารณะ - ความรู้เบื้องต้น ทางด้านการจัดการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน - ทฤษฎีภาวะผู้นำ และผลการปฏิบัติ งานกลุ่ม - การสื่อสารกลุ่ม และการสร้างความ เป็นทีม - พฤติกรรมองค์การ - การจัดการแบบไม่ แสวงหากำไรและ การบริหารมนุษย์
ด้านนโยบาย สาธารณะ		การประเมินผล ภายในองค์การ สาธารณะ		นโยบายสาธารณะ	นโยบายสาธารณะ
ด้านการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์	การจัดการทรัพยากร มนุษย์	พื้นฐานการ จัดการทรัพยากร มนุษย์		- การบริหารงาน บุคคลในภาครัฐ - มนุษย์สัมพันธ์ใน การบริหาร	การจัดการทรัพยากร มนุษย์
ด้านแนวคิดและ ทฤษฎีทางรัฐ ประศาสนศาสตร์	- ความรู้เบื้องต้น ทางด้านการบริการ สาธารณะ - การออกแบบวิจัยใน นโยบายศาสตร์และ สังคมศาสตร์ - การวิจัยขั้นสูงและ การเขียนเพื่อนโยบาย ศาสตร์ - รัฐกับรัฐบาลท้องถิ่น	- กฎหมาย มหาชนเบื้องต้น - การตลาดและ การสื่อสาร เบื้องต้น - กลยุทธ์ของ องค์การ สาธารณะ - การจัดการ และการบริการ สาธารณะ	- หลักการการ บริหารรัฐกิจ - สถิติเพื่อการ ตัดสินใจในการ บริหารรัฐกิจ - การตัดสินใจ ทางการบริหาร - การณรงค์ทาง สาธารณะ - กฎหมายปกครอง	- การบริหารรัฐกิจ เบื้องต้น - การเมืองและการ บริหาร - จริยธรรมในการ บริหารรัฐกิจ - สถิติทาง สังคมศาสตร์ - การวิจัยทาง สังคมศาสตร์	- ความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐบาล - รัฐและรัฐบาล ท้องถิ่น

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบหลักสูตรการบริหารรัฐกิจในประเทศต่าง ๆ แยกตามองค์ความรู้ (ต่อ)

องค์ความรู้ตาม มคอ.1	University of Texas, Dallas	Aix-Marseille	U.of Hawaii, West O'Ahu	Universiti Utara Malaysia	St.Edward University
ด้านการคลังและ งบประมาณ	การเงินสาธารณะและ เศรษฐศาสตร์	- กฎหมาย เศรษฐกิจ สาธารณะ - การเงิน สาธารณะ: หลักการพื้นฐาน และการปฏิรูป - งบประมาณ สาธารณะ		- การบริหารการเงิน - เศรษฐศาสตร์และ การพัฒนา - เศรษฐศาสตร์ สำหรับการจัดการ สาธารณะ - นโยบายและการ วิเคราะห์ทางการเงิน	- การเงินและ การงบประมาณ สาธารณะ - งบประมาณสำหรับ องค์การสาธารณะ และองค์การไม่ แสวงหากำไร

บทสรุป

ปรากฏการณ์ทั้งในระดับโลกและสภาพปัญหาที่เป็นผลจากการบริหารภาครัฐที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้รัฐบาลและระบอบราชการในประเทศต่าง ๆ จำต้องหาวิธีการและแนวทางการบริหารแบบใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อการตอบสนองต่อปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อสร้างนโยบายที่มีความใหม่และทำให้การบริการสาธารณะที่เหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลายมากขึ้น จากจุดนี้เองที่จำเป็นต้องคำนึงถึงแนวโน้มที่เป็นปัจจัยผลักดันและเป็นบริบทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสำคัญของการบริหารภาครัฐ

การศึกษารายวิชาการบริหารรัฐกิจเองก็จำเป็นต้องปรับตัวไปในทิศทางดังกล่าวด้วยเช่นกัน แม้องค์ความรู้ในรายวิชาการบริหารรัฐกิจจะถูกกำหนดด้วยเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิไว้เช่นกัน แต่จากการศึกษารายวิชาในสาขาการบริหารรัฐกิจในหลายประเทศ ผู้ศึกษาพบว่า รายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรแยกตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิที่เหมือนกันประกอบไปด้วย การจัดการสาธารณะ การจัดการองค์การที่แสวงหากำไร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นโยบายสาธารณะ สถิติและการวิจัย การเงินและการงบประมาณ การจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อปรับปรุงรายวิชาให้มีความทันสมัย ผู้พัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องนำแนวโน้มใหม่ของการบริหารภาครัฐเข้ามาพิจารณาเพื่อพัฒนาและทำให้หลักสูตรมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและของสังคม และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของสาขาวิชามีให้หยุดนิ่งเนื่องจากองค์ความรู้ที่เป็นพลวัตมีความจำเป็นต่อการสร้างนักบริหารและระบบการบริหารภาครัฐที่สามารถแก้ไขปัญหาได้และเป็นรัฐบาลแบบตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (responsive government)

บรรณานุกรม

- Allio, L. (2014). **Design Thinking for Public Service Excellence**. Retrieved from <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/capacity-building/global-centre-for-public-service-excellence/DesignThinking.html>
- Beauchamp, G.A. (1981). **Curriculum Theory**. (4th ed.). Itsca: FE Peacock Publisher.
- Curry, D. (2014). **Trends for the Future of Public Sector Reform: A Critical Review of Future-Looking Research in Public Administration**. Retrieved from <http://www.cocops.eu/wp-content/uploads/2014/04/TrendsForTheFutureOfPublicSectorReform.pdf>
- Everest-Phillips, Max. (2014). **From New Public Management to New Public Passion: Restoring the Intrinsic Motivation of Public Officials**. Retrieved from http://www.undp.org/content/dam/undp/library/capacity-development/English/Singapore%20Centre/NotesPSE1_PublicPassion.pdf
- Gerrits, L. M. (2008). **The gentle art of coevolution: a complexity theory perspective on decision making over estuaries in Germany, Belgium and the Netherlands**. Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Oliva, P. (1992). **Developing Curriculum**. (3rd ed.). New York: Harper Collins Publisher.
- Pollitt, C. (2014). **Future Trends in European Public Administration and Management: An Outside-In Perspective**. Retrieved from <http://www.cocops.eu/wp-content/uploads/2014/04/FutureTrendsInEuropeanPublicAdministrationAndManagement.pdf>
- Robertson, P.J., & Choi, T. **Ecological Governance: Organizing Principles for an Emerging Era**. *Public Administration Review* 3 December 2010. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-6210.2010.02250.x>
- Saylor G., & Alexander, W.M. (1974). **Planning Curriculum for Schools**. (3rd ed.). New York: Holt Rinchart and Winston.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development. Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace and World.
- Teisman, G.R., L. Gerrits, & Buuren V. (2009). **Managing Complex Governance Sytems. Dynamics, Selforganization and Coevolution in Public Investments**. New York: Routledge.

-
- Uhl-Bien, M., R. Marion, et al. (2007). Complexity leadership theory: Shifting leadership from the industrial age to the knowledge era. **The Leadership Quarterly**, 18(4), pp. 298-318.
- United Nations Development Program Global Centre for Public Service Excellenc. (2015). **Trends for the Future of Public Sector Reform: A Critical Review of Future-Looking Research in Public Administration**. Retrieved from <http://www.cocops.eu/wp-content/uploads/2014/04/TrendsForTheFutureOfPublicSectorReform.pdf>
- UNDP Global Centre for Public Service Excellence (2015). **Stewardship of the Future: Using Strategic Foresight in 21st Century Governance** (Discussion Paper 08-01). Retrieved at : <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/capacity-building/Stewardship.html>

ระบบอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน

The Basic English Braille System

วันที่รับบทความ : 22 กุมภาพันธ์ 2562

วีรชัย อำพรไพบูลย์¹

วันที่แก้ไขบทความ : 18 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 25 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

อักษรเบรลล์เป็นระบบตัวอักษรที่ใช้กันในกลุ่มบุคคลผู้มีความบกพร่องทางการเห็น กว่าที่อักษรเบรลล์จะเกิดขึ้นได้ ต้องผ่านวิวัฒนาการมากกว่าครึ่งศตวรรษ บทความนี้จึงมุ่งที่จะนำเสนอวิวัฒนาการของอักษรตัวฐานที่ใช้ในกลุ่มคนตาบอดจนเกิดเป็นตัวอักษรโรมันในอักษรเบรลล์ แต่เนื่องจากภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรโรมันเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วโลกในกลุ่มผู้พิการทางสายตา ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงเฉพาะระบบตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในเบรลล์อังกฤษ และเพื่อให้สามารถนำอักษรเบรลล์มาใช้สื่อสารกันในกลุ่มคนเหล่านี้ได้ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ โดยหวังว่าสิ่งที่ได้นำเสนอนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจอักษรเบรลล์

คำสำคัญ : เบรลล์อังกฤษ ตัวอักษรเบรลล์ สัญลักษณ์เบรลล์

¹ อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: worldmedia.tui@gmail.com

The English Braille System

Received: February 22, 2019

Weerachai Umpornpaiboon ¹

Revised: July 18, 2019

Accepted: July 25, 2019

Abstract

Braille is a writing system used among visually impaired people. During the period over a half century before the writing system was invented, a writing tactile system for the blind was introduced from time to time. These stages of development will be explored in this article. As English Braille is based on the Roman alphabets and widely used among the blind all over the globe, this article will focus particularly on the Braille alphabets and symbols used in the English language, as well as certain tools and equipment which make this writing system applicable. We hope that the points discussed here will benefit both the general public and the people who take special interests in the writing system.

Keywords: English Braille, Braille Alphabets, Braille Symbols

¹ Lecturer in Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: worldmedia.tui@gmail.com

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และร่างประกาศคณะกรรมการการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2560 ระบุว่า ผู้พิการพึงได้รับสิทธิในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนโดยได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษาที่จำเป็น นอกจากนี้ กฎกระทรวงการจ้างงานคนพิการ พ.ศ. 2560 มาตราที่ 33 ได้บัญญัติว่าองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนพึงจ้างงานคนพิการ 1 คน ต่อลูกจ้าง 100 คน

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าผู้พิการทางสายตาจะได้รับโอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และได้รับการจ้างงานในองค์กรต่าง ๆ ในจำนวนที่น้อยกว่าผู้พิการประเภทอื่น สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากผู้พิการกลุ่มนี้ไม่สามารถสื่อสารผ่านตัวอักษรปกติได้ อีกทั้งอักษรเบรลล์ซึ่งเป็นตัวอักษรที่ใช้กันในคนกลุ่มนี้ ดูจะเป็นสิ่งที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ยาก

ตัวอักษรที่คนสายตาปกติใช้กันอยู่มักปรากฏบนสื่อที่มีพื้นที่ราบเรียบ เช่น บนหน้ากระดาษ หรือ หน้าจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งรับรู้ได้ด้วยสายตาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้คนตาบอดจึงไม่สามารถรับข้อมูลผ่านตัวเขียนเหล่านี้ได้

ในอดีต มีผู้แสวงหาวิธีการเพื่อให้คนกลุ่มนี้สามารถเข้าถึงข้อมูลโดยผ่านตัวอักษรได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ซึ่งความพยายามนี้ได้สัมฤทธิ์ผลเมื่อ หลุยส์ เบรลล์ (Louis Braille) ชาวฝรั่งเศสผู้ที่ถูกเสียดวงตาตั้งแต่วัยเยาว์ ได้ประดิษฐ์อักษรสำหรับคนตาบอดขึ้น โดยนำ “จุดนูน” ที่มีขนาดพอเหมาะต่อการสัมผัสด้วยปลายนิ้วมาเรียงต่อกันบนหน้ากระดาษ เพื่อแสดงตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในภาษาฝรั่งเศส ซึ่งใช้ตัวอักษรเดียวกับภาษาตระกูลโรมันอื่น ๆ และเนื่องจากตัวเขียนที่ประดิษฐ์ขึ้นนี้มีขนาดเล็ก สัมผัสได้ มีรูปแบบที่เข้าใจง่าย มีตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เป็นระบบ จึงมีผู้นำไปประยุกต์ใช้กับภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งภาษาไทยด้วย¹ (วีรชัย อัมพรไพบุณย์ และวิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2560, หน้า 40)

ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่ใช้ตัวอักษรเดียวกับภาษาในตระกูลโรมัน อีกทั้งมีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ไม่เว้นกระทั่งคนตาบอดที่พูดภาษาต่างกัน และต้องสื่อสารกันในระดับนานาชาติ จึงน่าสนใจว่า อักษรเบรลล์ในภาษาอังกฤษมีระบบอย่างไร

โดยทั่วไปในการเรียนการสอนเบรลล์อังกฤษจะเน้นให้ผู้เรียนจดจำรหัสอักษรเบรลล์แบบตัวต่อตัว ทำให้ยากต่อการเรียนรู้ ผู้เขียนจึงต้องการชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้เบรลล์อังกฤษนั้นไม่ยากอย่างที่เข้าใจกัน หากมีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน แทนที่จะใช้วิธีการท่องจำอย่างที่เคยปฏิบัติกันทั่วไป

¹ มิสเจนีฟ คอลฟิลด์ (Genevieve Caulfield) ได้นำอักษรที่ประดิษฐ์โดย หลุยส์ เบรลล์ มาดัดแปลงเพื่อใช้กับภาษาไทย โดยมีรูปแบบการสร้างตัวอักษรในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง “การวิเคราะห์ระบบตัวอักษรเบรลล์ไทย”

ในบทความนี้ ผู้เขียนจะเริ่มจากการกล่าวถึงวิวัฒนาการของอักษรเบรลล์ การสร้างตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในเบรลล์อังกฤษ² นอกจากนี้จะกล่าวถึงอุปสรรคที่จำเป็นในการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ซึ่งข้อมูลที่จะนำเสนอในส่วนหนึ่งได้มาจากเอกสารเกี่ยวกับอักษรเบรลล์ และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของตัวอักษรเบรลล์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษ ที่ผู้เขียนได้เคยศึกษามาก่อนหน้านี้

1. วิวัฒนาการของอักษรสำหรับคนตาบอด

ในอดีต ได้มีผู้คิดค้น ทดสอบ และปรับเปลี่ยน ตัวอักษรสำหรับผู้มีความบกพร่องทางการเห็น มากกว่าครึ่งศตวรรษ จนได้ระบบอักษรเบรลล์ที่ง่ายต่อการรับรู้โดยการสัมผัส และสะดวกต่อการใช้งานเช่น ในปัจจุบัน แต่กว่าที่ตัวอักษรระบบนี้จะนำมาใช้ได้จริงนั้น ต้องผ่านวิวัฒนาการในยุคต่าง ๆ ดังนี้ (Lauenstein, 2007, p. 3)

ยุคแรกเป็นยุค **อักษรหนูของวาเลนติน ฮาวิ** (Valentine Haüy) วาเลนติน ฮาวิ เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดแห่งแรกที่กรุงปารีส ในปี ค.ศ.1784 ต่อมาในปี ค.ศ. 1786 เขาได้จัดทำหนังสือสำหรับคนตาบอดเล่มแรกเป็นภาษาฝรั่งเศสชื่อ "Essai Sur l'Education des Veugles" โดยอักษรของฮาวิมีรูปร่างหน้าตาแบบเดียวกับตัวอักษรโรมันแต่นำมาปรับให้สามารถสัมผัสด้วยนิ้วมือได้ ซึ่งมีข้อจำกัดคือ ตัวหนังสือมีขนาดใหญ่ ผลิตยาก และใช้เวลานาน อีกทั้งคนตาบอดสามารถอ่านได้เท่านั้นไม่สามารถเขียนได้

นอกจากนี้ยังมีผู้ประดิษฐ์อักษรในลักษณะนี้อีกหลายคน ในประเทศอังกฤษ เจมส์ กอลล์ (James Gall) และจอห์น ออลตัน (John Alston) สร้างเครื่องพิมพ์อักษรหนู, ลูคาส (Lucas) ได้ประดิษฐ์ระบบอักษรหนูแบบเขาวงกตขึ้นโดยเขียนเป็นรูปเส้นและจุดในแถวเดียวกัน และ ดร.วิลเลียม มูน (William Moon) ใช้สัญลักษณ์อักษรหนู เส้นตรง เส้นโค้ง สามเหลี่ยม วงกลม และจุด แทนตัวอักษรในภาษาอังกฤษ

ในยุคต่อมาเป็นยุค **ตัวอักษรของชาร์ลส์ บาร์บิเอร์** (Charles Barbier) อักษรที่คนตาบอดใช้กันในยุคนี้นี้ มีลักษณะเป็น จุด ชิด และเส้น ซึ่งเกิดจากการดัดแปลงรหัสลับในเวลากลางคืนของกองทหารฝรั่งเศส ข้อดีของอักษรหนูยุคนี้นี้คือ คนตาบอดรับรู้ได้ง่ายกว่าตัวอักษรยุคแรก และสามารถเขียนตัวอักษรได้ด้วยตนเอง อีกทั้งไม่สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการเขียน แต่มีข้อจำกัดคือ มีจำนวนจุดหนูในแต่ละตัวอักษรมากเกินไปที่จะสัมผัสได้ด้วยปลายนิ้วมือ และมีรหัสแทนเฉพาะตัวอักษร ไม่มีรหัสแทนสัญลักษณ์อื่น ๆ

อักษรที่คนตาบอดใช้กันในยุคต่อมา ซึ่งนับว่าเป็นยุคที่มีความสำคัญที่สุด คือยุคของ **หลุยส์ เบรลล์** (Louis Braille) หลุยส์ เบรลล์ สุภาพบุรุษชาวฝรั่งเศสที่สูญเสียดวงตาโดยอุบัติเหตุเมื่ออายุ 3 ขวบ ได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนสอนคนตาบอดของวาเลนติน ฮาวิ หลังจากที่ยังจบการศึกษาเขาได้เป็นครูที่โรงเรียนดังกล่าว ต่อมาในปี ค.ศ. 1834 หลุยส์ เบรลล์ ได้นำระบบอักษรของบาร์บิเอร์มาพัฒนาต่อให้เป็นอักษร 6 จุด ในปี ค.ศ. 1854 หลังจากที่หลุยส์ เบรลล์ ได้เสียชีวิตไปแล้ว 2 ปี ทางกรุงฝรั่งเศสได้ประกาศ

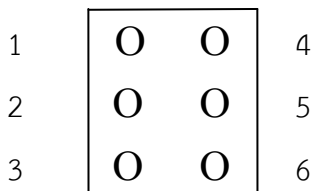
² อักษรเบรลล์อังกฤษมี 3 รูปแบบคือเบรลล์อังกฤษรูปเต็ม (English braille grade 1) เบรลล์อังกฤษรูปย่อ (English braille grade 2) และเบรลล์อังกฤษรูปย่อที่ไม่ใช่รูปมาตรฐาน (English braille grade 3) (The Braille Authority of North America, 2002) ในที่นี้ ผู้เขียนจะนำเสนอเฉพาะเบรลล์อังกฤษรูปเต็มเท่านั้น

ให้อักษรเบรลล์เป็นอักษรสำหรับคนตาบอดในประเทศอย่างเป็นทางการ จากนั้นในปี ค.ศ. 1868 ดร. โทมัส อามิทเจ (Thomas Rhodes Armitage) ผู้ก่อตั้ง British and Foreign Society for Improving the Embossed Literature of the Blind ได้ปรับปรุงระบบจุดเบรลล์ให้สมบูรณ์และตีพิมพ์หนังสือ Braille's System เผยแพร่ความรู้อักษรเบรลล์ไปทั่วยุโรป

ในปี ค.ศ. 1932 ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริการ่วมมือกันจัดทำ อักษรเบรลล์ มาตรฐาน สำหรับใช้ในกลุ่มประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นหลัก (The International Council for Education of people with Visual Impairment, 2009, p. 7) อักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษจึงถือว่าเป็น ต้นแบบให้กับอักษรเบรลล์ภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก

ข้อดีของระบบตัวอักษรที่ หลุยส์ เบรลล์ ประดิษฐ์ขึ้นคือ มีตัวอักษรและสัญลักษณ์พิเศษครบ ทั้งระบบ ตัวอักษรมีขนาดเล็กสัมผัสได้ง่าย สามารถนำไปดัดแปลงให้เข้ากับภาษาอื่น ๆ ได้ แต่มีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถนำมาใช้กับบางภาษาที่ใช้ตัวอักษรแทนคำ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ได้ครอบคลุมทุก ตัวอักษร

อักษรเบรลล์มาตรฐาน (Standard English Braille) มีลักษณะคือ เบรลล์แต่ละตัวหรือ เรียกว่าแต่ละเซลล์ ใช้เนื้อที่ในการปรากฏเท่า ๆ กัน คือมีขนาดเนื้อที่พอที่จุดบนทั้ง 6 จุด จะสามารถ เรียงต่อกันได้³ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการอ้างถึงจุดต่าง ๆ จึงมีการเรียกชื่อจุดแต่ละจุด โดยเริ่มจาก คอลัมน์ทางซ้ายจากบนลงล่างคือ ตำแหน่งซ้ายบนเป็นจุด 1 ซ้ายกลางเป็นจุด 2 และซ้ายล่างเป็นจุด 3 ส่วนคอลัมน์ทางขวาเริ่มจาก ขวาบนเป็นจุด 4 ขวากลางเป็นจุด 5 และขวาล่างเป็นจุด 6 ตามลำดับ (Petzold, 2000, p. 17) ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 1 การปรากฏของจุดในอักษรเบรลล์ 1 เซลล์

การปรากฏของจุดบนแต่ละจุด จะใช้แทนสัญลักษณ์แต่ละตัวที่แตกต่างกัน เช่น “a” ใช้การ ปรากฏของจุด 1 ($\therefore$), “b” ใช้การปรากฏของจุด 1 และจุด 2 ($\therefore$) เป็นต้น ทำให้อักษรเบรลล์แต่ละ เซลล์ใช้แทนอักขระต่าง ๆ ได้เพียง 64 ตัว เท่านั้น⁴

³ อักษรเบรลล์อังกฤษประกอบด้วยระบบ 6 จุด และ 8 จุด ที่นิยมใช้คือระบบ 6 จุด ส่วนระบบ 8 จุด ใช้กับอุปกรณ์เบรลล์อิเล็กทรอนิกส์ บทความนี้กล่าวถึงเฉพาะอักษรเบรลล์ระบบ 6 จุด เท่านั้น

⁴ นั่นคือแต่ละจุดเบรลล์เกิดได้ 2 กรณี คือมีจุดบนหรือไม่มีจุดบน แต่เนื่องจากเบรลล์แต่ละเซลล์มีจุดที่สามารถเกิดได้สูงสุด 6 จุด จึงเท่ากับ ว่าอักษรเบรลล์แต่ละเซลล์สามารถใช้แสดงอักขระต่าง ๆ ได้ทั้งสิ้น $2^6 = 64$ ตัว

2. รูปแบบของอักษรเบรลล์อังกฤษ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า อักษรเบรลล์แต่ละเซลล์ ใช้แทนอักขระได้เพียง 64 ตัว แต่ในภาษาอังกฤษมีตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ มากกว่า 64 ตัว⁵ จึงทำให้มีการนำเบรลล์ 1 เซลล์ มาใช้แทนอักษรปกติ 1 ตัว ดังที่ปรากฏกับตัวอักษรและเครื่องหมายต่าง ๆ และมีการนำเบรลล์มากกว่า 1 เซลล์ มาใช้แทนอักษรปกติ 1 ตัว ดังที่พบได้จากการเขียนอักษรตัวพิมพ์ใหญ่และตัวเลขในอักษรเบรลล์ เป็นต้น (วีรชัย อำพรไพบูลย์, 2559, p. 62) ซึ่งรูปแบบการสร้างตัวอักษรเบรลล์แต่ละประเภทที่กล่าวมานี้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ตัวอักษร

Petzold (2000) อธิบายความสัมพันธ์ของเบรลล์อังกฤษแต่ละตัวว่า เกิดจากการสร้างตัวอักษรพื้นฐาน 10 ตัวขึ้นมาก่อน แล้วนำตัวอักษรเหล่านี้มาดัดแปลงโดยการเติมจุดเบรลล์ในบางตำแหน่ง ทำให้ได้ตัวอักษรเบรลล์เพิ่มขึ้นจนครบ 26 ตัว เท่ากับจำนวนที่ใช้ในตัวเขียนภาษาอังกฤษทั่วไป ซึ่งจะขอกล่าวในรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ตัวอักษรพื้นฐาน

ตัวอักษรหลักหรือตัวอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน เป็นตัวอักษรที่มีโครงสร้างเรียบง่ายที่สุดในอักษรเบรลล์ ซึ่งตรงกับตัวอักษร 10 ตัวแรกในภาษาอังกฤษ (a - j) โดยที่อักษรแต่ละตัวมีจุดเบรลล์ปรากฏในตำแหน่งต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน ⠁-⠊ (a - j)

ตัวอักษรเบรลล์									
⠁ a	⠃ b	⠉ c	⠇ d	⠅ e	⠋ f	⠎ g	⠕ h	⠎ i	⠊ j

จากตารางจะพบว่า อักษรพื้นฐานทั้ง 10 รูปนี้ ใช้พื้นที่เฉพาะส่วนบนของเซลล์ (คือจุด 1 และจุด 4) และส่วนกลางของเซลล์ (คือจุด 2 และจุด 5) ทำให้ยังเหลือจุดเบรลล์ในส่วนล่างของเซลล์ (คือจุด 3 และ จุด 6) จึงมีการนำส่วนนี้มาใช้สร้างตัวอักษรขึ้นเพิ่มเติม ทำให้ได้รูปของตัวอักษรเบรลล์อังกฤษดัดแปลงอีก 16 รูป

2.1.2 ตัวอักษรดัดแปลง

ตัวอักษรเบรลล์อังกฤษดัดแปลง เกิดจากการดัดแปลงเบรลล์อังกฤษพื้นฐานทั้ง 10 รูป โดยการเติม จุด 3 และ/หรือ จุด 6 เข้าไปในเซลล์เดียวกับตัวอักษรเบรลล์พื้นฐาน ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

⁵ นับรวมสัญลักษณ์ทั้งหมดที่ปรากฏในภาษาอังกฤษ ได้แก่ อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ อักษรตัวพิมพ์เล็ก ตัวเลข และเครื่องหมายต่าง ๆ

ก. การเติม :: (จุด 3) ภายในเซลล์

ตัวอักษรอีก 10 รูปถัดจาก “j” ในอักษรเบรลล์ เกิดจากการนำตัวอักษรเบรลล์พื้นฐาน “a - j” มาเติมจุด 3 ภายในเซลล์ ทำให้ได้รูป “k-t” ในอักษรเบรลล์ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การสร้างตัวอักษรจากการเติม ‘::’ ภายในเซลล์

ตัวอักษรเบรลล์										
ตัวอักษรพื้นฐาน	:: a	:: b	:: c	:: d	:: e	:: f	:: g	:: h	:: i	:: j
ตัวอักษรที่เกิดขึ้นใหม่	:: k	:: l	:: m	:: n	:: o	:: p	:: q	:: r	:: s	:: t

ตัวอักษรที่เกิดขึ้นใหม่จากการเติมจุด 3 ภายในเซลล์ ได้แก่ ‘::’ - ‘::’ (= k ถึง t) ทำให้ได้ตัวอักษรเพิ่มขึ้นเป็น 20 ตัว ในระบบเบรลล์อังกฤษ ยังขาดตัวอักษรอีก 6 ตัว ซึ่งอักษรเหล่านี้เกิดจากการเติมจุดเบรลล์รูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างออกไป

ข. การเติม :: (จุด 3-6) ภายในเซลล์

ตัวอักษรเบรลล์อังกฤษ 5 ตัว ถัดจาก “t” โดยที่ไม่นับตัว “w” เกิดจากการนำอักษรเบรลล์พื้นฐาน 5 ตัวแรก คือ ‘::’ - ‘::’ (= a - e) มาเติมจุด 3-6 ภายในเซลล์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การสร้างตัวอักษรจากการเติม ‘::’ ภายในเซลล์

ตัวอักษรเบรลล์					
ตัวอักษรพื้นฐาน	:: a	:: b	:: c	:: d	:: e
ตัวอักษรที่เกิดขึ้นใหม่	:: u	:: v	:: x	:: y	:: z

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้ว มีตัวอักษรเบรลล์อังกฤษปรากฏแล้วในระบบ 25 ตัว ยังขาดตัวอักษรอีก 1 ตัว คือ “w” ซึ่งมีวิธีการสร้างแตกต่างจากอักษรตัวอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาโดยสิ้นเชิง

ค. การเติม :: (จุด 6) ภายในเซลล์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า อักษรเบรลล์เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ในภาษาฝรั่งเศสนั้นมีการใช้ “w” กันน้อยมาก ดังนั้นเมื่อมีการนำอักษรเบรลล์ไปใช้ในภาษาเยอรมัน จึงมีการสร้าง “w” ขึ้นเพิ่มเติม ทำให้อักษรนี้มีรูปแบบในการสร้างที่แตกต่างจากอักษรตัวอื่น ๆ คือ เกิดจากการเติมจุด 6 ภายในเซลล์ ‘::’ (= j) ทำให้ได้รูปเป็น ‘::’ (= w) (Petzold, 2000, p. 16)

ตารางที่ 4 การสร้างตัวอักษรจากการเติม :: ภายในเซลล์

ตัวอักษรเบรลล์	
ตัวอักษรพื้นฐาน	:: j
ตัวอักษรที่เกิดขึ้นใหม่	:: w

เท่าที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงการสร้างอักษรตัวพิมพ์เล็กในระบบเบรลล์อังกฤษ แต่เชื่อว่า เบรลล์อังกฤษจะมีเฉพาะตัวพิมพ์เล็กเท่านั้น ซึ่งในการเขียนตัวพิมพ์ใหญ่นั้นทำได้โดยการกำกับอักษรตัวพิมพ์เล็กโดยใช้เครื่องหมายพิเศษ นอกจากนี้ ในเบรลล์อังกฤษยังมีเครื่องหมายต่าง ๆ เช่นเดียวกับอักษรปกติ ซึ่งมีวิธีการสร้างอย่างเป็นระบบ ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

2.2 เครื่องหมาย

ในเบรลล์อังกฤษ มีเครื่องหมายที่ใช้กันอยู่ทั่วไปเช่นเดียวกับอักษรอังกฤษปกติและมีเครื่องหมายที่ปรากฏเฉพาะในอักษรเบรลล์เท่านั้น โดยที่ในการสร้างเครื่องหมายต่าง ๆ นั้น เกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) การนำจุด 3 และ/หรือจุด 6 มาใช้แทนเครื่องหมายในอักษรเบรลล์ และ (2) การปรับตำแหน่งจุดของเบรลล์อังกฤษพื้นฐานให้ต่ำลงอีก 1 ตำแหน่ง

2.2.1 การใช้จุด 3 และ/หรือ จุด 6 แทนเครื่องหมาย

จากที่ได้กล่าวในหัวข้อตัวอักษรเบรลล์อังกฤษดัดแปลง ว่า จุด 3 และ/หรือจุด 6 ใช้เติมเข้าไปในตัวอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐานทำให้เกิดตัวอักษรขึ้นเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ยังมีการนำจุด 3 และ/หรือจุด 6 มาใช้ตามลำพัง เพื่อแทนเครื่องหมายส่วนหนึ่งในเบรลล์อังกฤษ

ก. :: (จุด 6)

ตัวอักษร 26 ตัว ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทความนี้ เป็นเพียงอักษรตัวพิมพ์เล็กเท่านั้น หากต้องการเขียนอักษรอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่สามารถทำได้โดยเติม ‘::’ (capital sign) เพื่อกำกับว่าอักษร 1 ตัวที่ตามหลังเครื่องหมายนี้เป็นอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ และใช้ ‘:::’ (double capital sign) เพื่อระบุว่า อักษรทุกตัวที่ตามหลังเครื่องหมายนี้จนจบคำเป็นอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด เช่นคำว่า “The cat” และ “THE CAT” สามารถเขียนได้ดังนี้

::::: :::
 The cat
 ::::: ::: :::
 T H E C A T

จะพบว่าเครื่องหมายเหล่านี้ปรากฏในอักษรเบรลล์เท่านั้น โดยในอักษรปกติ อักษรตัวพิมพ์เล็กและตัวพิมพ์ใหญ่จะมีรูปที่แตกต่างกัน แต่ในเบรลล์อังกฤษจะใช้อักษรรูปเดียวกัน หากมี ‘::’ กำกับข้างหน้าแสดงว่าอักษรตัวนั้นเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ แต่หากไม่มีเครื่องหมายนี้ปรากฏแสดงว่าเป็นอักษรตัวพิมพ์เล็ก

ข. ∴ (จุด 3) และ ∴ (จุด 3-6)

เครื่องหมายอีก 2 รูปในเบรลล์อังกฤษ ที่เกิดจากการนำจุด 3 และ/หรือ จุด 6 มาใช้ ได้แก่ (1) ‘∴’ (จุด 3) ซึ่งใช้แทน “’” (apostrophe) ที่ปรากฏภายในคำ (หากเป็นเครื่องหมาย “’” ที่ปรากฏหน้าหรือหลังคำเพื่อใช้แทนอัญประกาศเดี่ยว จะใช้รหัสอักษรเบรลล์ที่แตกต่างออกไป) และ (2) ‘∴’ (จุด 3-6) ซึ่งใช้แทน “-” (dash) เครื่องหมายเหล่านี้มีรูปแบบในการใช้เหมือนกับเครื่องหมายที่ปรากฏในข้อความอังกฤษทั่วไป เช่น ‘∴∴∴∴’ (=we’d) , ‘∴∴∴’ (=a-z)

2.2.2 การเลื่อนตำแหน่งจุดเบรลล์ให้ต่ำลง

การสร้างเครื่องหมายในเบรลล์อังกฤษอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การเลื่อนตำแหน่งจุดในเบรลล์อังกฤษพื้นฐานให้ต่ำลงอีกหนึ่งตำแหน่งเท่า ๆ กัน นั่นคือ ปรับตำแหน่งจากจุด 1 เป็นจุด 2, จากจุด 2 เป็นจุด 3, จากจุด 4 เป็นจุด 5 และจากจุด 5 เป็นจุด 6 เป็นผลให้มีเครื่องหมายที่เกิดจากรูปแบบนี้ขึ้น 8 รูป ดังนี้

ตารางที่ 5 การสร้างเครื่องหมายในเบรลล์อังกฤษ

ตัวอักษรเบรลล์									
ตัวอักษรพื้นฐาน	∴ a	∴ b	∴ c	∴ d	∴ e	∴ f	∴ g	∴ h	∴ i
เครื่องหมายที่เกิดขึ้นใหม่	∴	∴	∴	∴	-	∴	∴ (หรือ)	∴ “หรือ?”	-

จากตารางข้างต้น เครื่องหมายในอักษรเบรลล์มีอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนอักษรปกติแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ไม่ว่าเครื่องหมายนั้นจะปรากฏในตำแหน่งใดของคำก็ตาม ซึ่งได้แก่ เครื่องหมาย 6 เครื่องหมาย คือ ‘∴’ (,) ‘∴’ (;) ‘∴’ (:) ‘∴’ (.) ‘∴’ (!) และ ‘∴’ (”) ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นเครื่องหมายที่อักษรเบรลล์หนึ่งตัวใช้แทนได้ถึง 2 เครื่องหมาย ส่วนที่ว่าอักษรเบรลล์ตัวใดจะใช้แทนเครื่องหมายใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าอักษรเบรลล์นั้นปรากฏในตำแหน่งหน้าคำหรือหลังคำ อักษรกลุ่มนี้ได้แก่อักษรสองตัวคือ ‘∴’ และ ‘∴’ โดยที่ ‘∴’ หากปรากฏหน้าคำต้องตีความเป็น “(” แต่หากปรากฏหลังคำจะหมายถึง “)” ในทำนองเดียวกัน ‘∴’ หากปรากฏหน้าคำต้องตีความให้เป็นเครื่องหมาย ““” แต่หากปรากฏหลังคำจะใช้แทน “?”

ด้วยเหตุที่เครื่องหมายเบรลล์อังกฤษแต่ละตัวในประเภทหลังนี้ สามารถใช้แทนเครื่องหมายได้ 2 กรณี อีกทั้งยังมีสัญลักษณ์บางตัวในกลุ่มนี้ที่ใช้แทนได้ถึง 3 กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ‘∴’ ที่สามารถใช้แทน “(” หรือ “)” และยังใช้เป็นสัญลักษณ์แทนตัวอักษรในเบรลล์อังกฤษรูปย่อได้อีกด้วย จึงทำให้บ่อยครั้งไม่สามารถตีความได้ว่า ‘∴’ ใช้แทนสิ่งใด ดังนั้น Braille Authority of North America จึงได้ทำการแก้ไขรหัสเบรลล์ของเครื่องหมาย “(” ให้เป็น ‘∴∴’ และ “)” ให้เป็น ‘∴∴’ ส่วน ‘∴’ ก็สงวนไว้ใช้เฉพาะในเบรลล์อังกฤษรูปย่อนั้น (The Braille Authority of North America, 2014, p. 9)

นอกจากนี้ ตารางข้างต้นยังแสดงให้เห็นว่า ไม่มีเครื่องหมายใดที่เกิดจากการเลื่อนจุดของ ‘:’ (= e) และ ‘.’ (= i) ให้ต่ำลง แต่มีการนำอักขระเบรลล์ที่ได้นี้ไปใช้แทนสัญลักษณ์อื่น ๆ ในเบรลล์อังกฤษรูปย่อ ซึ่งผู้เขียนจะขอไม่กล่าวในบทความนี้เนื่องจากการใช้อักขระเบรลล์ที่นอกเหนือจากขอบเขตของการนำเสนอ

2.3 ตัวเลข

เบรลล์แต่ละเซลล์สามารถแสดงอักขระได้ในจำนวนที่จำกัด ซึ่งส่วนใหญ่ใช้แสดงตัวอักษร และเครื่องหมายต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้อักขระเบรลล์สามารถใช้แทนสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในภาษาอังกฤษได้อย่างครบถ้วน จึงจำเป็นจะต้องใช้เบรลล์มากกว่า 1 เซลล์ มาแทนสัญลักษณ์แต่ละตัว ดังที่ปรากฏกับตัวเลขอารบิก ที่มีการนำตัวอักษรเบรลล์พื้นฐานทั้ง 10 ตัว มาแทนตัวเลขอารบิกจาก 1 ถึง 0 โดยการเติม ‘.’ (= number sign; เครื่องหมายนำเลข) ข้างหน้าตัวอักษรพื้นฐานเหล่านี้ ซึ่งแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 6 ตัวเลขเบรลล์ตั้งแต่ :. :. – :. :. (1 – 0)

ตัวอักษรเบรลล์										
ตัวอักษรพื้นฐาน	:. a	:. b	:. c	:. d	:. e	:. f	:. g	:. h	:. i	:. j
ตัวเลขเบรลล์	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.	:. :.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

สัญลักษณ์ตัวเลขที่ปรากฏในตารางข้างต้นมีวิธีใช้ดังนี้

ก. การเขียนตัวเลขโดด ในการเขียนตัวเลขโดด ให้นำเครื่องหมาย :. (= #) ไว้ข้างหน้าตัวอักษรพื้นฐานแต่ละตัวเพื่อระบุสถานะว่า ตัวอักษรตัวนั้นใช้แทนตัวเลข เช่น :. :. (= #a) ใช้แทน “1”, :. :. (= #b) ใช้แทน “2”, :. :. (= #c) ใช้แทน “3” เป็นต้น (Risjord, 2009, p. 29)

ข. การเขียนตัวเลขที่เรียงต่อกัน สำหรับการเขียนตัวเลขที่เรียงต่อกันนั้น ให้นำ :. (= #) นำหน้าเฉพาะตัวเลขตัวแรก เช่น :. :. :. (= #aj) ใช้แทน “10”, :. :. :. :. (= #ajj) ใช้แทน “100”, :. :. :. :. :. (= #ajjj) ใช้แทน “1000” เป็นต้น

ค. การเขียนตัวเลขกับคำที่ปรากฏข้างหลัง ด้วยเหตุที่เบรลล์สืบทอดตัวแรกได้นำมาใช้แทนตัวเลขเบรลล์ ทำให้ต้องเขียนเว้นวรรคระหว่างตัวเลขและตัวอักษรเสมอ เช่น :. :. :. :. หมายถึง “1 egg” ในอักษรปกติ หากเขียนชิดกันเป็น :. :. :. :. :. ต้องตีความให้เป็น “1577” ไม่สามารถตีความเป็น “1egg” ได้ เนื่องจาก ‘:.’ (egg) อยู่ชิดกับตัวเลขและเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถใช้แทนตัวเลขได้เช่นเดียวกัน

ง. การเขียนตัวเลขและตัวอักษรปนกัน ในการเขียนตัวเลขตามด้วยตัวอักษร (ภายในคำเดียวกัน) ให้ใช้เครื่องหมาย :. (จุด 5-6, letter sign) ข้างหลังตัวเลขเพื่อกำกับว่า สิ่งที่มาหลังเครื่องหมายนี้ไม่ใช่ตัวเลขอีกต่อไป แต่เป็นตัวอักษรเช่น :. :. :. :. :. (= #b;a) จะใช้แทน “2a” ในทาง

ตรงกันข้าม หากต้องเขียนตัวอักษรตามด้วยตัวเลข ก็ต้องใช้ :: (จุด 3-4-5-6, number sign) ข้างหลังตัวอักษรเพื่อระบุว่า สิ่งที่มาเป็นตัวเลข เช่น :: :: :: (= b::a) จะใช้แทน “b1” เป็นต้น

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงระบบตัวอักษรเบรลล์อังกฤษว่าเกิดจากการนำจุดบนมาเรียงต่อกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดเป็นตัวอักษรและเครื่องหมายที่คนตาบอดใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ในเบรลล์อังกฤษมีวิธีการประสมอักษรโดยอิงลำดับการจัดเรียงจากซ้ายไปขวาเช่นเดียวกับอักษรปกติ แต่มีการแยกความแตกต่างระหว่างอักษรตัวพิมพ์เล็กและตัวพิมพ์ใหญ่ ด้วยการเติมเซลล์ ‘::’ (จุด 6) ข้างหน้าตัวอักษร อย่างไรก็ตาม ระบบตัวอักษรจุดบนนี้จะไม่เป็นประโยชน์สำหรับคนตาบอดเลย หากไม่มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมมารองรับในการใช้งาน ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

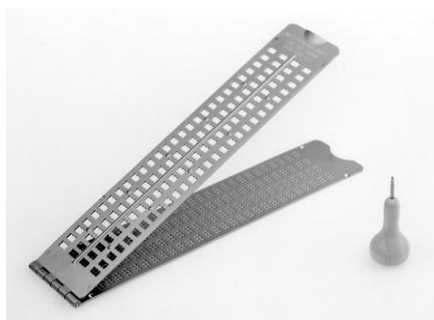
3. อุปกรณ์อ่านเขียนอักษรเบรลล์

ในการเขียนอักษรเบรลล์ สื่อที่ใช้ในการจดบันทึกต้องมีขนาดพอเหมาะ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นกระดาษขนาด A4 ที่มีความหนาพอที่จุดเบรลล์จะคงทนอยู่ได้เมื่อผ่านการสัมผัสหลาย ๆ ครั้ง นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อให้จุดบนที่ปรากฏนั้นมีขนาดพอเหมาะและเรียงต่อกันอย่างสมดุล ทำให้สามารถตีความได้อย่างถูกต้องเมื่อสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือ

โดยทั่วไป สามารถจำแนกอุปกรณ์อ่านเขียนอักษรเบรลล์อย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ อุปกรณ์พื้นฐาน และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

3.1 อุปกรณ์พื้นฐาน

อุปกรณ์พื้นฐานในการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ประกอบด้วย สเตลท์ที่ต้องใช้ร่วมกับสไตลัส (Slate & Stylus) และเบรลล์เลอร์ (Braille) ซึ่งเป็นเครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์สำหรับคนตาบอด ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2-3 อุปกรณ์พื้นฐาน

ที่มา : <http://www.perkins.org/collections>

อุปกรณ์ที่ผู้ใช้อักษรเบรลล์จำเป็นต้องพกติดตัวเพื่อใช้ในการจดบันทึก ได้แก่ อุปกรณ์ 2 ชิ้น คือ สเลท (Slate) และ สไตลัส (Stylus) ในการเขียนอักษรเบรลล์โดยใช้อุปกรณ์ทั้ง 2 ชิ้นนี้ จะเริ่มจากการนำกระดาษสอดเข้าไปในสเลท ซึ่งเป็นแม่พิมพ์ตัวฐานที่ประกอบด้วยแผ่นกระดานเหล็ก 2 ชิ้นประกบกัน โดยที่กระดานแผ่นบนประกอบด้วย ช่องเป็นแถวยาว ในแต่ละช่องจะมีรูสำหรับเขียน ช่องละ 6 รูเท่ากับจำนวนจุดในเบรลล์แต่ละเซลล์ ส่วนกระดานแผ่นล่างจะเป็นส่วนของแม่พิมพ์จุดฐานแต่ละจุดภายในเซลล์ ในการเขียนอักษรเบรลล์ต้องใช้ สไตลัส ซึ่งเป็นหัวลูกข่างมีเข็มนูนออกมา กดลงไปทีละรูตามจุดฐานที่สอดคล้องกับตัวอักษรที่ต้องการ จะพบว่า การเขียนโดยอาศัยอุปกรณ์ 2 ชิ้นนี้ ต้องใช้เวลามาก เพราะในการเขียนแต่ละครั้งจะได้จุดเบรลล์เพียงจุดเดียว หากต้องเขียนตัวอักษรที่มีจำนวนจุดมาก ๆ ก็ต้องเขียนหลายครั้งจึงจะได้ตัวอักษรนั้น ๆ

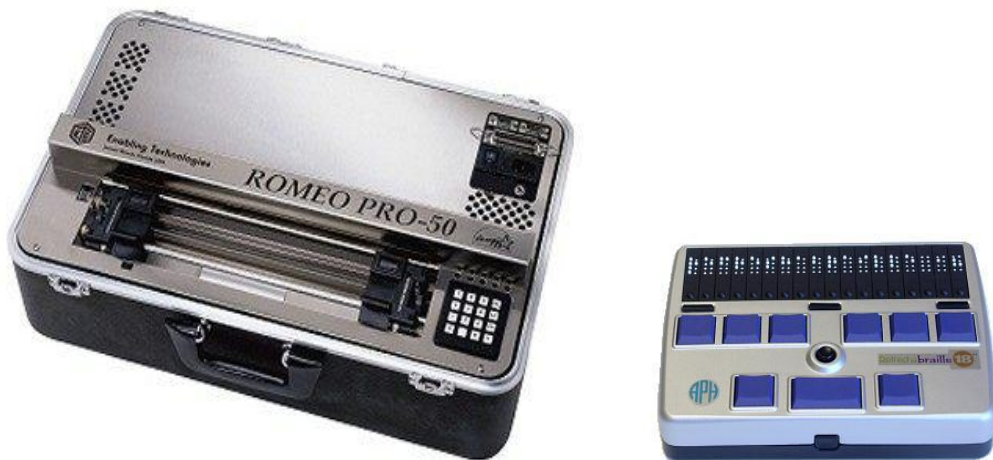
นอกจากอุปกรณ์พื้นฐาน 2 ชิ้นนี้แล้ว ยังมีอุปกรณ์อีกชิ้นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตอักษรเบรลล์คือ เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ (Braille) ซึ่งมีลักษณะคล้ายเครื่องพิมพ์ดีด แต่มีปุ่มกด (key) จำนวนจำกัด โดยที่แต่ละปุ่มจะสอดคล้องกับจุดเบรลล์ตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในแต่ละเซลล์ ในการใช้เบรลล์เลอร์ ผู้พิมพ์จะผลิตเบรลล์ได้ที่ละเซลล์โดยการกดปุ่มพร้อม ๆ กัน ตามตำแหน่งจุดเบรลล์ที่ต้องการ เช่น กดปุ่มจุด 1 เพื่อพิมพ์ตัว “a” หรือกดปุ่ม จุด 1 จุด 2 และจุด 4 เพื่อพิมพ์ตัว “f” เป็นต้น

หากเปรียบเทียบการผลิตอักษรเบรลล์ โดยใช้สเลทและสไตลัสกับการใช้เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ จะพบว่า การใช้เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์มีประสิทธิภาพมากกว่าอีกวิธีการหนึ่ง เนื่องจากการใช้เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์จะผลิตอักษรเบรลล์ได้ที่ละเซลล์ ในขณะที่การใช้สเลทและสไตลัสผลิตได้ที่ละจุดเท่านั้น

3.2 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีอักษรเบรลล์มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับเทคโนโลยีอื่น ๆ ทำให้คนตาบอดสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บในแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาแสดงผลเป็นอักษรเบรลล์ได้ โดยไม่ต้องใช้การพิมพ์ด้วยมือโดยตรง

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้มีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ (Braille Embosser หรือ Braille Printer) ซึ่งทำหน้าที่รับข้อมูลอักษรเบรลล์จากเครื่องคอมพิวเตอร์มาพิมพ์โดยใช้การกดทับลงบนกระดาษเฉพาะทำให้เกิดจุดนูนเช่นเดียวกับการพิมพ์อักษรเบรลล์ด้วยมือ และ 2) เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์ (Braille Display) ซึ่งมีจุดเบรลล์อิเล็กทรอนิกส์จำนวนหลายเซลล์ ทำหน้าที่แสดงผลจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้เป็นอักษรเบรลล์ โดยที่จุดเบรลล์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้จะนูนขึ้นตามตัวอักษรที่ได้รับจากหน้าจอคอมพิวเตอร์แบบทันทีทันใด (real time)

ภาพที่ 4-5 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ที่มา : <http://www.woodlaketechnologies.com>

นอกจากการแสดงผลอักษรเบรลล์ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ แล้ว ยังมีการสร้างระบบ เพื่อให้ผู้พิการทางสายตาสามารถป้อนข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ได้โดยใช้อักษรเบรลล์ ซึ่งอยู่ในรูปของ ฮาร์ดแวร์ (hardware) และซอฟต์แวร์ (software)

ในด้านฮาร์ดแวร์นั้น มีการสร้างแป้นพิมพ์ (keyboard) ซึ่งมีปุ่มกดที่มีการจัดเรียงคล้ายคลึงกับปุ่มกดของเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ เมื่อต้องการใช้งานจะต้องนำอุปกรณ์ดังกล่าวมาทำการเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วป้อนข้อมูลโดยการกดปุ่มตามรหัสอักษรเบรลล์ที่ละเซลล์ คล้ายกับการพิมพ์อักษรเบรลล์โดยใช้เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ ข้อมูลที่พิมพ์เข้าไปจะแสดงบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้ใช้สามารถแก้ไขและจัดเก็บลงไปในแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้

ภาพที่ 6 แป้นพิมพ์อักษรเบรลล์ (Braille Keyboard)

ที่มา : <https://www.indiegogo.com/projects/keyboard>

ในด้านซอฟต์แวร์นั้น ได้มีการสร้างระบบเพื่อให้คนตาบอดสามารถใช้แป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ทั่วไปพิมพ์อักษรเบรลล์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ตำแหน่งของแป้นพิมพ์และไม่จำเป็นต้องจดหาอาร์ตเวิร์คเฉพาะด้าน ในการป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ จะใช้ปุ่มกดเพียงบางปุ่มบนแป้นพิมพ์ปกติ โดยที่ปุ่มกดบนแป้นพิมพ์แต่ละปุ่ม (ซึ่งระบุด้วยซอฟต์แวร์) จะใช้แทนจุดเบรลล์แต่ละจุด จนครบทั้ง 6 จุด โดยทั่วไปแล้ว ผู้ผลิตซอฟต์แวร์อักษรเบรลล์มักจะกำหนดให้ ปุ่มตัว f แทนจุด 1 ตัว d แทนจุด 2 ตัว s แทนจุด 3 ตัว j แทนจุด 4 ตัว k แทนจุด 5 และตัว l แทนจุด 6 ในการพิมพ์อักษรเบรลล์ ผู้ใช้จะกดแป้นพิมพ์เหล่านี้พร้อมกันตามจุดของเบรลล์แต่ละเซลล์ คล้ายกับการพิมพ์อักษรเบรลล์บนเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ จึงทำให้คนตาบอดสามารถป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

บทสรุป

ในบทความนี้ผู้เขียนได้อภิปรายถึงวิวัฒนาการของตัวอักษรที่ใช้ในกลุ่มคนตาบอดตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนกระทั่งเกิดการประดิษฐ์อักษรเบรลล์ขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งใช้ตัวเขียนคล้ายกับภาษาอังกฤษ เพราะต่างก็เป็นภาษาในตระกูลโรมันเช่นเดียวกัน ระบบตัวอักษรเบรลล์อังกฤษที่ได้นำเสนอในบทความนี้ เป็นตัวอย่างหนึ่งของตัวอักษรเบรลล์ในภาษาต่าง ๆ ที่สามารถอธิบายได้อย่างเป็นระบบและไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ ในการสร้างตัวเขียนเบรลล์สำหรับภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร เครื่องหมาย หรือตัวเลข ขึ้นเพิ่มเติมนั้น ต้องอาศัยตัวอักษรเบรลล์อังกฤษพื้นฐาน โดยจะนำอักษรเบรลล์เหล่านี้มาเติมจุดภายในเซลล์ เลื่อนจุดของตัวอักษรเหล่านี้ให้ต่ำลงอีกหนึ่งตำแหน่ง หรือเพิ่มเซลล์ข้างหน้าตัวอักษรเหล่านี้ สำหรับการใช้อักษรเบรลล์นั้น ผู้พิการทางสายตาดึงดูดอาศัยอุปกรณ์อ่านเขียนอักษรเบรลล์ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์พื้นฐานหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม

อย่างน้อยที่สุดบทความนี้คงจะช่วยให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงวิถีชีวิตอีกแง่มุมหนึ่งของผู้พิการทางสายตา ที่ต้องใช้อักษรเบรลล์เป็นตัวกลางในการสื่อสาร อนึ่ง หากผู้พิการเหล่านี้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสม ก็จะไม่เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและใช้ชีวิตร่วมกับคนทั่วไป ทำให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและการจ้างงานในสังคมปกติมากยิ่งขึ้น

สำหรับนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจระบบตัวอักษรเบรลล์ บทความนี้จะช่วยจุดประกายให้เกิดการศึกษาอักษรเบรลล์ในภาษาอื่นขึ้นเพิ่มเติม เพราะยังมีอักษรเบรลล์สำหรับภาษาในโลกอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีการอธิบายอย่างเป็นระบบ การศึกษาอักษรเบรลล์ในภาษาเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีความบกพร่องทางการเห็น เพราะจะทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งเน้นการท่องจำรหัสอักษรเบรลล์ทีละตัว ทำให้ผู้เรียนสามารถย่นระยะเวลาในการเรียนรู้อักษรเบรลล์ได้เร็วยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560, 25 กันยายน). กฎกระทรวงกำหนดการจ้างงานคนพิการ พ.ศ. 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนที่ 30ก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551, มกราคม วันที่ 27). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28ก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561, 5 มกราคม). ประกาศคณะกรรมการการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 3ง.
- วีรชัย อำพรไพบูลย์. (2559). การพัฒนาระบบการถ่ายทอดอักษรสำหรับตัวบทเบรลล์ไทยปนอังกฤษเป็นอักษรไทยและอังกฤษปกติโดยใช้วิธีการแบบผสม. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรชัย อำพรไพบูลย์ และวิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2560). การวิเคราะห์ระบบตัวอักษรเบรลล์ไทย. วารสารภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 17(2), หน้า 35-58.
- Englebreton, R. (2009). An Overview of IPA Braille: An Updated Tactile Representation of the International Phonetic Alphabet. *Journal of the International Phonetic Association*, 39(1), p. 3.
- Lauenstein, C. (2007). *On the Compatibility of the Braille Code and Universal Grammar*. Ph.D. Dissertation, Institute of English Linguistics. Stuttgart University.
- Petzold, C. (2000). *The Hidden Language of Computer Hardware and Software*. Washington: Microsoft Press.
- Risjord, C. (2009). *Instruction Manual for Braille Transcribing*. New York: The Library of Congress.
- The Braille Authority of North America. (2014). *The ABCs of UEB*. Pennsylvania: Pittsburgh.
- The Braille Authority of North America. (2002). *English Braille American Edition 1994 (Revised 2002)*. Pennsylvania: Pittsburgh.
- The International Council for Education of people with Visual Impairment. (2009). The Braille Code: Past – Present – Future. *The Educator*. (11)2, p. 7.

ภาคผนวก

ตารางตัวอักษรเบรลล์อังกฤษ

ประเภท	สัญลักษณ์เบรลล์									
ตัวอักษร	⠁	⠃	⠉	⠇	⠑	⠋	⠎	⠕	⠑	⠞
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
	⠅	⠇	⠓	⠝	⠕	⠏	⠒	⠗	⠰	⠞
	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠					
	u	v	x	y	z					
										⠠w
ตัวเลข	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼	⠼
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
เครื่องหมาย	⠂	⠂	⠂	⠂		⠂	⠂	⠂		⠂
	,	;	:	.		!	(หรือ)	“หรือ?		”

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences

รายละเอียดการส่งบทความจัดพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีจัดทำวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย บทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่า จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้องเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) และกองบรรณาธิการ

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ภาษาจีนใช้ตัวอักษร Simsun
2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1.	ขนาดเล่มวารสาร	เล่มวารสารมีขนาด 18.7 x 26 เซนติเมตร หัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 1.5 เซนติเมตร กั้นซ้าย 2 เซนติเมตร กั้นขวา 1.5 เซนติเมตร
2.	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 20 พอยท์ ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3.	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ชิดด้านขวาหน้ากระดาษ
4.	สังกัดผู้เขียนบทความ	ระบุวุฒิการศึกษา ชื่อสถาบันการศึกษาหรือวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สถานที่ทำงาน e-mail ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ภาษาจีน ขนาดตัวอักษร 8 พอยท์ ไว้ที่เชิงบรรทัดท้ายหน้า
5.	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น
6.	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3 - 6 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
7.	เนื้อหา	• หัวข้อใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิดหนา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดหนา วางไว้ชิดขอบซ้ายส่วนรายละเอียด ใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาดขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ธรรมดา ภาษาจีนขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย - ประชากร - เครื่องมือ - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 บรรณานุกรม 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 บรรณานุกรม
8.	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
9	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG, PNG

รูปแบบเขียนการอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

1. การอ้างอิง เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นหลักฐานในการสนับสนุน และระบุที่มาของเนื้อหาที่นำมาอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1) การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (in-text citation) ใช้ระบบนาม-ปี ซึ่งระบุแหล่งที่มาของเนื้อหาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใส่วงเล็บแทรกในส่วนต้นประโยค ท้ายประโยค หรือในเนื้อหา โดยการอ้างอิงแทรกในเนื้อหานี้จะปรากฏด้วยในส่วนท้ายเล่ม (บรรณานุกรม) โดยในกรณีที่ผู้เขียนเป็นชาวต่างประเทศให้ขึ้นต้นด้วย นามสกุล และตามด้วยชื่อย่อ

1.2) การอ้างอิงแบบเชิงอรรถ (footnote citation) ให้ใช้เฉพาะเชิงอรรถขยายความเท่านั้น โดยการอ้างอิงแบบการขยายความเนื้อหา เป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มเติม หรือขยายความข้อมูลโดยการบอกถึงแหล่งที่มาไม่ควรซับซ้อน ควรเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ กระชับรัดและเข้าใจง่าย ซึ่งหากมีความยาวมากเกินไปควรนำไปใช้อ้างอิงแทรกในเนื้อหา

2. การเขียนบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง เป็นการรวบรวมเพื่อระบุถึงแหล่งที่มาและเป็นการแสดงจริยธรรมทางวิชาการของผู้เขียน รวมทั้งใช้ในการติดตามข้อมูลต่อหากมีผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อ ดังนั้น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงได้กำหนดการอ้างอิงและบรรณานุกรมเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งฉบับ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม APA 6th

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname,/Year,/pp.)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-31)
ขจีรัตน์ ดวงดาว (2555, หน้า 24-27, 31)	(ขจีรัตน์ ดวงดาว, 2555, หน้า 24-27, 31)
Adam (2010)	(Adam, 2010)
Adam (2010, p. 14)	(Adam, 2010, p. 14)
Adam (2010, p. 14-18)	(Adam, 2010, p. 14-18)
Adam (2010, p. 14, 18-20)	(Adam, 2010, p. 14, 18-20)

2. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 2 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/and/Surname 2/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคนที่ 2,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/&/Surname 2,/Year,/pp.)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45)
กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา (2554, หน้า 45-50)	(กนกกร ทิพย์ชัย และสุณี ไทธนา, 2554, หน้า 45-50)
Drucker and Keegan (2009)	(Drucker & Keegan, 2009)
Drucker and Keegan (2009, p. 156)	(Drucker & Keegan, 2009, p. 156)
Drucker and Keegan (2009, pp. 156-159)	(Drucker & Keegan, 2009, pp. 156-159)

3. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 3 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/2,/and/3,/(Year, pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/คนที่ 2/และคนที่ 3,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/2,/&/3,/Year,/pp.)
คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย (2553)	(คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย, 2553)
คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย (2553, หน้า 16-22)	(คมศร เมธิกุล, นัตตา คมคาย และกิงแก้ว ทวีชัย, 2553, หน้า 16-22)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992)
Abeles, Morgan, and Saltvit (1992, pp. 23-25)	(Abeles, Morgan, & Saltvit, 1992, pp. 23-25)

4. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 4-5 คน

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1,/.../and/Surname 5,/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1,/.../และคนที่ 5,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1,/.../ & Surname 5,/Year,/pp.)
กมลศรี สมใจ, ชาริณี บุญยสิทธิ์, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว (2555, หน้า 187-193)	(กมลศรี สมใจ, ชาริณี บุญยสิทธิ์, มณฑา ทองอุไร, วันดี เข้มจิรา และจิราพร จรแก้ว, 2555, หน้า 187-193)
Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, and Santum (2005, pp. 35-38)	(Durbin, Cornor, Martin, Jerard, Dick, & Santum, 2005, pp. 35-38)

5. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่มีผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ/(ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname 1/et al,/(Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุลคนที่ 1/และคณะ,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname 1/et al.,/Year,/pp.)
ศรีสุภา รัตนา และคณะ (2550, หน้า 9-21)	(ศรีสุภา รัตนา และคณะ, 2550, หน้า 9-21)
Green et al. (2009, pp. 44-47)	(Green et al., 2009, pp. 44-47)

6. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งใช้นามแฝง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อนามแฝง/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อนามแฝง,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
ทมยันตี (2540, หน้า 49-53)	(ทมยันตี, 2540, หน้า 49-53)
Omega (2002, p. 51)	(Omega, 2002, p. 451)

7. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ ยศ หรือฐานันดรศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ บรรดาศักดิ์ ยศ/ชื่อ-สกุล/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (บรรดาศักดิ์ ยศ/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (2524, หน้า 14-15)	(พล.ต. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2524, หน้า 14-15)
คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต (2525, หน้า 9)	(คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต, 2525, หน้า 9)

8. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาที่ผู้แต่งมีสมณศักดิ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อสมณศักดิ์/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อสมณศักดิ์,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (2552, หน้า 8-12)	(พระพรหมมิ่งคลาจารย์, 2552, หน้า 8-12)

9. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ “ชื่อบทความ”/(ปีที่พิมพ์,/หน้า)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (“ชื่อบทความ”,/ปีที่พิมพ์,/หน้า)
“สหรัฐอเมริกา กับเวียดนาม” (2530, หน้า 3)	(“สหรัฐอเมริกา กับเวียดนาม”, 2530, หน้า 3)
“Instruction in Junior” (1987, pp. 57-58)	(“Instruction in Junior”, 1987, pp. 57-58)

10. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหางานที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(ม.ป.ป./หน้า) Surname/(n.d./pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/ม.ป.ป./หน้า) (Surname,/n.d./pp.)
คมทวน คันธนู (ม.ป.ป., หน้า 18)	(คมทวน คันธนู, ม.ป.ป., หน้า 18)
Daly (n.d., pp. 25-26)	(Daly, n.d., pp. 25-26)

11. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากการสัมภาษณ์หรือการติดต่อส่วนตัว

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ปี) Name/(personal communication,/M/D,/Y)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,/วัน/เดือน/ปี) (Name,/personal communication,/M/D,/Y)
ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤษภาคม 2557)
ยุพิน เตชะมณี (การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)	(ยุพิน เตชะมณี, การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 19 พฤษภาคม 2557)
C.M. Nyamboga (personal communication, March 19, 2006)	(C.M. Nyamboga, personal communication, March 19, 2006)

12. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาจากข้อมูลที่ถูกอ้างถึงในเอกสารอื่น

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาหน้าข้อความ ชื่อ-สกุล/(อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) Surname/(as cited in/Surname,/Year,/pp.)	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาท้ายข้อความ (ชื่อ-สกุล/อ้างถึงใน/ชื่อ-สกุล,/ปีที่พิมพ์,/หน้า) (Surname/as cited in/Surname,/Year,/pp.)
กุลธิดา ท้วมสุข (อ้างถึงใน อุษณีย์ ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)	(กุลธิดา ท้วมสุข อ้างถึงใน อุษณีย์ ศรีสารคาม, 2555, หน้า 10)
Miller (อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)	(Miller อ้างถึงใน ณรงค์ ป้อมบุปผา, 2526, หน้า 4-6)
Maslow (as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)	(Maslow as cited in Wilson, 1988, pp. 15-18)

บรรณานุกรม

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์). (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	สุทธิ ชัดติยะ และวิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2554). แบบแผนการวิจัยและสถิติ . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
	ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 . (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
	Wonnacott, T.H., & Wonnacott, R.J. (1969). Introductory Statistics . (5th ed.). Singapore: John Wiley and Sons.
	American Library Association. (1963). Let's read together: Books for family enjoyment . Chicago: American Library Association.
บทความในหนังสือรวมเรื่อง	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./Ed./Eds.) (ถ้ามี)/ชื่อหนังสือ/(หน้า/เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	จุลทรรศน์ พยาฆรานนท์. (2548). ศิลปกรรมในพระพุทธศาสนา. ใน สุวรรณี สันต์ธนะวาณิช (บ.ก.). ศาสนศิลป์ในชุมชนธนบุรี (หน้า 69-90). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
	ทัศน หาดูพล และรุ่งฟ้า ฐิโณทัย. (2548). การจัดการในงานวิเคราะห์สารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารสนเทศ (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
	Druxman, R. (2003). Designing opportunities for learning. in Norton, P., & Wiberg K.M. (Eds.). Teaching with technology (pp. 17-41). Canada, OT: Thomson Wadsworth.
บทความในวารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่)/หน้า/เลขหน้า.
	วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2556). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี , 6(2), หน้า 103-126.
	Carter, J.S., Corra, M., Carter, S.K., & McCrosky, R. (2014) .The impact of place? A reassessment of the importance of the South in affecting beliefs about racial inequality. The Social Science Journal , 51(1), pp. 12-20.

รายงานการวิจัย	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่องานวิจัย./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2555). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานอาหารแปรรูปจากเห็ดนางฟ้า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สถาบันวิจัยและพัฒนา.
	Hassen, N. (2013). A literature review: The neurological effects of a spinal manipulable therapy. USA, MA: Harvard University.
เอกสารรายงานการประชุมทางวิชาการ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ/ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก./Ed./Eds.) (ถ้ามี)/ ชื่อการประชุม./ (หน้า/เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์./หน่วยงาน.
	ธวัชพล คงน้อย, ศกร คุณวุฒิฤทธิธน, ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี และอภิญา หิรัญวงษ์. (2552). ปัจจัยที่ มีอิทธิพลและสหสัมพันธ์ระหว่างปริมาณและคุณภาพน้ำเชื้อพ่อพันธุ์โคนมที่เลี้ยงดูในเขตภาค กลางของประเทศไทย ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขาสัตว์. (หน้า 182-190). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
	Nyamboga, C.M., & Prapat Pawinan. (2001). Copyright and right of digital information: Challenges to information professionals. In H.K. Kual & E. Ramma Reddy (Eds.), Library and Information Networking: NACLIN 2001. (pp. 408-420). Delhi: Developing Library Network.
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ปริญญาเอก/สารนิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/ การศึกษาค้นคว้าอิสระ) ชื่อปริญญา/สาขาวิชา./ชื่อมหาวิทยาลัย.
	อัศรพล นิยมลรัตน์. (2554). แบบจำลองการจัดการความรู้สำหรับการบ่มเพาะธุรกิจใน มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
	Prapat Pawinan. (2005). Appropriate tree species and techniques for direct seeding for forest restoration in Chiang Mai and Lamphun provinces. Unpublished master's thesis, Chiangmai University.

บทความในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์./เดือน/วันที่ (ถ้ามี))./ชื่อบทความ./ชื่อ นิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์./ ปีที่./หน้า/เลขหน้า.
	ส้มโอมี. (2558, มีนาคม). อาหารบำรุงสมอง. กุลสตรี, 20, หน้า 37-40.
	ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2560, พฤศจิกายน 8). อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์, หน้า 6.
	Kington, J. (2005, December 23). East Timor's search for justice. Bangkok Post, p. 12.

คำสั่ง ประกาศ หนังสือสั่งการ	
รูปแบบ	ชื่อหน่วยงานเจ้าของเอกสาร./[ปี./เดือน/วันที่]./ชื่อคำสั่งหรือชื่อเอกสาร./เลขที่เอกสาร (ถ้ามี).
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2551, เมษายน 22). ระเบียบมหาวิทยาลัยรามคำแหงว่าด้วยความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2551.
เอกสารโบราณ	
รูปแบบ	ชื่อเรื่อง/[ประเภทของเอกสาร]./[ปีที่สร้าง]./ลักษณะเส้นหรือรายละเอียดของเอกสาร (ถ้ามี)./ชื่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของ./เลขที่เอกสาร.
	กฎกระทรวงกลาโหมให้แก่พระยานครศรีธรรมราช จ.ศ. 1173 [กระดานเพลา]. (จ.ศ. 1173). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นดินสอ. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 15 หมวดจดหมายเหตุ กท.ร.2.
	ความทรงจำเรื่องกรุงเก่าเสียแล้วเจ้าตากมาตั้งเมืองธนบุรี [หนังสือสมุดไทยดำ]. (จ.ศ. 1129). อักษรไทย, ภาษาไทย, เส้นขาว. หอสมุดแห่งชาติ, เลขที่ 28 หมวดจดหมายเหตุ จป.
เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./[ปีที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต]./ชื่อเรื่อง./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	มณีนรีรัตน์ ก้องโสตร์. (2555). หอยหลอด. สืบค้นจาก http://www.nicaonline.com/articles3/site/view_article.asp?idarticle=11
	Blood, R. (2000). A History and Perspective. Rebecca's Pocket. Retrieved from http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html
บทความจากวารสารออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./[ปีที่พิมพ์]./ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร/ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่),หน้า/เลขหน้า./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	ธีระ รุ่งธีระ. (2552). การศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย. วารสารสงขลา นครินทร์, 13(1), หน้า 857-869. สืบค้นจาก http://www.tci-thaijo.org/index.php
	Crane, G. (2006). What do you do with a million books? D-Lib Magazine, 12(3). Retrieved from http://www.dlib.org/dlib/03crane.html

จดหมายข่าวออนไลน์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./[ปีที่พิมพ์./เดือน/วันที่]./ชื่อบทความ./ชื่อนิตยสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์./สืบค้นจาก URL หรือตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต
	ทีมข่าวภูมิภาค. (2553, มกราคม 14). รุกอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมกว่า 200 ไร่. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.thairath.co.th/content/region/58641

คลิปวิดีโอจากยูทูป	
รูปแบบ	ชื่อ Username./(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อเรื่องคลิปวิดีโอ/[Video File]/สืบค้นจาก URL
	โพลีพลัส เอ็นเตอร์เทนเมนต์. (2561, พฤศจิกายน). 3 แสบ “เคน-เต้ย” ควงแขน แม่ทัพหมดเปลือก! กองละครมีเพียงรัก [Video File]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=ewRga15
	GEICO Insurance. (2013, May 22). GEICO hump day camel [Video File]. Retrieved from http://youtu.be/kWBhP0EQ

***** ส่งต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลที่กองบรรณาธิการ *****
หรือจัดส่งทางอีเมลมาที่ journal.human@dru.ac.th